ധാതുവംസോ

നമോ തസ്സ ഭഗവതോ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ

൧. തഥാഗതസ്സാഗമനകഥാ

സമ്ബുദ്ധമതുലം സുദ്ധം ധമ്മം സങ്ഘം അനുത്തരം,
നമസ്സിത്വാ പവക്ഖാമി ധാതുവംസപ്പകാസനം;
തിക്ഖത്തുമഗമാ നാഥോ ലങ്കാദീപം മനോരമം,
സത്താനം ഹിതമിച്ഛന്തോ സാസനസ്സ ചിരട്ഠിതിം.

തത്ഥ തിക്ഖത്തുമഗമാ നാഥോ'തി അനമതഗ്ഗേ സംസാരവട്ടേ പരിനാമേത്വാ അപ്പതിസരണഭാവപ്പത്താനം ലോകിയലോകുത്തരസുഖനിപ്ഫാദനഭാവേന നാഥോ പതിസരണ ഭൂതോ ഭഗവാ ബുദ്ധധമ്മസങ്ഘരതനത്തയമഗ്ഗം ആചിക്ഖന്തോ ലങ്കാദീപം തിക്ഖത്തും ഗതോ. തത്ഥ പഠമഗമനേ താവ ബോധിമണ്ഡം ആരുയ്ഹ പുരത്ഥിമാഭിമുഖോ നിസീദിത്വാ സൂരിയേ അനത്ഥമിതേയേവ മാരബലം വിധമേത്വാ, പഠമയാമേ പുബ്ബേനിവാസഞാണം അനുസ്സരിത്വാ മജ്ഝിമയാമേ ചുതുപപാതഞാണം പത്വാ പച്ഛിമയാമാവസാനേ പച്ചയാകാരേ ഞാണം ഓതാരേത്വാ ദസബലചതുവേസാരജ്ജാദി ഗുണപതിമണ്ഡിതം സബ്ബഞ്ഞുതഞാണം പടിവിജ്ഝിത്വാ ബോധിമണ്ഡപ്പദേസേ അനുക്കമേന സത്തസത്താഹം വീതിനാമേത്വാ അട്ഠമേ സത്താഹേ അജപാലനിഗ്രോധമൂലേ നിസിന്നോ ധമ്മഗമ്ഭിരതം പച്ചവേക്ഖനേന അപ്പോസ്സുക്കതം ആപജ്ജമാനോ ദസസഹസ്സ ബ്രഹ്മപരിവാരേന സഹമ്പതിമഹാബ്രഹ്മുനാ ആയാചിതധമ്മദേസനോ ഹുത്വാ ബുദ്ധചക്ഖുനാ ലോകം ഓലോകേന്തോ പഞ്ചവഗ്ഗിയാനം ഭിക്ഖുനം ബഹൂപകാരകം അനുസ്സരിത്വാ ഉട്ഠായാസനാ കാസീനം പുരം ഗന്ത്വാ അഞ്ഞാകോണ്ഡഞ്ഞപ്പമുഖേ അട്ഠാരസ ബ്രഹ്മകോടിയോ അമതം പായേന്തോ ധമ്മചക്കം പവത്തേത്വാ പക്ഖസ്സ പഞ്ചമിയം പഞ്ചവഗ്ഗിയേ സബ്ബേപി തേ അരഹന്തേ പതിട്ഠാപേത്വാ തം ദിവസമേവ യസകുലപുത്തസ്സ രത്തിഭാഗേ സോതാപത്തിഫലം ദത്വാ പുനദിവസേ അരഹന്തം ദത്വാ തസ്സ സഹായകേ ചതുപഞ്ഞാസജനേ അരഹന്തം പാപേത്വാ ഏവം ലോകേ ഏകസട്ഠിയാ അരഹന്തേസു ജാതേസു വുത്ഥവസ്സോ പവാരേത്വാ, 'ചരഥ ഭിക്ഖവേ ചാരിക' ന്തി ഭിക്ഖു ദിസാസു പേസേത്വാ സയം ഉരുവേലം ഗച്ഛന്തോ അന്തരാമഗ്ഗേ കപ്പാസികവനസണ്ഡേ ഭദ്ദവഗ്ഗിയേ കുമാരേ തിംസജനേ വിനേത്വാ ഏഹിഭിക്ഖുഭാവേന പബ്ബാജേത്വാ ഉരുവേലം ഗന്ത്വാ അഡ്ഢുഡ്ഢാനി പാടിഹാരിയസഹസ്സാനി ദസ്സേന്തോ ഉരുവേലകസ്സപാദയോ സഹസ്സജടിലപരിവാരേ തേഭാതികജടിലേ വിനേന്തോ തത്ഥേവ വിഹാസി. അപരഭാഗേ അങ്ഗമഗധരട്ഠവാസിനോ ഉരുവേലകസ്സപസ്സ മഹായഞ്ഞം ഉപട്ഠാപേസും. സോ പന ഇച്ഛാചാരാഭിഭൂതോ ചിന്തേസി? "സചായം മഹാസമണോ ഇമസ്സ സമാഗമസ്സ മജ്ഝേ പാടിഹാരിയം കരേയ്യ ലാഭസക്കാരോ മേ പരിഹായിസ്സതി"തി. തസ്സേവം പവത്തഅജ്ഝാസയം ഞത്വാ പാതോവ ഉത്തരകുരുതോ ഭിക്ഖം ആഹരിത്വാ അനോതത്തേ ആഹാരം പരിഭുഞ്ജിത്വാ സായന്ഹ സമയേ ഫുസ്സപുണ്ണമീഉപോസഥദിവസേ ലങ്കാദീപസ്സത്ഥായ ലങ്കാദീപമുപാഗമി.

തസ്സ പന ദീപസ്സ മഹാഗങ്ഗായ ദക്ഖിണപസ്സേ ആയാമതോ തിയോജനേ പുഥുലതോ ഏകയോജനപ്പമാണേ മഹാനാഗവനുയ്യാനേ യക്ഖസമാഗമസ്സ മജ്ഝേ തസ്സ ഉപരി മഹിയങ്ഗണഥൂപസ്സ പതിട്ഠാനട്ഠാനേ ആകാസേയേവ ഠിതോ വുട്ഠിവാതന്ധകാരം ദസ്സേത്വാ തേസം ഭയം ഉപ്പാദേസി. തേ ഭയേന ഉപദ്ദുതാ "കസ്സ നു ഖോ ഇദം കമ്മ"ന്തി ഇതോ ചിതോ ഓലോകേന്തോ അദ്ദസംസു ഭഗവന്തം ആകാസേ നിസിന്നം. ദിസ്വാന ഭഗവന്തം അഭയം യാവിംസു. തേസം ഭഗവാ ആഹ?

"സചേ തുമ്ഹേ അഭയം ഇച്ഛഥ മയ്ഹം നിസജ്ജട്ഠാനസ്സ ഓകാസം ദേഥാ"തി. സബ്ബേപി തേ തസ്സ നിസജ്ജട്ഠാനം അദംസു. ഭഗവാ നിസജ്ജായ ഓകാസം ഗഹേത്വാ തേസം ഭയം വിനോദേത്വാ തേഹി ദിന്നേ ഭുമിഭാഗേ ചമ്മഖണ്ഡം പത്ഥരിത്വാ നിസീദി. നിസിന്നോവ പന ഭഗവാ ചമ്മഖണ്ഡം പസാരേസി. തേ യക്ഖാ ഭീതതസിതാ അഞ്ഞത്ഥ ഗന്തും അസഹമാനാ സമന്തതോ സാഗരതീരേ രാസിഭൂതാ അഹേസും. സത്ഥാ ഗിരിദീപം ഇദ്ധാനുഭാവേന ആഹരിത്വാ ദസ്സേസി. തേസു തത്ഥ പതിട്ഠിതേസു പുന യഥാട്ഠാനേവ ഠപേത്വാ പത്ഥരിതചമ്മഖണ്ഡമ്പി സംഖിപി. തസ്മിം ഖണേ തതോ തതോ ദേവാ സന്നിപതിംസു. തേസം സമാഗമേ ധമ്മം ദേസേസി. അനേകേസം പാണകോടീനം ധമ്മാഭിസമയോ അഹോസി. സരണേസു ച സീലേസു ച പതിട്ഠിതാ അസങ്ഖേയ്യാ അഹേസും. സുമനകൂടേ പന മഹാസുമനദേവോ സോതാപത്തിഫലം പത്വാ അത്തനോ പൂജനീയം ഭഗവന്തം യാചി. ഭഗവാ തേന യാചിതോ സീസം പാണിനാ പരാമസിത്വാ കേസധാതുംഗഹേത്വാ തസ്സ അദാസി. ദത്വാ ച പന ലങ്കാദീപം തിക്ഖത്തും പദക്ഖിണം കത്വാ പരിത്തം കത്വാ ആരക്ഖം സംവിധായ പുന ഉരുവേലമേവ ആഗതോ. സോ പന കേസധാതുയോ സുവണ്ണചങ്ഗോടകേനാദായ സത്ഥു നിസിന്നട്ഠാനേ നാനാരതനേഹി വിചിത്തം ഥൂപം പതിട്ഠാപേത്വാ ഉപരി ഇന്ദനീലമണിഥൂപികാഹി പിദഹിത്വാ ഗന്ധമാലാദീഹി പൂജേന്തോ വിഹാസി. പരിനിബ്ബുതേ പന ഭഗവതി സാരിപുത്തസ്സ അന്തേവാസികോ സരഭൂ നാമ ഥേരോ ഖീണാസവോ ചിതകതോ ഇദ്ധിയാ തഥാഗതസ്സ ഗീവട്ഠിം ആദായ തസ്മിം ഇന്ദനീലമണിഥൂപേ പതിട്ഠാപേത്വാ മേഘവണ്ണപാസാണേഹി ദ്വാദസഹത്ഥം ഥൂപം കാരാപേത്വാ ഗതോ. തതോ ദേവാനമ്പിയതിസ്സരഞ്ഞോ ഭാതാ ചൂളാഭയോ നാമ കുമാരോ തമബ്ഭുതം ചേതിയം ദിസ്വാ അഭിപ്പസന്നോ തം പടിച്ഛാദേന്തോ തിംസഹത്ഥം ചേതിയം പതിട്ഠാപേസി. പുന ദുട്ഠഗാമണീ അഭയമഹാരാജാ തം പടിച്ഛാദേത്വാ അസീതിഹത്ഥം കഞ്ചുകചേതിയം കാരാപേസി. മഹിയങ്ഗണ ഥൂപസ്സ പതിട്ഠാനാധികാരോ ഏവം വിത്ഥാരതോ വേദിതബ്ബോ?

ബോധിം പത്വാന സമ്ബുദ്ധോ ബോധിമൂലേ നരാസഭോ

നിസീദിത്വാന സത്താഹം പാടിഹീരം തതോ അകാ.

തതോ പുബ്ബുത്തരേ ഠത്വാ പല്ലങ്കാ ഈസകേ ജിനോ

അനിമിസേന നേത്തേന സത്താഹം തം ഉദിക്ഖയി.

ചങ്കമിത്വാന സത്താഹം ചക്ഖമേ രതനാമയേ

വിചിനിത്വാ ജിനോ ധമ്മം വരം സോ രതനാഘരേ.

അജപാലമ്ഹി സത്താഹം അനുഭോസി സമാധിജം

രമ്മേ ച മുചലിന്ദസ്മിം വിമുത്തിസുഖമുത്തമം.

രാജായതനമൂലമ്ഹി സത്തരത്തിന്ദിവം വസീ

ദന്തപോനോദകം സക്കോ അദാസി സത്ഥുനോ തദാ.

ചതുഹി ലോകപാലേഹി സിലാപത്തം സമാഹടം ചതുക്കമേകകം കത്വാ
അധിട്ഠാനേന നായകോ.

വാണിജേഹി തദാ ദിന്നം മന്ഥഞ്ച മധുപിണ്ഡികം

തഹിം പന ഗഹേത്വാന ഭത്തകിച്ചം അകാ ജിനോ.

ഗണ്ഹിംസു സരണം തസ്സ തപുസ്സഭല്ലികാ ഉഭോ

സരണം അഗമും തേ തം സത്ഥു ദിന്നസിരോരുഹാ.

ഗന്ത്വാന തേ സകം രട്ഠം ഥൂപം കത്വാ മനോരമം

നമസ്സിംസു ച പൂജേസും ദേവഭാതികോപാസകാ.

ഇതി സോ സത്തസത്താഹം വീതിനാമേസി നായകോ?

ബ്രഹ്മുനാ യാചിതോ സത്ഥാ ധമ്മചക്കം പവത്തിതും.

തതോ ബാരാണസിം ഗന്ത്വാ ധമ്മചക്കം പവത്തയി

കോണ്ഡഞ്ഞോ ദേസിതേ ധമ്മേ സോതാപത്തിഫലം ലഭി.

ബ്രഹ്മാനോ'ട്ഠാരസകോടീ ദേവതാ ച അസങ്ഖിയാ

സോതാപത്തിഫലം പത്താ ധമ്മചക്കേ പവത്തിതേ.

പത്തോ പാടിപദേ വപ്പോ ഭദ്ദിയോ ദുതിയേ ഫലം,
തതിയേ ച മഹാനാമോ അസ്സജീ ച ചതുത്ഥിയം.

തേ സബ്ബേ സന്നിപാതേത്വാ പഞ്ച'മേ പഞ്ചവഗ്ഗിയേ,
അനത്തസുത്തം ദേസേത്വാ ബോധിയഗ്ഗ ഫലേന തേ.

ബോധിം പാപേത്വാ പഞ്ചാഹേ യസത്ഥേരാദികേ ജനേ,
തതോ മഗ്ഗന്തരേ തിംസകുമാരേ ഭദ്ദവഗ്ഗിയേ.

ഉരുവേലം തതോ ഗന്ത്വാ ഉരുവേലായ സഞ്ഞിതം,
ഉരുവേലേനനുഞ്ഞാതോ ഉരുവേലനാഗം ദമി.

തം തം ദമീ ജിനോ നാഗം ദമനേന ഉരാദിഗം,
തഥാഗതം നിമന്തിംസു ദിസ്വാ തേ പാടിഹാരിയം.

ഇധേവ വനസണ്ഡസ്മിം വിഹാരേത്വാ മഹാമുനി,
ഉപട്ഠാഹാമസേ സബ്ബേ നിച്ചഭത്തേന തം മയം.

ഉരുവേലകസ്സപസ്സ മഹായഞ്ഞേ ഉപട്ഠിതേ,
തസ്സ'ത്തനോ നാഗമനേ ഇച്ഛാചാരം വിജാനിയ.

ഉത്തരകുരുതോ ഭിക്ഖം ഹരിത്വാ ദിപദുത്തമോ,
അനോതത്തദഹേ ഭുത്വാ സായന്ഹ സമയേ സയം.

ബോധിതോ നവമേ മാസേ ഫുസ്സപുണ്ണമിയം ജിനോ,
ലങ്കാദീപം വിസോധേതും ലങ്കാദീപമുപാഗമി.

യക്ഖേ ദമിത്വാ സമ്ബുദ്ധോ ധാതും ദത്വാന നായകോ,
ഗന്ത്വാന ഉരുവേലം സോ വസീ തത്ഥ വനേ ജിനോ.

പഠമഗമനകഥാ സമത്താ.

ദുതിയഗമനേ പന ബോധിതോ പഞ്ചമേ വസ്സേ ജേതവനമഹാവിഹാരേ വസന്തോ ചൂളോദര'മഹോദരാനം മാതുലഭാഗിനേയ്യാനം നാഗാനം മണിപല്ലങ്കം നിസ്സായ സങ്ഗാമം പച്ചുപട്ഠിതം ദിസ്വാ സയം പത്തചീവരമാദായ ചിത്തമാസസ്സ കാളപക്ഖേ ഉപോസഥദിവസേ നാഗദീപം ഗന്ത്വാ തേസം സങ്ഗാമമജ്ഝേ ആകാസേ നിസിന്നോ അന്ധകാരം അകാസി. തേ അന്ധകാരാഭിഭൂതേ സമസ്സാസേത്വാ ആലോകം ദസ്സേത്വാ അത്തനോ സരണഭൂതാനം തേസം സാമഗ്ഗികരണത്ഥം ഫലഭരിതരുക്ഖം ചാലേന്തോ വിയ ധമ്മം ദേസേസി. തേ ഉഭോപി ധമ്മേ പസീദിത്വാ തമ്പി പല്ലങ്കം തഥാഗതസ്സ അദംസു. ഭഗവാ പല്ലങ്കേ നിസിന്നോ ദിബ്ബന്നപാനേഹി സന്തപ്പിതോ ഭത്താനുമോദനം കത്വാ അസീതികോടിയോ നാഗേ സരണേസു ച സീലേസു ച പതിട്ഠാപേസി. തസ്മിം സമാഗമേ മഹോദരസ്സ മാതുലോ മണിഅക്ഖികോ നാമ നാഗരാജാ ഭഗവന്തം പുന കല്യാണിദേസമാഗമനത്ഥം. അയാചി. ഭഗവാ പന തുണ്ഹീഭാവേന അധിവാസേത്വാ "ജേതവനമേവ ഗതോ.

ഏവഞ്ഹി സോ നാഗദീപം ഉപേതോ,
മാരാഭിഭു സബ്ബവിദു സുമേധോ;
ദമേത്വ നാഗേ കരുണായുപേതോ,
ഗന്ത്വാ വസീ ജേതവനേ മുനിന്ദോ.

ദുതിയഗമനകഥാ സമത്താ.

തതിയഗമനേ പന ബോധിതോ അട്ഠമേ വസ്സേ ജേതവനമഹാവിഹാരേ വിഹരന്തോ ഭഗവാ? "മമ പരിനിബ്ബാനതോ പച്ഛാ തമ്ബപണ്ണിദീപേ സാസനം പതിട്ഠഹിസ്സതി, സോ ദീപോ ബഹു ഭിക്ഖുഭിക്ഖുനീഉപാസകോപാസികാദി അരിയഗണസേവിതോ കാസാവപജ്ജോതോ ഭവിസ്സതി, മയ്ഹം ചതുന്നം ദാഠാധാതുനം അന്തരേ ഏകാ ദാഠാ ച ദക്ഖിണഅക്ഖധാതു ച നലാടധാതു ച രാമഗാമവാസീഹി ലദ്ധോ ഏകകോട്ഠാസോ ച അഞ്ഞേ ബഹുസരീരധാതു ച

കേസധാതുയോ ച തഥേവ പതിട്ഠഹിസ്സന്തി അനേകാനി സങ്ഘാരാമസഹസ്സാനി ച. ബുദ്ധധമ്മസങ്ഘരതനേ പതിട്ഠിതസദ്ധോ മഹാജനോ ഭവിസ്സതി. തസ്മാ ലങ്കാദീപം ഗന്ത്വാ തത്ഥ സമാപത്തിം സമാപജ്ജിത്വാ ആഗന്തും വട്ടതീ "തി ചിന്തേത്വാ ആനന്ദത്ഥേരം ആമന്തേസി? "ആനന്ദ ചതുപടിസമ്ഭിദപ്പത്താനം പഞ്ചസതമഹാഖീണാസവാനം ഭിക്ഖൂനം പടിവേദേസി. അമ്ഹേഹി സദ്ധിം ഗന്തബ്ബ "ന്തി. ആനന്ദത്ഥേരോ കപിലവത്ഥുകോളിയ നഗരവാസീനം പഞ്ചസതമഹാഖീണാസവാനം ഭിക്ഖൂനം പടിവേദേസി. തേ പടിവേദിതാ പഞ്ചസതഖീണാസവാ പത്തചീവരധാരാ ഹുത്വാ സത്ഥാരം വന്ദിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗയ്ഹ നമസ്സമാനാ അട്ഠംസു. സത്ഥുനോ പന സലലായ നാമ ഗന്ധകുടിയാ അവിദൂരേ രത്തസേതനീലുപ്പലകുമുദപദുമപുണ്ഡരീകസതപത്തസഹസ്സപത്തജലജേഹി സോഗന്ധിക നാനാപുപ്ഫേഹി സഞ്ഛന്നാ,സുഭസോപാനാ, പസാദിതസമതിത്തികകാകപേയ്യസുരമണീയസീതലമധുരോദകാ സുഫുല്ലപുപ്ഫഫലധാരിത നാനാവിധവിചിത്തസാലസലലചമ്പകാസോകരുക്ഖാനാഗരുക്ഖാദീഹി സുസജ്ജിതഭൂമിപദേസാ അച്ഛന്തരമണിയാ പോക്ഖരണീ അത്ഥി. തത്ഥ അധിവത്ഥോ മഹാനുഭാവോ സുമനോനാമ നാഗരാജാ സോളസസഹസ്സമത്താഹി നാഗമാണവികാഹി പരിവുതോ മഹന്തം സിരിസമ്പത്തിം അനുഭവമാനോ തഥാഗതസ്സ രൂപസോഭഗ്ഗപ്പത്തം അത്തഭാവം ഓലോകേത്വാ മഹന്തം സുഖസോമനസ്സം അനുഭവമാനോ അത്തനോ മാതരം നന്ദനാഗമാനവികം ഗരുട്ഠാനേ ഠപേത്വാ തസ്സാ വേയ്യാവച്ചം കുരുമാനോ തസ്മിംയേവ പോക്ഖരണിം അജ്ഝാവസതി. സത്ഥാ പന അത്തനോ ഗമനം സംവിധാനാനന്തരേ സുമനം നാഗരാജാനം അവിദൂരേ ഠിതം ആമന്തേത്വാ സപരിവാരോ ആഗച്ഛാ ഹീതി ആഹ. സോ സാധുതി സമ്പടിച്ഛിത്വാ അത്തനോ പരിവാരേ ഛകോടിമത്തേ നാഗേ ഗഹേത്വാ സുപുപ്പിതചമ്പകരുക്ഖം തഥാഗതസ്സ സൂരിയരംസിനിവാരണത്ഥം ഛത്തം കത്വാ ഗണ്ഹി. അഥ ഭഗവാ രവിരസ്മിപത്ഥടസുവണ്ണപബ്ബതോ വിയ വിരോചമാനോ അത്തനോ പത്തചീവരമാദായ ആകാസം അബ്ഭുഗ്ഗഞ്ഛി. സത്ഥാരം പരിവാരേത്വാ ഠിതാ തേ പഞ്ചസതഖീണാസവാപി സകം സകം പത്തചീവരമാദായ ആകാസം ഉഗ്ഗന്ത്വാ സത്ഥാരം പരിവാരയിംസു. സത്ഥാ പഞ്ചസതഖീണാസവപരിവുതോ വിസാഖപുണ്ണമുപോസഥദിവസേ കല്യാണിയം ഗന്ത്വാ മഹാരഹേ മണ്ഡപമജ്ഝേ പഞ്ഞത്തവര ബുദ്ധാസനേ പഞ്ചസതഖീണാസവപരിവുതോ ഹുത്വാ നിസീദി.

അഥ മണിഅക്ഖികോ നാമ നാഗരാജാ ബുദ്ധപമുഖം ഭിക്ഖു സങ്ഘം അനേകേഹി ദിബ്ബേഹി ഖജ്ജഭോജ്ജേഹി സന്തപ്പേത്വാ ഏകമന്തം നിസീദി. സത്ഥാ തസ്സ ഭത്താനുമോദനം കത്വാ സുമനകൂടേ പദലഞ്ഛനം ദസ്സേത്വാ തസ്മിം പബ്ബതപാദേ അനേകപാദപാകിണ്ണഭൂമിപ്പദേസേ നിസിന്നോ ദിവാവിഹാരം കത്വാ തതോ വുട്ഠായ ദീഘവാപിചേതിയട്ഠാനേ സമാപത്തിം സമാപജ്ജി. മഹാപഥവീ ഉദകപരിയന്തം കത്വാ സതവാരം സഹസ്സവാരം സങ്കമ്പി. തത്ഥ മഹാസേനം നാമ ദേവപുത്തം ആരക്ഖത്ഥായ നിവത്തേത്വാ തതോ വുട്ഠായ മഹാഥൂപട്ഠാനേ തഥേവ സമാപത്തിം സമാപജ്ജി. മഹാപഥവി തഥേവ കമ്പി. തത്രാപി വിസാലരൂപ ദേവപുത്തം ആരക്ഖം ഗണ്ഹനത്ഥായ ഠപേത്വാ തതോ വുട്ഠായ ഥൂപാരാമ ചേതിയട്ഠാനേ തഥേവ നിരോധസമാപത്തിം സമാപജ്ജി. മഹാപഥവീ തഥേവ കമ്പി. തത്ഥ ച

പഥവിപാല ദേവപുത്തം ആരക്ഖത്ഥായ. നിവത്തേത്വാ തതോ വുട്ഠായ മരിചവട്ടിചേതിയട്ഠാനം ഗന്ത്വാ പഞ്ചഹി ഭിക്ഖുസതേഹി സദ്ധിം സമാപത്തിം അപ്പയി. പഥവി തഥേവ കമ്പി. തസ്മിം ഠാനേ ഇന്ദകദേവപുത്തം ആരക്ഖം ഗണ്ഹനത്ഥായ ഠപേസി. തതോ വുട്ഠായ കാചരഗാമചേതിയട്ഠാനേ തഥേവ സമാപത്തിം സമാപജ്ജി. പഥവി തഥേവ കമ്പി. (തസ്മിം ഠാനേ മഹാഘോസ ദേവപുത്തം ആരക്ഖം ഗണ്ഹനത്ഥായ നിയ്യാദേസി) ഏതസ്മിം മഹാചേതിയട്ഠാനേ മഹാഘോസം നാമ ദേവപുത്തം ആരക്ഖം ഗഹണത്ഥായ നിവത്തേത്വാ തതോ വുട്ഠായ തിസ്സമഹാവിഹാരചേതിയട്ഠാനേ തഥേവ സമാപത്തിം സമാപജ്ജി. പഥവി തഥേവ കമ്പി. തത്ഥ മണിമേഖലം നാമ ദേവധീതരം ആരക്ഖം ഗാഹാപേത്വാ തതോ നാഗമഹാവിഹാരചേതിയട്ഠാനേ തഥേവ സമാപത്തിം സമാപജ്ജി. പഥവി തഥേവ കമ്പി. തസ്മിമ്പി മഹിന്ദം നാമ ദേവപുത്തം ആരക്ഖം ഗഹണത്ഥായ ഠപേസി. തതോ വുട്ഠായ മഹാഗങ്ഗായ ദക്ഖിണദിസാഭാഗേ സേരു നാമ ദഹസ്സ അന്തേ വരാഹ നാമ സോണ്ഡിമത്ഥകേ അതിമനോരമം ഉദകബുബ്ബുളകേലാസകൂടപടിഭാഗം ചേതിയം പതിട്ഠഹിസ്സതീ'തി പഞ്ചസതഖീണാസവേഹി സദ്ധിം നിരോധസമാപത്തിം സമാപജ്ജി. ബഹലഘനമഹാപഥവി പരിബ്ഭമിതകുമ്ഭകാരചക്കം വിയ പഭിന്നമദമഹാ ഹത്ഥിനാഗസ്സ കുഞ്ചനാദകരണം വിയ ഉച്ഛുകോട്ടന യന്ത-മുഖസദ്ദോ വിയ (ച) സതവാരം സഹസ്സവാരം നദമാനാ സോമനസ്സപ്പത്താ വിയ സകലലങ്കാദീപം ഉന്നാദം കുരുമാനാ സംകമ്പി. തതോ വുട്ഠായ സുമനനാഗരഞ്ഞോ ഹത്ഥേസു ഠിത ചമ്പകരുക്ഖതോ പുപ്ഫാനി ആദായ തത്ഥ പൂജേത്വാ പുനപ്പുനം തം ഓലോകേസി. സോ സത്ഥാരം വന്ദിത്വാ മയാ ഭന്തേ കിം കത്തബ്ബന്തി പുച്ഛി. ഇമസ്സ ഠാനസ്സ ആരക്ഖം കരോഹീതി ആഹ. സോ തം സുത്വാ ഭന്തേ തുമ്ഹാകം ഗന്ധകുടിം മമ ആരക്ഖം കരോന്തസ്സ രൂപസോഭഗ്ഗപ്പത്തം അസീത്യാനുബ്യഞ്ജനബ്യാമപ്പഭാദ്വത്തിംസമഹാപുരിസലക്ഖണവിചിത്തം ദസ്സനാനുത്തരിയഭൂതം പസ്സന്തസ്സ മനോസിലാതലേ സീഹനാദം നദന്തോ തരുണസീഹോ വിയ ഗജ്ജന്തോ പാവുസ്സകമഹാമേഘോ വിയ ആകാസഗങ്ഗം ഓതരന്തോ വിയ രതനദാമം ഗന്ഥേന്തോ വിയ ച അട്ഠങ്ഗസമന്നാഗതം സവനീയസരം വിസ്സജ്ജേത്വാ ബ്രമ്ഹഘോസം നിച്ഛാരേന്തോ നാനാനയേഹി വിചിത്തകഥം കഥയമാനാനം സവനാനുരിത്തയഭൂതം സംസാരണ്ണവനിമുഗ്ഗാനം താരണസമത്ഥം മധുര ധമ്മദേസനം സുണന്തസ്സ, ഞാണിദ്ധിയാ കോടിപ്പത്തേ സാരിപുത്തമോഗ്ഗല്ലാനാദയോ അസീതിമഹാസാവകേ പസ്സന്തസ്സ, തഥേവ മയ്ഹം വസനം രുച്ചതി. ന സക്കോമി അഞ്ഞത്ഥ തുമ്ഹേഹി വിനാ വസിതുന്തി ആഹ. ഭഗവാ തസ്സ കഥം സുത്വാ നഗരാജ, ഇമം പദേസം തയാ ചിരം വസിതട്ഠാനം. കകുസന്ധസ്സ ഭഗവതോ ധാതു ഇമസ്മിംയേവ ഠാനേ പതിട്ഠിതാ, ത്വമേവ തസ്മിം കാലേ വരനിദ്ദോ നാമ നാഗരാജാ ഹുത്വാ തസ്സാ ധാതുയാ ആരക്ഖം ഗഹേത്വാ ഗന്ധമാലാദീഹി പൂജം കരോന്തോ ചിരം വിഹാസി. പുന കോണാഗമനസ്സ ഭഗവതോ ധാതു ഇമസ്മിംയേവ ഠാനേ പതിട്ഠിതാ ത്വമേവ തസ്മിം കാലേ ജയസേനോ നാമ ദേവപുത്തോ ഹുത്വാ തസ്സാ ധാതുയാ ആരക്ഖം ഗഹേത്വാ ഗന്ധമാലാദീഹി പൂജം കത്വാ തഥേവ ചിരം വിഹാസി. പുന കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ ധാതു ഇമസ്മിംയേവ ഠാനേ പതിട്ഠിതാ. ത്വമേവ തസ്മിം കാലേ ദീഘസാലോ നാമ നാഗരാജാ ഹുത്വാ തായ ധാതുയാ ആരക്ഖം ഗഹേത്വാ ഗന്ധമാലാദീഹി പൂജം കരോന്തോ വിഹാസി. മയി പന പരിനിബ്ബുതേ കാകവണ്ണതിസ്സമഹാരാജാ മയ്ഹം നലാടധാതും ഇമസ്മിംയേവ ഠാനേ പതിട്ഠാപേസ്സതി, തസ്മാ ത്വം ഇമസ്സ

ഠാനസ്സ ആരക്ഖം കരോഹീതി വത്വാ പഞ്ചസീലേസു പതിട്ഠാപേത്വാ പഞ്ചസതഖീണാസവേഹി സദ്ധിം ചേതിയട്ഠാനം പദക്ഖിണം കത്വാ ത്വം അപ്പമത്തോ ഹോഹീതി വത്വാ ആകാസം ഉപ്പതിത്വാ ജേതവനമേവ ഗതോ.

തസ്സ പന നാഗരഞ്ഞോ മാതാ ഇന്ദമാനവികാ നാമ ആഗന്ത്വാ തഥാഗതം വന്ദിത്വാ ഏകമന്തം ഠിതാ, ഭന്തേ മമ പുത്തോ സുമനോ നാമ നാഗരാജാ കുഹിന്തി ആഹ. തവ പുത്തോ തമ്ബപണ്ണിദീപേ മഹാവാലുകഗങ്ഗായ ദക്ഖിണഭാഗേ സേരു നാമ ദഹസ്സ സമീപേ വരാഹ നാമ സോണ്ഡിയം സമാധി അപ്പിതത്താ അത്തനോ പരിവാരേ ഛകോടിമത്തേ നാഗേ ഗഹേത്വാ സത്ഥാരം വന്ദിത്വാ ഭന്തേ ഇതോ പട്ഠായ തുമ്ഹാകം ദസ്സനം ദുല്ലഭം, ഖമഥ മേതി അച്ചയം ദേസേത്വാ മഹതിം നാഗസമ്പത്തിം ഗഹേത്വാ പുത്തസ്സ സുമനനാഗരാജസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ മഹതിം ഇസ്സരിയസമ്പത്തിം അനുഭവന്തി തത്ഥേവ ആരക്ഖം ഗഹേത്വാ ചിരം വിഹാസി.

മഹാപഞ്ഞോ മഹാസദ്ധോ മഹാവീരോ മഹാഇസി,
മഹാബലേന സമ്പന്നോ മഹന്തഗുണഭുസിതോ;
ഗന്ത്വാന തമ്ബപണ്ണിം സോ സത്താനുദ്ദയമാനസോ,
ഗന്ത്വാ നാഗവരം ദീപം അഗാ ജേതവനം വിദു.

അതിസയമതിസാരോ സാരദാനം കരോന്തോ,
അതിഅധിരമണിയോ സബ്ബലോകേകനേത്തോ;
അതിഗുണധരണീയോ സബ്ബസത്തേ തമഗ്ഗം,
അതിവിപുലദയോ താനേതുമാഗാ സുദീപം.

തതിയഗമനകഥാ സമത്താ.

ഇതി അരിയജനപസാദനത്ഥായ കതേ ധാതുവംസേ തഥാഗതസ്സ ഗമനം നാമ പഠമോ പരിച്ഛേദോ.

ആഗന്ത്വാ തമ്ബപണ്ണിം സോ സത്താനുദ്ദയമാനസോ

പുന ഗന്ത്വാ നാഗദീപം അഗാ ജേതവനം വരം

അതിസയമതിസാരോ സാരദാനേക രത്തോ

അതിധിതിരമണിയോ സബ്ബലോകേകനേത്തോ

അതിഗുണരമണീയം സബ്ബസന്തേകമഗ്ഗം

അതിവിപുലദയത്താ ലങ്കമാഗാ സുദീപം

ഇതി സീഹളഭാസായ കതേ ധാതുവംസേ ദിസ്സതേ.

൨. പരിനിബ്ബാനകഥാ

സത്ഥാ പന തതോ പഞ്ചചത്താലീസവസ്സാനി തിപിടകപരിയത്തിധമ്മം ദേസേത്വാ വേനേയ്യജനേ സംസാരതോ ചതുഅരിയമഗ്ഗഫലപടിലാഭവസേന ഉദ്ധാരേത്വാ നിബ്ബാനേ പതിട്ഠാപേത്വാ പച്ഛിമേ കാലേ വേസാലിനഗരം ഉപനിസ്സായ ചാപാലചേതിയം നിസ്സായ വിഹരന്തോ മാരേന പരിനിബ്ബാനത്ഥായ ആരാധിതോ സതോ സമ്പജാനോ ആയുസങ്ഖാരേ വിസ്സജ്ജേസി. തസ്സ വിസ്സട്ഠഭാവം ആനന്ദോയേവ അഞ്ഞാസി. അഞ്ഞോ കോചിപി ജാനന്തോ നാമ നത്ഥി. തസ്മാ ഭിക്ഖുസങ്ഘമ്പി ജാനാപേസ്സാമീതി ജേതവനമഹാവിഹാരം ഗന്ത്വാ സബ്ബം ഭിക്ഖുസങ്ഘം സന്നിപാതാപേത്വാ ഭിക്ഖവേ തഥാഗതസ്സ ന ചിരസ്സേവ തിണ്ണം മാസാനം അച്ചയേന പരിനിബ്ബാനം ഭവിസ്സതി, തുമ്ഹേ സത്തതിംസബോധി പക്ഖിയധമ്മേസു സമഗ്ഗാ ഹുത്വാ ഏകീഭാവാ ഹോഥ, തുമ്ഹേ വിവാദം മാ കരോഥ. അപ്പമാദേന തിസ്സോ സിക്ഖാ സമ്പാദേഥാതി വത്വാ പുന ദിവസേ വേസാലിയം പിണ്ഡായ ചരിത്വാ പിണ്ഡപാതാ പടിക്കമിത്വാ ഭണ്ഡഗാമം ഗതോ. ഭണ്ഡഗാമതോ ഹത്ഥിഗാമം ഹത്ഥിഗാമതോ അമ്ബഗാമം അമ്ബഗാമതോ ജമ്ബുഗാമം ജമ്ബുഗാമതോ നിഗ്രോധഗാമം നിഗ്രോധഗാമതോ ഭോഗനഗരം ഭോഗനഗരതോ പാവാനഗരം പാവാനഗരതോ കുസിനാരാനഗരം പത്തോ. തത്ഥ യമകസാലാനമന്തരേ ഠിതോ ആനന്ദത്ഥേരം ആമന്തേത്വാ ഉന്തരസീസകം കത്വാ മഞ്ചകം പഞ്ഞാപേഹി കിലന്തോസ്മി ആനന്ദ നിപജ്ജിസ്സാമി'തി ആഹ. തം സുത്വാ ആനന്ദത്ഥേരോ ഉത്തരസീസകം കത്വാ മഞ്ചകം പഞ്ഞാപേത്വാ ചതുഗ്ഗുണം സങ്ഘാടിം അത്ഥരിത്വാ പഞ്ചചത്താലീസവസ്സാനി അസയിതബുദ്ധസേയ്യം സയന്തോ ദക്ഖിണപസ്സേന സതോ സമ്പജാനോ അനുട്ഠാനസഞ്ഞം മനസികരിത്വാ സീഹസേയ്യം കപ്പേസി.

അതീതമദ്ധാന ഭവേ ചരന്തോ,
അനന്തസത്തേ കരുണായുപേതോ;
കത്വാന പുഞ്ഞാനി അനപ്പകാനി,
പത്തോ സിവം ലോകഹിതായ നാഥോ.

ഏവം ഹി സോ ദസബലോപി വിഹീനഥാമോ,
യമസ്സ സാലാന നിപജ്ജി മജ്ഝേ;
കത്വാന സഞ്ഞഞ്ഹി അനുട്ഠഹാനം,
സ ഇദ്ധിമാ മാരമുഖം പവിട്ഠോ.

തസ്മിം ഖണേ സമകസാലാ സുപുപ്ഫിതാ അഹേസും. ന കേവലം യമകസാലായേവ സുപുപ്ഫിതാ, അഥ ഖോ ദസസഹസ്സീ ലോകധാതു ചക്കവാളേസു സാലരുക്ഖാപി പുപ്ഫിതാ. ന സാലരുക്ഖായേവ സുപുപ്ഫിതാ, അഥ ഖോ യം കിഞ്ചി പുപ്ഫുപഗഫലൂപഗ രുക്ഖജാതം സബ്ബമ്പി പുപ്ഫഞ്ച ഫലഞ്ച ഗണ്ഹി. ജലേസു ജലപദുമാനി ഥലേസു ഥലപദുമാനി ഖന്ധേസു ഖന്ധപദുമാനി സാഖാസു സാഖാപദുമാനി ലതാസു ലതാപദുമാനി ആകാസേ ഓലമ്ബപദുമാനി പിട്ഠിപാസാണേ ഹിന്ദിത്വാ സതപത്തപദുമാനി സുപുപ്ഫിതാനി അഹേസും. പഥവിതോ യാവ ബ്രഹ്മലോകോ താവ ദസസഹസ്സി ചക്കവാളാ ഏകമാലാഗുണാ വിയ അഹേസും. ദേവാ ആകാസതോ

ദിബ്ബമന്ദാരവപാരിച്ഛത്തകകോവിളാരപുപ്ഫാനി ച ചന്ദനചുണ്ണാനി ച സമാകിരന്തി. ദിബ്ബതുരിയസങ്ഗിതിയോ ച അന്തലിക്ഖേ പവത്തന്തി. അനേകാനി അച്ഛരിയസഹസ്സാനി അഹേസും. ഏവം പൂജാവിസേസേ പവത്തമാനേ പഠമയാമേ സുഭദ്ദപരിബ്ബാജകം വിനേത്വാ മജ്ഝിമയാമേ ദസസഹസ്സി ലോകധാതു ദേവതാനം അനുസാസിത്വാ പച്ഛിമയാമാവസാനേ പഠമജ്ഝാനം സമാപജ്ജിത്വാ തതോ വുട്ഠായ ദുതിയജ്ഝാനം ചതുത്ഥജ്ഝാനം സമാപജ്ജി. തതോ വുട്ഠായ ആകാസാനഞ്ചായതനം വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം സമാപജ്ജിത്വാ തതോ വുട്ഠായ നിരോധസമാപത്തിം സമാപജ്ജി. തതോ വുട്ഠായ പഠമജ്ഝാനം ദുതിയജ്ഝാനം തതിയജ്ഝാനം ചതുത്ഥജ്ഝാനഞ്ച സമാപജ്ജി. തതോ വുട്ഠായ ഏത്ഥന്തരതോ അനുപാദിസേസനിബ്ബാനധാതുയാ പരിനിബ്ബായി.

മഹാമോഹതമം ഹന്ത്വാ സത്താനം ഹദയസ്സിതം,
രവീവ ജോതമാനോ സോ ലോകസ്സ അനുകമ്പകോ;
വസ്സാനി പഞ്ചതാലീസം കത്വാ സത്തഹിതം ബഹും,
അധുനാ അഗ്ഗിക്ഖന്ധോവ പരിനിബ്ബായി സോ ജിനോ.

ഏവം പന ഭഗവതി പരിനിബ്ബുതേ വിസ്സകമ്മദേവപുത്തോ തഥാഗതസ്സ സരീരപ്പമാണം വരദോണിം രതനേഹി മാപേത്വാ വിസുദ്ധകപ്പാസേഹി തഥാഗതസ്സ സരീരം വേഠേത്വാ രതനദോണിയം പക്ഖിപിത്വാ ഗന്ധതേലേഹി പൂരേത്വാ അപരായ ദോണിയാ പിദഹിത്വാ സബ്ബഗന്ധദാരുചിതകം കത്വാ യേഭുയ്യേന ദേവതായോ ലോഹിതചന്ദനഘടികായോ ആദായ ചിതകായം പക്ഖിപിത്വാ അഗ്ഗിം ഗാഹാപേതും നാസക്ഖിംസു. കസ്മാ? മഹാകസ്സപത്ഥേരസ്സ അനാഗതത്താ. സോ ആയസ്മാ മഹാകസ്സപത്ഥേരോ യേഭുയ്യേന ബഹുന്നം ദേവാനം പിയോ മനാപോ. ഥേരസ്സ ഹി ദാനം ദത്വാ സഗ്ഗേ നിബ്ബത്താനം പമാണോ നാമ നത്ഥി. തസ്മാ ദേവതാ തസ്മിം സമാഗമേ അത്തനോ കുലൂപഗത്ഥേരം അദിസ്വാ അമ്ഹാകം മഹാകസ്സപത്ഥേരോ കുഹിന്തി ഓലോകേന്തോ അത്തനോ പരിവാരേഹി പഞ്ചമത്തേഹി ഭിക്ഖുസതേഹി സദ്ധിം മഗ്ഗം പടിപന്നോതി ഞത്വാ യാവ ഥേരോ ഇമസ്മിം ന സമ്പത്തോ ചിതകം താവ ന പജ്ജലതുതി അധിട്ഠഹിംസു. തസ്മിം കാലേ ഥേരോ യേഭുയ്യേന തേരസധുതങ്ഗധരേഹി പഞ്ചമത്തേഹി ഭിക്ഖുസതേഹി സദ്ധിം ആഗന്ത്വാ ചിതകം തിക്ഖത്തും പദക്ഖിണം കത്വാ പാദപസ്സേ ഠിതോ, ഭന്തേ തുമ്ഹാകം ദസ്സനത്ഥായ ഇതോ കപ്പസതസഹസ്സമത്ഥകേ പദുമുത്തരസത്ഥുനോ പാദമുലേ അഭിനീഹാരതോ പട്ഠായ അവിജഹിത്വാ ആഗതോ. ഇദാനി മേ അവസാനദസ്സനന്തി പാദേ ഗഹേത്വാ വന്ദിതും അധിട്ഠാസി.

മഹാകസ്സപഥേരോ സോ ഭിക്ഖുസങ്ഘപുരക്ഖതോ;
ഏകംസം ചീവരം കത്വാ പഗ്ഗഹേത്വാന അഞ്ജലിം.

പദക്ഖിണഞ്ച തിക്ഖത്തും കത്വാ ഠത്വാ പദന്തികേ;
പതിട്ഠഹന്തു സീസേ മേ ജിനപാദേതി'ധിട്ഠഹി.

സഹാധിട്ഠാനം ചിതകാ ദുസ്സാനി ച വിഭിന്ദിയ;
നിക്ഖമിംസു തദാ പാദാ ഘനമുത്തോവ ചന്ദിമാ.

ഉഹോ ഹത്ഥേഹി പഗ്ഗയ്ഹ ഠപേത്വാ അത്തനോ സിരേ;
വന്ദിത്വാ സത്ഥുനോ പാദേ ഖമാപേത്വാ വിസജ്ജയീ.

പുണ്ണചന്ദോ യഥാ അബ്ഭം ചിതകം പാവിസി തദാ;
ഇദം അച്ഛേരകം ദിസ്വാ രവം രവി മഹാജനോ.

ഉട്ഠഹിത്വാന പാചീനാ വന്ദോ അത്ഥങ്ഗതോ യഥാ;
പാദേ അന്തരധായന്തേ അരോദിംസു മഹാജനാ.

തദാ മല്ലരാജാനോ ഭഗവതോ സരീരകിച്ചം കരിസ്സാമാതി വത്വാ നാനാവത്ഥാഭരണാനി നിവാസേത്വാ പരിവാരയിംസു. തതോ രാജാനോ മനുസ്സാ ച അഗ്ഗിം ദാതും ആരഹിംസു. തദാ സക്കോ? മയി പന പരിനിബ്ബുതേ സക്കോ ദേവരാജാ മണിജോതിരസം പസാരേത്വാ നിക്ഖന്തഅഗ്ഗിനാ മമ സരീരകിച്ചം കരിസ്സതി. മണിഅഗ്ഗിനോ അവസാനേ മനുസ്സാ അഗ്ഗിം കരിസ്സന്തിതി. ഏവം ബുദ്ധവചനം പരിഭാവേത്വാ നിക്ഖത്തും പദക്ഖിണം കത്വാ ഭഗവതോ സരീരകിച്ചം കത്വാ സമന്തതോ ഉട്ഠഹതുതി അധിട്ഠഹി.

തസ്മിം ഖണേ സയമേവ ചിതകം അഗ്ഗി ഗണ്ഹി. സരീരം പന ഭഗവതോ ഝായാമാനം ഛവിചമ്മമംസനഹാരുഅട്ഠിഅട്ഠിമിഞ്ജം അസേസേത്വാ സുമനമകുളമുത്താരാസിസദിസമേവ ധാതുയോ അവസേസാ അഹേസും.

പരിനിബ്ബുതകാലേപി സകലം കലുനം അഹു;
പരിദേവോ മഹാ ആസി മഹീ ഉദ്രിയനം യഥാ.

ദേവതായാനുഭാവേന സത്ഥുനോ ചിതകോ സയം;
തതോ ഏകപ്പഹാരേന പജ്ജലിത്ഥ സമന്തതോ.

യഞ്ച അബ്ഭന്തരം ദുസ്സം യം ദുസ്സം സബ്ബബാഹിരം
ദുസ്സേ ദ്വേവ ന ഝായിംസു തേസം ദുസ്സാനമന്തരേ;

യഥാ നിരുദ്ധതേലസ്സ ന മസീ ന ച ഛാരികാ;
ഏവമസ്സ ന ദിസ്സതി ബുദ്ധഗത്തസ്സ ഝായതോ.

സുമനമകുളസഭാവാ ച ധോതമുത്താഭമേവ ച;
സുവണ്ണവണ്ണസംകാസാ അവസിസ്സംസു ധാതുയോ.

ദാഠാ ചതസ്സോ ഉണ്ഹീസം അക്ഖകാ ദ്വേ ച സത്തിമാ;
ന വികിണ്ണോ തതോ സേസാ വിപ്പകിണ്ണാവ ധാതുയോ.

അഹോസി തനുകാ ധാതു സാസപബീജമത്തികാ;
ധാതുയോ മജ്ഝിമാ മജ്ഝേഭിന്നതണ്ഡുലമത്തികാ.

ധാതുയോ മഹതി മജ്ഝേ ഭിന്നമുഗ്ഗപ്പമാണികാ;
ധാതുവണ്ണാ തയോ ആസും ബുദ്ധാധിട്ഠാനതേജസാ.

സാരിപുത്തസ്സ ഥേരസ്സ സിസ്സോ സരഭുനാമകോ;
ആദായ ജിനഗീവട്ഠിം ചിതകാതോവ ധാതു സോ.

സദ്ധിം സിസ്സസഹസ്സേന ചേതിയേ മഹിയങ്ഗണേ;
ഠപേത്വാ ചേതിയം കത്വാ കുസിനാരമഗാ മുനി.

ഛളഭിഞ്ഞോ വസിപ്പത്തോ ഖേമോ കാരുണികോ മുനി;
സഹസാ ചിതകാതോവ വാമദാഠം സമഗ്ഗഹീ.

ആകാസതോ പതിത്വാപി നിക്ഖമിത്വാപി സാലതോ;
സമന്തതോമ്ബുമുഗ്ഗന്ത്വാ നിബ്ബാപേസും ജലാനലം.

മല്ലരാജഗണാ സബ്ബേ സബ്ബഗന്ധോദകേന തം;
ചിതകം ലോകനാഥസ്സ നിബ്ബാപേസും മഹേസിനോ.

ഏവം പന സബ്ബലോകേ കരുണാധികോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ വേസാഖപുണ്ണമുപോസഥേ അങ്ഗാരദിവസേ പരിനിബ്ബുതോ. ദേവമനുസ്സാനം സങ്ഗഹകരണത്ഥായ യമകസാലാനമന്തരേ ചിതകം സത്തരത്തിന്ദിവം വസീ. തതോ വീസം ഹത്ഥസതികസ്സ ഉപരി സത്തരത്തിന്ദിവം വസി. യാവ അഗ്ഗിപരിനിബ്ബാപനം സത്തരത്തിന്ദിവം ഹോതി.

തതോ സത്തദിവസാനി കുസിനാരായം മല്ലരാജപുത്തേസു ഗന്ധോദകേന ചിതകം നിബ്ബാപയമാനേസു സാലരുക്ഖതോ ഉദകധാരാ നിക്ഖമിത്വാ ചിതകം നിബ്ബാപയിംസു. തതോ ദസബലസ്സ ധാതുയോ സുവണ്ണചങ്ഗോടകേ പക്ഖിപിത്വാ അത്തനോ നഗരേ സന്ഥാഗാരേ ഠപേത്വാ സത്തിപഞ്ജരം കത്വാ ധനുപാകാരേഹി പരിക്ഖിപാപേത്വാ സത്താഹം നച്ചഗീതവാദിതഗന്ധമാലാദീഹി മല്ലരാജപുത്താ സക്കാരം കരിംസു.

തതോ തേ മല്ലരാജാനോ രമ്മം ദേവസഭോപമം;
സബ്ബഥാ മണ്ഡയിത്വാന സന്ഥാഗാരം തതോ പന.

മഗ്ഗം അലങ്കരിത്വാന യാവ മകുടചേതിയാ;
ഹത്ഥിക്ഖന്ധേ ഠപേത്വാന ഹേമദോണിം സധാതുകം.

ഗന്ധാദീഹിപി പൂജേത്വാ കീളന്താ സാധുകീളിതം;
പവേസേത്വാന നഗരം സന്ഥാഗാരേ മനോരമേ.

ദസഭൂമസ്മിം പല്ലങ്കേ ഠപേത്വാ ജിനധാതുയോ;
ഉസ്സയും തേ തദാ ഛത്തേ സന്ഥാഗാരസമന്തതോ.

ഹത്ഥീഹി പരിക്ഖിപാപേസും തതോ അസ്സേ തതോ രഥേ,
അഞ്ഞോ'ഞ്ഞം പരിവാരേത്വാ തതോ യോധേ തതോ ധനു;
ഇതി പരിക്ഖിപാപേസും സമന്താ യോജനം കമാ,
തദാ നച്ചേഹി ഗീതേഹി വാദിതേഹി ച പൂജയും.)

പരിനിബ്ബാനകഥാ സമത്താ.

തതോ ഭഗവതോ പരിനിബ്ബുതഭാവം സുത്വാ അജാതസത്തു മഹാരാജാ കോസിനാരകാനം മല്ലാനം സാസനം പേസേസി. അഹമ്പി ഖത്തിയോ ഭഗവാപി ഖത്തിയോ സത്ഥുനോ സരീരധാതുനം ഥൂപഞ്ച മഹഞ്ച കരോമീതി. തേനേവ

ഉപായേന വേസാലിയം ലിച്ഛവിരാജാനോ ച കപിലവത്ഥുമ്ഹി സക്യരാജാനോ ച അല്ലകപ്പകേ ബുലയോ ച രാമഗാമകേ കോളിയാ ച വേഠദീപകേ ബ്രാഹ്മണോ ച പാവായം പാവേയ്യകാ ച സാസനം പേസേത്വാ സബ്ബേ ഏകതോ ഹുത്വാ കോസിനാരകേഹി സദ്ധിം വിവാദം ഉപ്പാദേസും. തേസം പന ആചരിയോ ദ്രോണബ്രാഹ്മണോ നാമ. സോ തേസം? മാ ഭോന്തോ വിഗ്ഗഹവിവാദം കരോഥ, അമ്ഹാകം ഭഗവാ ഖന്തിവാദീയേവാതി വത്വാ താദിസസ്സ ച ഖന്തിമേത്താനുദ്ദയസമ്പന്നസ്സ സരീരഭാഗേ കലഹം കാതും അയുത്തന്തി ആഹ.

(രാജാ അജാതസത്തു ച ലിച്ഛവീ ച നരാധിപാ;
സക്യാ ച അല്ലകപ്പാ ച കോളിയാപി ച രാമകേ.

ബ്രാഹ്മണോ വേഠദീപോ ച മല്ലപാവേയ്യകാപി ച;
മല്ലാ ച ധാതു അത്ഥായ അഞ്ഞമഞ്ഞം വിവാദയും.

ഏവം സന്തേ തദാ ദോണോ ബ്രാഹ്മണോ ഏതദബ്രവീ;
സുണന്തു ഭോന്തോ മേ വാചം ഹിതമത്ഥുപസംഹിതം.

ഖന്തിവാദീ ഇസികാലേ ധമ്മപാലകുമാരകേ;
ഛദ്ദന്തേ ഭുരിദത്തേ ച ചമ്പേയ്യേ സങ്ഖപാലകേ.

മഹാകപിജാതകാലേ അമ്ഹാകം ലോകനായകോ;
കോപം അകത്വാ അഞ്ഞേസു ഖന്തിമേവ അകാ ജിനോ.

സിട്ഠാസിട്ഠേ സുഖേ ദുക്ഖേ ലാഭാലാഭേ യസായസേ;
താദീ ലക്ഖണസമ്പന്നോ ഖന്തിവാദേസു കാ കഥാ.

ഏവം ഭവതം വിവാദേ സമ്പഹാരോ ന സാധുകോ;
സബ്ബേവ സഹിതാ ഹോഥ സമഗ്ഗാ മോദമാനകാ.

തഥാഗതസ്സ സാരീരം അട്ഠഭാഗം കരോമസേ;
ഥൂപാ വിത്ഥാരിതാ ഹോന്തു പസന്നാ ഹി ബഹുജ്ജനാ.

തേന ഹി വിഭജേഹി ത്വം അട്ഠഭാഗന്തു ബ്രാഹ്മണ;
ഥൂപാ വിത്ഥാരിതാ ഹോന്തു പസന്നാ ഹി ബഹുജ്ജനാ.

ഏവം വുത്തേ തദാ ദോണോ ബ്രാഹ്മണോ ഗണജേട്ഠകോ;
സുവണ്ണം നാളിം കത്വാന സമം ഭാജേസി രാജുനം.

സോളസനാളിയോ ആസും സബ്ബാ താ സേസധാതുയോ;
ഏകേകപുരവാസീനം ദ്വേ ദ്വേ ദോണോ അദാ തദാ.

ധാതുയോ ച ഗഹേത്വാന ഹട്ഠതുട്ഠാ നരാധിപാ;
ഗന്ത്വാ സകേ സകേ രട്ഠേ ചേതിയാനി അകാരയും.

ദോണോ തുമ്ബം ഗഹേത്വാന കാരേസി തുമ്ബചേതിയം;
അങ്ഗാരഥൂപം കാരേസും മോരിയാ ഹട്ഠമാനസാ.

ഏകാ ദാഠാ തിദസപുരേ ഏകാ നാഗപുരേ അഹു;
ഏകാ ഗന്ധാരവിസയേ ഏകാ കാലിങ്ഗരാജിനോ.)

തത്ഥ ദോണോതി? തദാ ഗണാചരിയോ. സോ ധാതുയോ വിഭജന്തോ ഏകം ദക്ഖിണദാഠാധാതും ഗഹേത്വാ വേഠന്തരേ ഠപേസി. തദാ സക്കോ അജ്ജ ദക്ഖിണദാഠാധാതും കോ ലഭതീതി ചിന്തേത്വാ വേഠന്തരേ പസ്സി. സോ രതനചങ്ഗോടകം ഗഹേത്വാ അദിസ്സമാനകായേന ഗന്ത്വാ ധാതും ഗഹേത്വാ താവതിംസഭവനേ ചൂളാമണിചേതിയ ഏകയോജനുബ്ബേധംയേവ മഹന്തം ഥൂപം കത്വാ ഠപേസി. ഏകം ദക്ഖിണദാഠാധാതും പാദഗ്ഗന്തരേ അക്കമിത്വാ ഗണ്ഹി. ഏത്താവതാ താവതിംസഭവനദന്തധാതുകഥാ പരിപുണ്ണാ വേദിതബ്ബാ.

തദാ ജയസേനോ നാമ നാഗരാജാ ഭഗവതോ പരിനിബ്ബുതഭാവം സുത്വാ അജ്ജ പച്ഛിമദസ്സനം പസ്സിസ്സാമീതി മഹന്തം നാഗരാജസമ്പത്തിം ഗഹേത്വാ കുസിനാരം ഗന്ത്വാ മഹാപൂജം കത്വാ ഏകമന്തം ഠത്വാ പാദഗ്ഗന്തരേ ഠിതം ധാതും ദിസ്വാ നാഗേദ്ധിബലേന ഗഹേത്വാ നാഗഭവനം നേത്വാ നാഗപുരസ്സ മജ്ഝേ രതനഖചിതേ ചേതിയേ ഠപേസി. തം തമ്ബപണ്ണിയം കാകവണ്ണതിസ്സരാജകാലേ മഹാദേവത്ഥേരസ്സ സിസ്സോ മഹിന്ദത്ഥേരോ നാമ നാഗഭവനം ഗന്ത്വാ ദക്ഖിണദാഠം ഗഹേത്വാ തമ്ബപണ്ണിയം സേരുനഗരം ഹരിത്വാ ഗിരിഅഭയസ്സ സേരുനഗരപബ്ബതന്തരേ ചേതിയം കാരാപേത്വാ ഠപേസി.

ഏത്താവതാ നാഗഭവനദന്തധാതുകഥാ പരിപുണ്ണാ വേദിതബ്ബാ.

തത്രായം ഗന്ധാരവാസിനോതി? ഏകാ വാമദാഠാ ദോണോ നാമ ആചരിയോ നിവത്ഥ വത്ഥന്തരേ ഠപേത്വാ ഗണ്ഹി. തദാ ഏകോ ഗന്ധാരവാസീ പുബ്ബേ ലദ്ധബ്യാകരണോ കതാഭിനീഹാരോ വത്ഥന്തരേ ഠതപിദന്തധാതും ദിസ്വാ കുസലചിത്തേന തതോ ദന്തധാതും ഗഹേത്വാ ഗന്ധാരവാസികേഹി സദ്ധിം അത്തനോ രട്ഠം ഗന്ത്വാ ചേതിയവനേ ഠപേസി.

ഏത്താവതാ വാമദന്തധാതുകഥാ പരിപുണ്ണാ വേദിതബ്ബാ.

തത്ഥ അധോ വാമദന്തധാതും സാരിപുത്തത്ഥേരസ്സ സിസ്സോ ഖേമോ നാമ മുനി ജാലചിതകതോവ ഉപ്പതിത്വാ വാമദാഠം ഗഹേത്വാ കാലിങ്ഗപുരം നേത്വാ ബ്രഹ്മദത്തസ്സ രഞ്ഞോ സമീപം ഗന്ത്വാ ദന്തധാതും ദസ്സേത്വാ? മഹാരാജ വാമദന്തധാതും ഭഗവാ തമേവ ഇമസ്മിം ജമ്ബുദീപേ യാവ ഗുഹസീവപരമ്പരാ ദേവമനുസ്സാനം അത്ഥം കരിത്വാ പരിയോസാനേ ഗുഹസീവരഞ്ഞോ പാഹേസ്സതീതി (നീയാദേതും) ആഹാതി നീയ്യാദേസി.

അപരഭാഗേ ഹേമമാലാ രാജകഞ്ഞാ ദന്തകുമാരേന സദ്ധിം ബ്രാഹ്മണവേസം ഗഹേത്വാ ദന്തധാതും ആദായ പലായിത്വാ വാണിജേ ആരോചേത്വാ നാവാ വേഗേന ഗന്ത്വാ ചേവ നാഗസുപണ്ണേഹി മഹന്തം പൂജം കാരേത്വാ അനുക്കമേനാഗന്ത്വാ ജമ്ബുകോളപട്ടനം പത്വാ ദിജവരസ്സ ആചിക്ഖിതമഗ്ഗേന അനുരാധപുരം പത്വാ കിത്തിസ്സിരിമേഘസ്സ പവത്തിം പുച്ഛിത്വാ നവവസ്സആയുസമാനോ തീസു സരണേസു പസന്നഭാവം സുത്വാ മേഘഗിരി മഹാഥേരസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ വന്ദിത്വാ ഏകമന്തം നിസീദിത്വാ ദന്തധാതും ജമ്ബുദീപതോ ഗഹേത്വാ ആഗതഭാവം ആരോചേത്വാ ദസ്സേസി. ദിസ്വാ ച പന

പീതിയാ ഫുടോ ഉഭിന്നമ്പി സങ്ഗഹം കത്വാ മഹാവിഹാരം അലങ്കാരേത്വാ ജിനദന്തധാതും ഠപേത്വാ ഏകം ഭിക്ഖും പേസേത്വാ തം പവത്തിം രഞ്ഞോ ആരോചാപേസി. തം സുത്വാ രാജാ പീതിപാമോജ്ജോ ചക്കവത്തിസ്സ സിരിസമ്പത്തോ ദളിദ്ദോ വിയ തസ്സ പാടിഹാരിയം ദിസ്വാ വീമംസിത്വാ നിക്കങ്ഖോ ഹുത്വാ സകലലങ്കാദീപേന പൂജേസി. ഏതേന നയേന പൂജം കത്വാ ഏകദിവസേനേവ നവലക്ഖം പൂജേസി.

സീഹളിന്ദോ ഉഭിന്നമ്പി ബഹൂനി രതനാനി ച;
ഗാമേ ച ഇസ്സരേ ചേവ ദത്വാന സങ്ഗഹം അകാ.

ഏത്താവതാ അധോദാഠാധാതുകഥാ പരിപുണ്ണാ വേദിതബ്ബാ.

ചത്താലീസ സമാ ദന്താ കേസാ ലോമാ ച സബ്ബസോ ദേവാ ഹരിംസു ഏകേകം ചക്കവാളപരമ്പരാ.

തത്ര വചനേ, ചത്താലീസ സമാ ദന്താതി? സേസദന്താ ച കേസാ ച ലോമാ ച നഖാ ച സബ്ബസോപി മയി പരിനിബ്ബുത-കാലേ മാ ഡയ്ഹന്തു ലുഞ്ചിത്വാ ആകാസേ പതിട്ഠന്തു ഏകേകചക്കവാളഞ്ച ഏകേകകേസലോമനഖദന്തധാതുപരമ്പരാ നേത്വാ ചേതിയം കാരേത്വാന ദേവമനുസ്സാനം അത്ഥം കരോതുതി അധിട്ഠഹി. തസ്മാ പരിനിബ്ബുതകാലതോ യാവ സരീരം ന ഡയ്ഹതി താവ ഛബ്ബണ്ണരസ്മിയോ ലോമധാതു ന പജഹതി. ദോണബ്രാഹ്മണോപി ധാതുവിഭജനാവസാനേ വേഠന്തരേ ച നിവാസനന്തരേ ച പാദഗ്ഗന്തരേ ച ധാതുനം വിനട്ഠഭാവം ഞത്വാ പഥവിയം ഉത്താനകോയേവജാതോ. തദാ സക്കോ ദേവരാജാ ദിസ്വാ അയം ദോണാചരിയോ ധാതു അത്ഥായ അനുപരിവത്തേത്വാ വിനാസം പാപുണേയ്യ അഹം വീണാചരിയവേസം ഗഹേത്വാ തസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ സോകം വിനോദേസ്സാമീതി സക്കരൂപം ജഹിത്വാ വീണാചരിയവേസം ഗഹേത്വാ തസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ ഏകമന്തം ഠിതോ ദിബ്ബഗീതം ഗായിത്വാ വീണം വാദേന്തോ നാനപ്പകാരം ഉദാനേസി. യം ധമ്മമേതം പുരിസസ്സ വാദം ഛിന്ദിസ്സാമീതി വത്വാ കഥായ സോതുനം ലോഭം പരസ്സ അത്ഥം വിനാസേത്വാ അതിലോഭേന പുരിസോ പാപകോ ഹോതീതി. ഹംസരാജജാതകം ദീപേത്വാ യം ലദ്ധം തം സുലദ്ധന്തി ആഹ. തം സുത്വാ ദോണോ അയം വീണാചരിയോ മയ്ഹം ഥേനഭാവം അഞ്ഞാസീതി സോകം വിനോദേത്വാ ഉട്ഠായ ആവജ്ജമാനോ തുമ്ബം ദിസ്വാ യേന ഭഗവതോ സരീരധാതുയോ മിതാ സോപി ധാതുഗതികോവ. ഇദം ഥൂപം കരിസ്സാമീതി ചിന്തേത്വാ തുമ്ബം ഗഹേത്വാന ചേതിയേ ഠപേസി. മോരിയാ അങ്ഗാരം ഗഹേത്വാ അങ്ഗാരചേതിയം നാമ കാരേസും.

(നഗരേ കപിലവത്ഥുമ്ഹി സമ്മാദിട്ഠി ബഹുജ്ജനോ;
തത്ഥ സാരീരികം ഥൂപം അകാസി രതനാമയം.

നഗരേ അല്ലകേ രമ്മേ ബുദ്ധധാതു പതിട്ഠിയ;
സിലായ മുഗ്ഗവണ്ണായ ഥൂപം സധാതുകം അകാ.

ജനോ പാവേയ്യരട്ഠസ്മിം പതിട്ഠിയ സാരീരികം;
സിലായ മണിവണ്ണായ പാവേയ്യം ചേതിയം അകാ.

ചീവരം പത്തദണ്ഡഞ്ച മധുരായം അപൂജയും;
നിവാസനം കുസഘരേ പൂജയിംസു മഹാജനാ.

പച്ചത്ഥരണം കപിലേ ഉണ്ണലോമഞ്ച കോസലേ;
പൂജേസും പാടലിപുത്തേ കരകം കായബന്ധനം.

നിസീദനം അവന്തിസു ചമ്പായം'ദകസാടകം;
ദേവരട്ഠേ അത്ഥരണം വിദേഹേ പരിസ്സാവനം.

വാസി-സൂചിഘരഞ്ചാപി ഇന്ദപത്ഥേ അപൂജയും;
പാസാണകേ പദം സേട്ഠം ഭണ്ഡസേസം പരന്തകേ.

മഹിംസു മനുജാ ധാതും അട്ഠദോണമിതം തദാ;
ധാതു വിത്ഥാരിതാ ആസി ലോകനാഥസ്സ സത്ഥുനോ).

തേ പന രാജാനോ ഹി അത്തനോലദ്ധധാതും ഗഹേത്വാ സകസകനഗരം ഗന്ത്വാ ചേതിയം കാരാപേത്വാ മഹന്തം പൂജാവിധാനം കരിംസു. ചക്ഖുമന്തസ്സ ഭഗവതോ സരീരധാതു അട്ഠദോണമത്തം സുവണ്ണനാളിയാ ഏകസതഅട്ഠവീസതിനാളികാ അഹോസി? സത്ഥാ പന ഉത്തരാസാള്ഹനക്ഖത്തേന മാതുകുച്ഛിയം പടിസന്ധിം ഗണ്ഹി. വിസാഖനക്ഖത്തേന മാതുകുച്ഛിതോ നിക്ഖമി. ഉത്തരാസാള്ഹനക്ഖത്തേന മഹാഭിനിക്ഖമനം നിക്ഖമി. വിസാഖനക്ഖത്തേന ബുദ്ധോ അഹോസി. ഉത്തരാസാള്ഹനക്ഖത്തേന ധമ്മചക്കം പവത്തേസി. തേനേവ യമകപാടിഹാരിയം അകാസി. അസ്സയുജനക്ഖത്തേന ദേവോരോഹണം അകാസി. വിസാഖനക്ഖത്തേന പരിനിബ്ബായി. മഹാകസ്സപത്ഥേരാ ച അനുരുദ്ധത്ഥേരോ ച ദ്വേ മഹാഥേരാ ഭഗവതോ സരീരധാതുയോ വിസ്സജ്ജാപേത്വാ അദംസു.

തേസം രാജൂനം ഭഗവതോ സരീരധാതും ലഭിത്വാ സത്തദിവസസത്തമാസാധികാനി സത്തവസ്സാനി മഹാരഹം പൂജം കത്വാ ഗതകാലേ മിച്ഛാദിട്ഠികമനുസ്സാ? സമണോ ഗോതമോ പരിനിബ്ബുതോ. തസ്സ ധാതു അത്ഥായ അമ്ഹാകം ജീവിതകപ്പനം നാസേത്വാ പൂജം കരോതീ'തി സമ്മാസമ്ബുദ്ധേ പദുസ്സന്തി. സക്കോ ആവജ്ജേന്തോ തം കാരണം ഞത്വാ മഹാകസ്സപത്ഥേരസ്സ ആരോചേസി;'ഭന്തേ മിച്ഛാദിട്ഠികാ മനുസ്സാ ഭഗവതി പദുട്ഠചിത്തേന ഇതോ ചുതാ അവീചിനിരയം ഉപ്പജ്ജന്തി. ബഹുതരാ അനാഗതേ മിച്ഛാദിട്ഠികാ മാതുപിതുഘാതകാ രാജാനോ ഭവിസ്സന്തി. അജ്ജേവ ധാതുയോ നിദഹിതും വട്ടതീ'തി ഥേരോ വിചാരേത്വാ അദ്ദസ.

അനന്തമത്ഥം ധരമാനകാലേ കത്വാന സത്താനമലീനചിത്തോ സേസാനമത്ഥായ സരീരധാതും ഠപേത്വ സോ മച്ചുമുഖം ഉപേതോ. (കത്വാ യോ ബോധിഞാണം വിവിധബലവരം ബുജ്ഝിതും പാരമീയോ വത്വാ സങ്ഖേയ്യപുണ്ണേ അപരിമിതഭവേ ഉത്തരിത്വാ സുമുത്തം. ആരോഹിത്വാന സീഘം അരിയസിവപദം അച്ചുതം സീതിഭാവം പത്തോ സോ ജാതിപാരം നിഖിലപദഹനം ദുക്കരം കാരയിത്വാ.

ധാതന്തരായം ദിസ്വാന ഥേരോ കസ്സപസവ്ഹയോ;

നിധാനം സബ്ബധാതുനം കരോഹീത്യാഹ ഭൂപതിം.

സാധൂതി സോ പടിസ്സുത്വാ മാഗധോ തുട്ഠമാനസോ;
ധാതുനിധാനം കാരേസി സബ്ബത്ഥ വത്തിതാദിയ.

കാരാപേത്വാന സോ രാജാ കസ്സപസ്സ നിവേദയീ;
ധാതുയോ ആഹരീ ഥേരോ ഇദം കാരണമദ്ദസ.

ഭുജങ്ഗാ പരിഗണ്ഹിംസു രാമഗാമമ്ഹി ധാതുയോ;
ചേതിയേ ധാരയിസ്സന്തി ലങ്കാദീപേ അനാഗതേ.

താ ധാതുയോ ഠപേത്വാന ഥേരോ കസ്സപസവ്ഹയോ;
രഞ്ഞോ അജാതസത്തുസ്സ അദാസി ധാതുയോ തദാ.

ഗേഹേ ചൂപകരണാനി ചതുസട്ഠിസതാനി സോ;
അബ്ഭന്തരേ ഠപേസി രാജാ സബ്ബാ താ ബുദ്ധധാതുയോ.

കരണ്ഡാസീതി സംകിണ്ണം ചേതിയാസീതിലങ്കതം;
ഗേഹേ ബഹുസമാകിണ്ണം ഥൂപാരാമപ്പമാണകം.

കാരേത്വാ സബ്ബകരണം വാലികം ഓകിരീ തഹിം;
നാനാപുപ്ഫസഹസ്സാനി നാനാ ഗന്ധം സമാകിരി.

അസീതിഥേരരൂപാനി അട്ഠചക്കസതാനി ച;
സുദ്ധോധനസ്സ രൂപമ്പി മായാപജാപതാദിനം.

സബ്ബാനി താനി രൂപാനി സുവണ്ണസ്സേവ കാരയി;
പഞ്ച ഛത്തധജസതേ ഉസ്സാപേസി മഹീപതീ.

ജാതരൂപമയേ കുമ്ഭേ കുമ്ഭേ ച രതനാമയേ;
പഞ്ച പഞ്ച സതേയേവ ഠപാപേസി സമന്തതോ.

സോവണ്ണനിക്ഖമയേന ച കപാലേ രജതാമയേ;
പുരേസി ഗന്ധതേലസ്സ ജാലാപേത്വാ പദീപകേ.

പഞ്ച പഞ്ച സതേയേവ ഠപാപേസി ദിസമ്പതി;
ഇമേ തഥേവ തിട്ഠന്ത അധിട്ഠാസി മഹാമുനി.

വിത്ഥാരിതാ ധമ്മാസോകോ ഭവിസ്സതി അനാഗതേ;
അക്ഖരേ സോണ്ണപത്തമ്ഹി ഛിന്ദാപേസി മഹാമതീ.

പകപ്പിത്വാ വിസുകമ്മം ധാതുഗബ്ഭസമന്തതോ;
വാതവേഗേന യായന്തം യന്തരൂപമകാരയീ.

കത്വാ സിലാപരിക്ഖേപം പിദഹിത്വാ സിലാഹി തം;
തസ്സൂപരി കരീ ഥൂപം സമം പാസാണഥൂപിയം.)

ധാതുനിധാനകഥാ സമത്താ.

ഇതി അരിയജനപ്പസാദനത്ഥായ കതേ ധാതുവംസേ തഥാഗതസ്സ പരിനിബ്ബുതാധികാരോ നാമ ദുതിയോ പരിച്ഛേദോ.

ന. ധാതുപരമ്പരാകഥാ

ധാതുസു പന വിഭജിത്വാ ദീയമാനേസു സത്ഥുനോ നലാടധാതു കോസിനാരകാനം മല്ലാനം ലദ്ധകോട്ഠാസേയേവ അഹോസി. മഹാകസ്സപത്ഥേരോ തേ ഉപസങ്കമിത്വാ സത്ഥുനോ നലാടധാതു തുമ്ഹാകം കോട്ഠാസേ അഹോസി, തം ഗഹേതും ആഗതോ, ഭഗവാ ഹി ധരമാനേയേവ തമ്ബപണ്ണിദീപസ്സ അനുജാനി, 'തസ്മാ തം അമ്ഹാകം ദേഥാ'തി. തം സുത്വാ മല്ലരാജാനോ?'ഏവം പതിഗണ്ഹഥ ഭന്തേ ധാതു'തി മഹാകസ്സപത്ഥേരസ്സ അദംസു. സോ അത്തനോ സദ്ധിവിഹാരികം മഹാനന്ദത്ഥേരം പക്കോസാപേത്വാ നലാടധാതും ഥേരസ്സ നിയ്യാദേത്വാ' ഇമം ധാതും തമ്ബപണ്ണി ദീപേ മഹാവാലുകഗങ്ഗായ ദക്ഖിണഭാഗേ സേരുനാമ ദഹസ്സ അന്തേ വരാഹ നാമ സോണ്ഡിമത്ഥകേ കാകവണ്ണതിസ്സോ നാമ രാജാ പതിട്ഠാപേസ്സതി, ചേതിയം സങ്ഘാരാമം കാരാപേസ്സതി, ത്വം ഇമം ധാതും ഗഹേത്വാ വേസാലിയം ഉപനിസ്സായ മഹാവനവിഹാരേ കുടാഗാരസാലായം സത്ഥുനോ വസിതഗന്ധകുടിയം ഠപേത്വാ ധാതുപൂജം കത്വാ ആയുസങ്ഖാരേ ഓസ്സട്ഠേ പരിനിബ്ബാപയമാനേ അത്തനോ സദ്ധിവിഹാരികസ്സ ചന്ദഗുത്തത്ഥേരസ്സ ധാതുവംസം കഥേത്വാ അപ്പമത്തോ ഹോഹീ'തി വത്വാ ധാതും ഥേരസ്സ ദത്വാ അനുപാദിസേസനിബ്ബാനധാതുയാ പരിനിബ്ബായി.

സാവകോ സത്ഥുകപ്പോ സോ പഭിന്നപടിസമ്ഭിദോ;
ഗഹേത്വാ മാനയീ ധാതും മഹാനന്ദോ മഹാവനേ.

തസ്സ ഥേരസ്സ സദ്ധിവിഹാരികോ ചന്ദഗുത്തത്ഥേരോ ധാതും ഗഹേത്വാ ആകാസം ഉഗ്ഗന്ത്വാ സാവത്ഥിയം ജേതവനമഹാവിഹാരേ ദസബലേന വസിതഗന്ധകുടിയം ഠപേത്വാ ധാതുപൂജം കത്വാ ചിരം വിഹാസി. സോപി ആയുസങ്ഖാരേ ഓസ്സട്ഠേ പരിനിബ്ബാപയമാനേ അത്തനോ. സദ്ധിവിഹാരികം ഭദ്ദസേനത്ഥേരം പക്കോസാപേത്വാ ധാതും ഥേരസ്സ നിയ്യാദേത്വാ ധാതുവംസം കഥേത്വാ അനുസാസിത്വാ അനുപാദിസേസായ നിബ്ബാനധാതുയാ പരിനിബ്ബായി.

ചന്ദഗുത്തോ മഹാപഞ്ഞോ ഛളഭിഞ്ഞോ വിസാരദോ;
രമ്മേ ജേതവനേ ധാതും ഠപേത്വാ വന്ദനം അകാ.

തസ്സ സിസ്സോ ഭദ്ദസേനത്ഥേരോ ധാതും ഗഹേത്വാ ആകാസേന ഗന്ത്വാ ധമ്മചക്കപ്പവത്തനേ ഇസിപതനേ മഹാ വിഹാരേ സത്ഥുനോ വസിതഗന്ധകുടിയം ഠപേത്വാ ഗന്ധമാലാദീഹി പൂജേത്വാ ചിരം വിഹാസി. സോ പരിനിബ്ബാപയമാനോ അത്തനോ സദ്ധിവിഹാരികസ്സ ജയസേനത്ഥേരസ്സ ധാതും നിയ്യാദേത്വാ ധാതുവംസം കഥേത്വാ അനുപാദിസേസായ നിബ്ബാനധാതുയാ പരിനിബ്ബായി.

ഭദ്ദസേനോ മഹാഥേരോ കതകിച്ചോ മഹാഇസി;
ധാതും ഠപേത്വാ ഇസിപതനേ വന്ദിത്വാ നിബ്ബുതിം ഗതോ.

സോ പന ജയസേനത്ഥേരോ തം ധാതും ഗഹേത്വാ വേലുവനമഹാവിഹാരേ സത്ഥുനോ വസിതഗന്ധകുടിയം ഠപേത്വാ ഗന്ധമാലാദീഹി പൂജേത്വാ ചിരം വസിത്വാ പരിനിബ്ബാപയമാനോ അത്തനോ സദ്ധിവിഹാരികസ്സ

മഹാസങ്ഘരക്ഖിതത്ഥേരസ്സ ധാതും നിയ്യാദേത്വാ ധാതുവംസം കഥേത്വാ അനുപാദിസേസായ നിബ്ബാനധാതുയാ പരിനിബ്ബായി.

ഗഹേത്വാന ധാതുവരം ജയസേനോ മഹാമുനി;
നിധായ വേലുവനേ രമ്മേ അകാ പൂജം മനോരമം.

സോ പനായസ്മാ സങ്ഘരക്ഖിതത്ഥേരോ ധാതും ഗഹേത്വാ ആകാസേന ആഗന്ത്വാ കോസമ്ബിം ഉപനിസ്സായ ഘോസിത സേട്ഠിനാ കാരാപിതേ ഘോസിതാരാമേ ഭഗവതോ വസിതഗന്ധകുടിയം ഠപേത്വാ ഗന്ധമാലാദീഹി പൂജം കത്വാ ചിരം വിഹാസി. സോ'പി പരിനിബ്ബാപയമാനോ അത്തനോ സദ്ധിവിഹാരികം മഹാദേവത്ഥേരം പക്കോസാപേത്വാ ധാതുവംസം കഥേത്വാ അപ്പമത്തോ ഹോഹീ'തി വത്വാ അനുപാദിസേസായ നിബ്ബാനധാതുയാ പരിനിബ്ബായി.

സങ്ഘരക്ഖിതവ്ഹയോ ഥേരോ ചന്ദോ വിയ സുപാകടോ;
ഠപേത്വാ ഘോസിതാരാമേ അകാ പൂജം മനോരമം.

തസ്സ ഥേരസ്സ സദ്ധിവിഹാരികോ മഹാദേവത്ഥേരോ ധാതും ഗഹേത്വാ ദേവാനമ്പിയതിസ്സസ്സ മഹാരഞ്ഞോ ഭാതു മഹാനാഗസ്സ ഉപരാജസ്സ മഹാഗാമേ സേതച്ഛത്തം ഉസ്സാപിതകാലേ ഹത്ഥോട്ഠ നാമജനപദേ കുക്കുടപബ്ബതന്തരേ മഹാസാലരുക്ഖമൂലേ ആകാസതോ ഓതരിത്വാ നിസീദി. തസ്മിം സമയേ മഹാകാളോ നാമ ഉപാസകോ അത്തനോ പുത്തദാരേഹി സദ്ധിം മാലാഗന്ധവിലേപനം ധജപതാകാദീനി ഗാഹാപേത്വാ ദിവസസ്സ തിക്ഖത്തും മഹന്തേഹി പൂജാവിധാനേഹി ധാതും പരിഹരിത്വാ ചിരം വസി. മാസസ്സ അട്ഠ-ഉപോസഥദിവസേ ധാതുതോ ഛബ്ബണ്ണരംസിയോ ഉഗ്ഗച്ഛിംസു. തസ്മിം സമയേ സോ പദേസോ ബുദ്ധസ്സ ധരമാനകാലോ വിയ അഹോസി. ജനപദവാസീ മനുസ്സാപി ഥേരസ്സ സന്തികേ സീലാനി ഗണ്ഹന്തി, ഉപോസഥവാസം വസന്തി, ദാനം ദേന്തി, ചേതിയസ്സ മഹന്തം പൂജം കരോന്തി. തതോ അപരഭാഗേ ഉപരാജാ മഹാഗാമേ വിഹരന്തോ ഭേരിം ചരാപേസി? യോ അമ്ഹാകം ദസബലസ്സ ധാതും ഗഹേത്വാ ഇധാഗതോ, തസ്സ മഹന്തം സമ്പത്തിം ദസ്സാമീതി. തസ്മിം കാലേ കുടുമ്ബികോ മഹാകാളോ ഉപരാജം പസ്സിസ്സാമീതി തസ്സ അനുച്ഛവികം പണ്ണാകാരം ഗഹേത്വാ രാജദ്വാരേ ഠത്വാ സാസനം പഹിണി. ഉപരാജാ തം പക്കോസാപേസി. സോ ഗന്ത്വാ വന്ദിത്വാ ഠിതോ തം പണ്ണാകാരം രാജപുരിസാനം പടിച്ഛാപേസി. ഉപരാജാ? മാതുല മഹാകാള, തുമ്ഹാകം ജനപദേ അമ്ഹാകം സത്ഥുനോ ധാതു അത്ഥീ'തി ആഹ. മഹാകാളോ ഉപ രാജസ്സ കഥം സുത്വാ അത്ഥി ദേവ, മയ്ഹം കുലുപഗത്ഥേരസ്സ സന്തികേ ആദാസമണ്ഡലപ്പമാണം സത്ഥുനോ നലാടധാതു ഛബ്ബണ്ണരംസീഹി ആകാസപ്പദേസേ സൂരിയസഹസ്സചന്ദസഹസ്സാനം ഉട്ഠിതകാലോ വിയ ഓഭാസേതി. സോ ജനപദോ ബുദ്ധസ്സ ഉപ്പന്നകാലോ വിയ അഹോസീതി ആഹ. തസ്സ കുടുമ്ബികസ്സ കഥം സുണന്തസ്സഏവ രഞ്ഞോ സകലസരീരം പഞ്ചവണ്ണായ പീതിയാ പരിപുണ്ണം അഹോസി. അതിവിയ സോമനസ്സപ്പത്തോ രാജാ മയ്ഹം മാതുലസ്സ മഹാകാളസ്സ സതസഹസ്സം കഹാപണാനി ച ചതുസിന്ധവയുത്തരഥഞ്ച സുവണ്ണാലങ്കാരേഹി സുസജ്ജിതം ഏകം അസ്സഞ്ച ഉദകഫാസുകട്ഠാനകേ ഖേത്തഞ്ച പഞ്ചദാസീസതഞ്ച ദേഥാ'തി വത്വാ അഞ്ഞഞ്ച പസാദം ദാപേസി. സോ ഉപരാജാ ഏത്തകം കുടുമ്ബികസ്സ ദാപേത്വാ തം ദിവസമേവ നഗരേ ഭേരിം ചരാപേത്വാ ഹത്ഥസ്സരഥയാനാനി ഗഹേത്വാ

കുടുമ്ബികം മഗ്ഗദേസകം കത്വാ അനുപുബ്ബേന ഹത്ഥോട്ഠജനപദം പത്വാ രമണീയേ ഭൂമിപ്പദേസേ ഖന്ധാവാരം ബന്ധിത്വാ അമച്ചഗണപരിവുതോ കുടുമ്ബികം ഗഹേത്വാ ഥേരസ്സ വസനട്ഠാനം ഗന്ത്വാ വന്ദിത്വാ ഏകമന്തം അട്ഠാസി. സേസാ അമച്ചാ കുടുമ്ബികോ ച ഥേരം വന്ദിത്വാ ഏകമന്തം അട്ഠംസു. ഉപരാജാ ഥേരം വന്ദിത്വാ സാരാണീയം കഥം കത്വാ ഏകമന്തം നിസിന്നോ പടിസന്ഥാരമകാസി. മഹാദേവത്ഥേരോപി സമ്മോദനീയം കഥം കത്വാ കിസ്സ ത്വം മഹാരാജ ഇധാഗതോസി ആഗതകാരണം മേ ആരോചേഹീ'തി ആഹ. ഭന്തേ തുമ്ഹാകം. സന്തികേ അമ്ഹാകം ഭഗവതോ നലാടധാതു അത്ഥീ കിര. തം വന്ദിസ്സാമി'തി ആഗതോമ്ഹീ'തി ആഹ. ഥേരോ? ഭദ്ദകം മഹാ രാജ തയാ കതന്തി വത്വാ ധാതുഘരദ്വാരം വിവരിത്വാ മഹാരാജ ബുദ്ധസ്സ നലാടധാതു അതിദുല്ലഭാ'തി ആഹ. രാജാ സോളസേഹി ഗന്ധോദകേഹി നഹായിത്വാ സബ്ബാലങ്കാരപതിമണ്ഡിതോ ഏകംസം ഉത്തരാസങ്ഗം കരിത്വാ അഞ്ജലിം പഗ്ഗയ്ഹ നമസ്സമാനോ അട്ഠാസി. ബുദ്ധാരമ്മണായ പീതിയാ സകലസരീരം ഫുടം അഹോസി.

(രാജാ പീതിവേഗേന ഇമാ ഗാഥാ ആഹ;
നമാമി വീര പാദേ തേ ചക്കങ്കിത തലേ സുഭേ;
വന്ദിതേ നരദേവേഹി അമതം ദേഹി വന്ദിതേ.

ലോകനാഥ തുവം ഏകോ സരണം സബ്ബപാണിനം;
ലോകേ തയാ സമോ നത്ഥി താരേഹി ജനതം ബഹും.

മഹണ്ണവേ മയം ഭന്തേ നിമുഗ്ഗാ ദീഘസമ്ഭവേ;
അപ്പതിസ്സാ അപ്പതിട്ഠാ സംസരാമ ചിരം തഹിം.

ഏതരഹി തുമ്ഹേ ആപജ്ജ പതിട്ഠം അധിഗച്ഛരേ;
തുമ്ഹാകം വന്ദനം കത്വാ ഉത്തിണ്ണമ്ഹ ഭവണ്ണവാ'തി.)

തസ്മിം ഖണേ ധാതുതോ രസ്മിയോ നിക്ഖമിംസു. സകല ലങ്കാദീപം സുവണ്ണരസധാരാഹി സഞ്ചരന്നം വിയ അഹോസി. മഹന്തം പീതിസോമനസ്സം ഉപ്പജ്ജി. രാജാ മഹന്തം സോമനസ്സം പത്തോ ഹുത്വാ ഹട്ഠതുട്ഠോ അഹോസി. സോ ധാതുഘരതോ നിക്ഖമിത്വാ ഥേരേന സദ്ധിം അലങ്കതമണ്ഡപേ ഏകമന്തം നിസീദി. ഏകമന്തം നിസിന്നോ (നിസജ്ജാദോസേ വജ്ജേത്വാ സേയ്യഥിദം? അതിദുരച്ചാസന്ത-ഉപരിവാത-ഉന്നതപ്പദേസ-അതിസമ്മുഖ-അതിപചഛാ'തി. അതിദൂരേ നിസിന്നോ സചേ കഥേതുകാമോ ഉച്ചാസദ്ദേന കഥേതബ്ബം ഹോതി. അച്ചാസന്നേ നിസിന്നോ സങ്കരം കരോതി. ഉപരിവാതേ നിസിന്നോ സരീരഗന്ധോ വായതി. ഉന്നതപ്പദേസേ നിസിന്നോ അഗാരവം കരോതി. അതിസമ്മുഖേ നിസിന്നോ ചക്ഖുനാ ചക്ഖും പഹരിത്വാ ദട്ഠബ്ബം ഹോതി. അതിപച്ഛാ നിസിന്നോ ഗീവം പരിവത്തേത്വാ ദട്ഠബ്ബം ഹോതി. ഇതി നിസജ്ജാദോസം വജ്ജേത്വാ നിസിന്നോ). ഏവമാഹ. ഭന്തേ ഇമം ധാതും മയ്ഹം ദേഥ. മഹന്തം പൂജാസക്കരം കത്വാ പരിഹരാമീതി. ഭദ്ദകം മഹാരാജ ഇമായ ധാതുയാ സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ ധരമാനോയേവ വ്യാകരണം അകാസി. തുമ്ഹാകം വംസേ ജാതോ കാകവണ്ണതിസ്സോ നാമ രാജാ ഇമസ്മിം ദീപേ മഹാവാലുകഗങ്ഗായ ദക്ഖിണതീരേ സേരു നാമ ദഹസ്സ അന്തേ വരാഹ നാമ സോണ്ഡിയാ മത്ഥകേ പതിട്ഠപേത്വാ മഹന്തം ഥൂപം കരിസ്സതീ'തി വത്വാ സത്ഥാ തത്ഥ സമാപത്തിം

സമാപജ്ജിത്വാ പഞ്ചസതവീണാസവേഹി സദ്ധിം തിക്ഖത്തും പദക്ഖിണം കത്വാ ഗതോ. തസ്മാ ഗണ്ഹഥ മഹാരാജാ’തി വത്വാ ധാതും അദാസി.

രാജാ ധാതും ഗഹേത്വാ ചതുരസ്സപല്ലങ്കേ ധാതുകരണ്ഡകം നിദഹിത്വാ കരണ്ഡകേ ധാതും പതിട്ഠാപേത്വാ തം കുമുദപത്തസന്നിഹമങ്ഗലസിന്ധവയുത്തരഥേ ഠപേത്വാ സമന്താ ആരക്ഖം സംവിദഹിത്വാ (രാജാ ധാതും ഗഹേത്വാ) പഞ്ചങ്ഗതുരിയേ പഗ്ഗണ്ഹാപയമാനോ പച്ഛാ ആഗച്ഛതു’തി മഹാജനസ്സ സാസനം വത്വാ മഹാദേവത്ഥേരസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ? തുമ്ഹേ ഭന്തേ, ധാതുയാ ഉപട്ഠാനം കരോന്തോ ആഗച്ഛഥാ’തി ആഹ. ഥേരോ തസ്സ കഥം സുത്വാ;’മഹാരാജ അയം ധാതു പരമ്പരാ ആഗതാ. അഹം ഭഗവതോ ധമ്മഭണ്ഡാഗാരികആനന്ദത്ഥേരോ വിയ ഇമം ധാതും പരിഹരിസ്സാമീ’തി വത്വാ അത്തനോ പച്ചയദായകം കുടുമ്ബികം ആപുച്ഛിത്വാ പത്തചീവരമാദായ ധാതും ഉപട്ഠഹിയമാനോ പച്ഛതോ പച്ഛതോ ഗച്ഛതി. രാജാ ധാതും ഗഹേത്വാ അനുപുബ്ബേന മഹാഗാമം പത്തോ മഹാസേനഗുത്തം പക്കോസാപേത്വാ നഗരം അലങ്കരാപേഹീ’തി ആഹ. സോ നഗരേ ഭേരിം ചരാപേത്വാ അട്ഠാരസ വീഥിയോ സമ്മജ്ജന്തു, പുണ്ണഘടേ ഠപേന്തു, ധജപതാകാദയോ ഉസ്സാപേന്തു, തോരണാനി ഉസ്സാപേന്തു, പഞ്ചവണ്ണാനി പുപ്ഫാനി ഓകിരന്തു, സകലനഗരം അലങ്കരോന്തു, ഗന്ധമാലാദയോ ഗഹേത്വാ സുദ്ധുത്തരാസങ്ഗാ ഹുത്വാ സകലനാഗരാ പടിപഥം ആഗച്ഛന്തുതി ആണാപേസി. തതോ മഹാജനോ സബ്ബതുരിയാനി ഘോസാപയമാനോ ഗന്ധമാലാദിഹത്ഥോ പടിപഥം നിക്ഖന്തോ. ദേവമനുസ്സാ ഭിക്ഖുഭിക്ഖുനിയോ ഉപാസകോപാസികാ അപ്പമാണാ അഹേസും. (ഗന്ധമാലാദി പുണ്ണഘടസമുസ്സിതധജാകിണ്ണാ) പരിസാ വേലുക്ഖേപസഹസ്സാനി പവത്തയിംസു. സുഗന്ധവാതാഭിഘാതസമുദ്ദഘോസോ വിയ സകലനഗരം ഏകനിന്നാദജാതം. സോ രാജാ നഗരേ ബന്ധനാഗാരേ സബ്ബസത്തേ ബന്ധനാ മുഞ്ചന്തു, ധമ്മേന സമേന അനുസാസന്തുതി വത്വാ ധാതും ഗഹേത്വാ അത്തനോ നഗരം പവേസേത്വാ അത്തനോ രാജനിവേസനം ആഗന്ത്വാ നാടകീനം സഞ്ഞമദാസി ധാതും വന്ദന്തുതി. നാടകീ നാനാഭരണേഹി പതിമണ്ഡിതാ രാജഗേഹതോ നിക്ഖമിത്വാ ധാതും വന്ദിത്വാ അത്തനോ അത്തനോ ഹത്ഥഗതാനി തുരിയഭണ്ഡാനി സാധുകം പഗ്ഗണ്ഹിത്വാ മഹന്തം പൂജമകംസു.

തതോ വഡ്ഢകിം പക്കോസാപേത്വാ രാജനിവേസനതോ നാതിദൂരേ നാച്ചാസന്തേ സുഭുമിതലേ ധാതുഘരം കാരാപേത്വാ മാലാകമ്മലതാകമ്മാദിം പതിട്ഠാപേത്വാ ധാതുഘരേ വിചിത്തമണ്ഡപം കാരാപേത്വാന സത്തരതനമയം ധാതുകരണ്ഡകം കാരാപേത്വാ ധാതുകരണ്ഡകേ ധാതും ഠപേത്വാ രതനപല്ലങ്ക മത്ഥകേ ധാതും ഠപേത്വാ ഉപരി വിചിത്തവിതാനം ബന്ധിത്വാ സാണിയാ പരിക്ഖിപാപേത്വാ മഹന്തേന പരിവാരേന മഹന്തം ധാതുപൂജം അകാസി. മഹാജനാ ഗന്ധമാലം ഗഹേത്വാ മാസസ്സ അട്ഠൂപോസഥദിവസേ ധാതുയാ മഹന്തം പൂജം അകംസു. ധാതുതോ രംസിയോ സമുഗ്ഗച്ഛന്തി. മഹാജനാ വിമ്ഭയജാതാ സാധുകാരം കരോന്തി. സോമനസ്സഭൂതാ സകലനഗരവാസിനോ ബുദ്ധാരമ്മണ പീതിം ഗഹേത്വാ ദിവസേ ദിവസേ ധാതുയാ മഹന്തം പൂജം കരോന്താ വീതിനാമേന്തി. പഞ്ചസീലാനി രക്ഖന്തി, ബുദ്ധമാമകാ ധമ്മമാമകാ സങ്ഘമാമകാ ഹുത്വാ സരണാനി ഗച്ഛന്തി. രാജാ മഹാജനസ്സ ഓവദതി. “മേത്തം ഭാവേഥ, കരുണം മുദിതം ഉപേക്ഖം ഭാവേഥ, കുലേ ജേട്ഠാപചായനകമ്മം കരോഥാ“തി. ഓവദിത്വാ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സപി ചത്താരോ

പച്ചയേ ഗങ്ഗായ മഹോ-ഘപ്പവത്തനകാലോ വിയ മഹാദാനം പവത്തേസി. മാതാപിതുട്ഠാനേ ഠത്വാ ഭിക്ഖുസങ്ഘം സങ്ഗണ്ഹി. മഹാജനാ തസ്സ ഓവാദേ ഠത്വാ ദാനാദീനി പുഞ്ഞാനി കത്വാ യേഭുയ്യേന തസ്മിം കാലേ മതാ സഗ്ഗം ഗതാ.

കല്യാണവഗ്ഗമ്ഹി പതിട്ഠിതാ ജനാ,
ദാനാദി പുഞ്ഞാനി കരിത്വ സബ്ബദാ;
ചുതാ ചുതാ സബ്ബജനാ സുമാനസാ,
ഗതാ അസേസം സുഗതിം സുഭേ രതാ.

രാജാ ധാതുയാ മഹന്തം പൂജം കരോന്തോ മഹഗാമേ വിഹാസി. തേന പതിട്ഠാപിതവിഹാരാ കഥേതബ്ബാ? കഥം? ലേനവിഹാരം ചന്ദഗിരിവിഹാരം കോടിപബ്ബതവിഹാരം നഗരങ്ഗണവിഹാരം സേലകാ വിഹാരം തലാകാവിഹാരന്തി ഏവമാദയോ വിഹാരേ പതിട്ഠാപേത്വാ തിപിടകമഹാഅരിട്ഠത്ഥേരസ്സ ദക്ഖിണോദകം ദത്വാ മഹാവിഹാരേ നിയ്യാദേസി. ഏവം സോ രാജാ യാവജീവം ധാതും പരിഹരിത്വാ പച്ഛിമേ കാലേ മരണമഞ്ചേ നിപന്നോ അത്തനോ പുത്തം യടാലതിസ്സ കുമാരം പക്കോസാപേത്വാ; താത തിസ്സ, അമ്ഹേഹി പരിഹരിത നലാടധാതു പൂജേഹീ'തി ധാതുവംസം കഥേത്വാ പുത്തം അനുസാസിത്വാ കാലം കത്വാ സഗ്ഗപുരം ഗതോ.

രാജാ മഹാനാഗവരോ യസസ്സി,
കത്വാപി രജ്ജം മതിമാ സുസദ്ധോ;
മാനേത്വ സങ്ഘം ചതുപച്ചയേഹി,
അഗാ അസോകോ വരദേവലോകം;

തസ്സ പുത്തോ യടാലതിസ്സകുമാരോ പിതു അച്ചയേന പിതരാ വുത്തനിയാമേനേവ ധാതുയാ മഹന്തം പൂജം കാരേസി. സോ'പി ദിവസസ്സ തയോ വാരേ ധാതുപട്ഠാനം കരോന്തോ രജ്ജം കാരേത്വാ ചിരം വിഹാസി. ഇമിനാ'പി പതിട്ഠാപിതവിഹാരാ കഥേതബ്ബാ; ധമ്മസാലവിഹാരം മഹാധമ്മസാലവിഹാരം സേലാഭയവിഹാരന്തി ഏവമാദയോ പതിട്ഠാപേത്വാ-തിപിടകമഹാഅരിട്ഠത്ഥേരസ്സ സദ്ധിവിഹാരികോ തിപിടകമഹാഅഭയത്ഥേരോ ഉപരാജസ്സ മഹാനാഗസ്സ അയ്യകോ. തസ്സ ഥേരസ്സ ദക്ഖിണോദകം അദാസി. സോ'പി രാജാ യാവജീവം ധാതും പരിഹരിത്വാ പച്ഛിമേ കാലേ മരണമഞ്ചേ നിപന്നോ അത്തനോ പുത്തം ഗോഠാഭയകുമാരം പക്കോസാപേത്വാ'ധാതുയാ മഹന്തം പൂജം കരോന്തോ അപ്പമത്തോ ഹോഹീ'തി വത്വാ ധാതുവംസം കഥേത്വാ കാലം കത്വാ സഗ്ഗേ നിബ്ബത്തി.

യട്ഠാലകോ നാമ മഹാമഹീപതി,
മഹാജനസ്സത്ഥകരോ ഗുണാലയോ;
സോ ധാതുപൂജം വിപുലം അനേകധാ,
കത്വാ ഗതോ ദേവപുരം അനിന്ദിതോ.

തസ്സ പുത്തോ ഗോഠാഭയകുമാരോ പിതു അച്ചയേന പിതരാ വുത്തനിയാമേനേവ ധാതുയാ മഹന്തം പൂജം കത്വാ ഗോഠാഭയ മഹാരാജാ ഹുത്വാ രജ്ജം കരോന്തോ കാചരഗാമേ ദസഭാതികേ രാജാനോ ഘാതേത്വാ

ദണ്ഡകമ്മത്ഥായ ഗോഠാഭയമഹാഥേരസ്സ ഹത്ഥോട്ഠജനപദേ വസന്തസ്സ മത്തികലേനവിഹാരം ഖീരസാല വിഹാരം നാഗമഹാവിഹാരം കുമ്ഭസേലവിഹാരം ചേതിയപബ്ബതവിഹാരം സാനുപബ്ബതവിഹാരം കണികാര സേലവിഹാരം അമ്ബസേല വിഹാരം തിന്ദുകലേന വിഹാരം കരണ്ഡകവിഹാരം ഗോധസാലവിഹാരം വാലുകതിത്ഥവിഹാരന്തി ഏവമാദയോ ഗങ്ഗായ പരതീരേ പഞ്ചസതവിഹാരേ ഓരിമതീരേ പഞ്ചസതവിഹാരേ ചാ'തി വിഹാരസഹസ്സം കാരേത്വാ അത്തനോ സദിസനാമസ്സ ഗോഠാഭയഥേരസ്സ ദക്ഖിണോദകം ദത്വാ അദാസി. സോ യാവജീവം ധാതുപൂജം കത്വാ പച്ഛിമേ കാലേ മരണമഞ്ചേ നിപന്നോ അത്തനോ പുത്തം കാകവണ്ണതിസ്സ കുമാരം പക്കോസാപേത്വാ ആലിങ്ഗിത്വാ;'താത തിസ്സ, അയം നലാടധാതു അമ്ഹാകം പരമ്പരായ ആഗതാ. ത്വം കിര ധാതും ഗഹേത്വാ മഹാഗങ്ഗായ പസ്സേ സേരു നാമ ദഹസ്സ അന്തേ വരാഹ നാമ സോണ്ഡിയാ മത്ഥകേ പതിട്ഠാപേത്വാ സങ്ഘാരാമം കാരാപേസ്സസീ'തി സത്ഥാ ജീവമാനോ വ്യാകരണമകാസി. തസ്മാ ത്വം ഇമം ധാതും ഗഹേത്വാ മമച്ചയേന തസ്മിം ഠാനേ പതിട്ഠാപേഹീ'തി പുത്തം അനുസാസിത്വാ കാലകിരിയം കത്വാ സഗ്ഗേ നിബ്ബത്തി.

ഗോഠാഭയോ നാമ മഹീപതിസ്സരോ,
മഹാജനേ തോസയി അപ്പമത്തോ;
സോ ധാതുപൂജം വിപുലം കരിത്വാ,
അഗാ അസോകോ വരദേവലോകം.

മഹാനന്ദോ മഹാപഞ്ഞോ ചന്ദഗുത്തോ ബഹുസ്സുതോ;
ഭദ്ദസേനോ മഹാഥേരോ ഭദ്ദധമ്മേ വിസാരദോ.

ജയസേനോ ച സോ വീരോ ഥേരോ സോ സങ്ഘരക്ഖിതോ;
ദേവത്ഥേരോ ച മേധാവീ രക്ഖകാ ധാതു ഭദ്ദകാ.

ഉപരാജാ മഹാനാഗോ യട്ഠാലകോ മഹാബലോ;
ഗോഠാഭയോ മഹാപുഞ്ഞോ കാകവണ്ണോ ച വീരിയവാ.

ഏതേ ഥേരാ ച രാജാനോ പുഞ്ഞവന്തോ സുമാനസാ;
ധാതു പരമ്പരാനീതാ ധാതാ ധാതുസുകോവിദാ.

കസ്സപാദീനഥേരാനം പരമ്പരായമാഗതാ;
മഹാനാഗാദി ഹത്ഥതോ യാവ തിസ്സമുപാഗതാ.

ഇതി അരിയജനപ്പസാദനത്ഥായ കതേ ധാതുവംസേ

ധാതുപരമ്പരാ കഥാ നാമ

തതിയോ പരിച്ഛേദോ.

൪. പകിണ്ണകകഥാ

തത്ര ഠത്വാ രഞ്ഞോ ഉപ്പത്തി കഥേതബ്ബാ. (സോ പന) അമ്ഹാകം സത്ഥുനോ ബോധിപ്പത്തിതോ പുരേതരമേവ മഹാമലയ രട്ഠേ വനചരകം പടിച്ച തസ്സ ഭരിയായ കുച്ഛിയം പടിസന്ധിം ഗണ്ഹി. നവഡ്ഢമാസാവസാനേ മാതുകുച്ഛിതോ നിക്ഖമിത്വാ കമേന വഡ്ഢന്തോ വിഞ്ഞുഭാവം പാപുണി. തസ്സ പിതാ ഏകം ദാരികം ആനേത്വാ പുത്തസ്സ ഗേഹേ അകാസി. അപരഭാഗേ തസ്സ പിതാ കാലമകാസി. കുമാരോ'ചരകോ'തി പഞ്ഞായി. സോ തതോ പട്ഠായ പച്ചേകബുദ്ധം ഉപട്ഠഹി. ചരകോ അത്തനോ നിവാസവത്ഥുസ്മിം കദലിപനസാദീനി രോപേത്വാ ഫലാരാമം അകാസി. തതോ അപരഭാഗേ തേന രോപിതപനസരുക്ഖോ മഹന്തം ചാടിപ്പമാണം പനസഫലം ഗണ്ഹി. ചരകോ അത്തനോ വത്ഥും ഗന്ത്വാ സാഖായ സുപക്കം പനസഫലം പസ്സിത്വാ ഛിന്ദിത്വാ ഗേഹം ആഹരിത്വാ അപസ്സായം ലുഞ്ചിത്വാ ഉപധാരേസി. തതോ സമന്താ ചതുമധുരം വിയ യൂസം ഓതരിത്വാ അപസ്സയം അപനീത ആവാടം പൂരേത്വാ അട്ഠാസി. തതോ ചരകോ ഏവം ചിന്തേസി. ഇമം പനസഫലം അമ്ഹാകം പച്ചേകബുദ്ധേന വിനാ അഞ്ഞേസം നാനുച്ഛവികന്തി. പടിസാമേത്വാ ഠപേസി.

പുനദിവസേ പച്ചേകബുദ്ധോ ലേനതോ നിക്ഖമിത്വാ സരീരപടിജഗ്ഗനം കത്വാ സുരത്തപല്ലവസദിസം അന്തരവാസകം പരിമണ്ഡലം കത്വാ നിവാസേത്വാ ബഹലപവരമഹാപംസുകൂലചീവരം പാരുപിത്വാ നീലഭമരവണ്ണം പത്തം ഹത്ഥേന ഗഹേത്വാ ആകാസേന ആഗന്ത്വാ തസ്സ കുടിദ്വാരേ പാകടോ അഹോസി. ചരകോ കുടിതോ നിക്ഖമിത്വാ തം വന്ദിത്വാ ഹത്ഥതോ പത്തം ഗഹേത്വാ ഗേഹം പവേസേത്വാ പീഠേ നിസീദാപേത്വാ അത്തനാ ഠപിതട്ഠാനതോ പനസഫലം ഗഹേത്വാ യൂസം പത്തേ പൂരേത്വാ പടിഗ്ഗഹാപേസി. പച്ചേകബുദ്ധോ തം പരിഭുഞ്ജിത്വാ ആകാസതോ അത്തനോ വസനട്ഠാനമേവ ഗതോ. അഥേകദിവസം ചരകോ പരദേസാ ഗച്ഛന്തോ ഭരിയം പക്കോസാപേത്വാ;' അമ്മ, അയ്യസ്സ അപ്പമത്തോ ഹുത്വാ ദാനം ദേഹീ'തി സബ്ബൂപകരണം നിയ്യാദേത്വാ പരദേസം ഗതോ. പുനദിവസേ പച്ചേകബുദ്ധോ ലേനതോ നിക്ഖമിത്വാ ചീവരം പാരുപിത്വാ പത്തമാദായ ആകാസതോ ആഗന്ത്വാ കുടിദ്വാരേ ഓതരിത്വാ അട്ഠാസി. തസ്മിം ഖണേ ചരകസ്സ ഭരിയാ കുടിതോ നിക്ഖമിത്വാ പച്ചേകബുദ്ധസ്സ ഹത്ഥതോ പത്തം ഗഹേത്വാ ഗേഹേ നിസീദാപേത്വാ ഭത്തം അദാസി.

തേന ഭത്തകിച്ചേ പരിനിട്ഠിതേ സാ തരുണപച്ചേകബുദ്ധം പസ്സിത്വാ കിലേസപടിസംയുത്തം ചിത്തം ഉപ്പാദേത്വാ പച്ചേകബുദ്ധസ്സ അത്തനോ അജ്ഝാസയം കഥേസി. പച്ചേകബുദ്ധോ തസ്സാ കഥം സുത്വാ ജിഗുച്ഛമാനോ ഉപ്പതിത്വാ ആകാസതോ അത്തനോ വസനട്ഠാനമേവ ഗതോ. സാ പച്ചേകബുദ്ധസ്സ ഗതകാലേ അത്തനോ സരീരം തേലേന മക്ഖേത്വാ ഭണ്ഡനകാ വിയ നിത്ഥുനമാനാ മഞ്ചേ നിപജ്ജി. ചരകോ പരദേസതോ ആഗന്ത്വാ ഭരിയം നിപജ്ജമാനം ഏവമാഹ?'ഭദ്ദേ, കിം അയ്യസ്സ ഭിക്ഖം അദാസീ'തി. സാ നിത്ഥുനമാനാ ആഹ? മാ പുച്ഛ തവ അയ്യസ്സ കമ്മന്തി. കഥേഹി ഭദ്ദേ, കിം തേന കമ്മം കതന്തി. സോ അത്തനാ സദ്ധിം കിലേസവസ്സേന ഓകാസം കാരാപേതും വായമിത്വാ മയാ അയുത്തന്തി വുത്തേ മമ കേസേ ഗഹേത്വാ ഹത്ഥപാദേഹി ആകോടേത്വാ സരീരം നഖേന ഓത്ഥരിത്വാ സീസേ പഹരിത്വാ ഗതോ'തി വുത്തേ ചരകോ തം സുത്വാ അസഹന്തോ (ഏസോ മയാ)

ഏവരൂപസ്സ അസ്സമണകമ്മസ്സ പോസിതോ’തി വത്വാ തസ്സാ സോകം വിനോദേത്വാ ധനും ആദായ തിക്ഖസരം ഗഹേത്വാ ഏതം മാരേത്വാ ആഗമിസ്സാമീ’തി വത്വാ വസനട്ഠാനം അഗമാസി.

തസ്മിം സമയേ പച്ചേകബുദ്ധോ നഹാനതത്ഥായ ഗതോ. ഗന്ത്വാ ച പന കായബന്ധനം ആകാസേ ചീവരവംസം വിയ കത്വാ നിവാസനപാപുരണം തസ്മിം ഠപേത്വാ ജലസാടകം നിവാസേത്വാ ഉദകമത്ഥകാ ആകാസേ നിസീദിത്വാ നഹായിതും ആരഭി. ചരകോ പച്ചേകബുദ്ധസ്സ ഗരുഗാരവകാരണം പസ്സന്തോ ഗുമ്ബന്തരേ നിലീനോ അട്ഠാസി. ഠത്വാ ച പന ഏവരൂപം അച്ഛരിയം ദിസ്വാ ചിന്തേസി? അയഞ്ച ഏവരൂപം ന കരോതി, അദ്ധാ ഏസാ മുസാവാദാ’തി. അഹം ഏതിസ്സാ വചനം ഗഹേത്വാ ഏവരൂപസ്സ സമണസ്സ അകാരണേ അപരാധം കതം. ഏസോ താദിസം ന കരോതീ’തി ചിന്തേത്വാ പച്ചേകബുദ്ധസ്സ നഹത്വാ ഠിതകാലേ ഗന്ത്വാ പാദേസു നിപതിത്വാ?’മയ്ഹം ഖമഥ അയ്യാ’തി ആഹ. പച്ചേക ബുദ്ധോ? കിം കഥേസി ഉപാസകാ’തി. സോ അത്തനോ മാതുഗാമസ്സ കഥിതം ആചിക്ഖി. ഏവഞ്ഹി സതി ഉപാസക തുമ്ഹാകം ആഗതകമ്മം നിട്ഠപേത്വാ ഗന്തും വട്ടതീ’തി ആഹ. മാ ഏവം കഥേഥ സാമി, അഹം അഞ്ഞാണഭാവേന തസ്സാ വചനം ഗഹേത്വാ തുമ്ഹാകം അകാരണേ ദുബ്ഭിതും ആഗതോമ്ഹീ’തി സബ്ബം അത്തനാ ചിന്തിതം ആചിക്ഖി.

പച്ചേകബുദ്ധോ? ആമ ഉപാസക, സാ അത്തനാ സദ്ധിം അസദ്ധമ്മപടിസംയുത്തകഥം കഥേസീ’തി ആഹ. സോ തസ്സാ കുജ്ഝിത്വാ അഹം ഏതം നിസ്സായ ഇമസ്സ അപരജ്ഝാമി. ഗന്ത്വാ തം മാരേസ്സാമീ’തി പച്ചേകബുദ്ധം പഞ്ചപതിട്ഠിതേന വന്ദിത്വാ നിക്ഖമി. പച്ചേകബുദ്ധോ തം നിവത്തേത്വാ മാതുഗാമം മാ മാരേഹീ’തി അനേകവിധാനി കാരണാനി കഥേത്വാ പഞ്ചസീലേ പതിട്ഠപേത്വാ തസ്സ ധമ്മം ദേസേന്തോ ഇമം ഗാഥമാഹ?

യോ അപ്പദുട്ഠസ്സ നരസ്സ ദുസ്സതി,
സുദ്ധസ്സ പോസസ്സ അനങ്ഗണസ്സ;
തമേവ ബാലം പച്ചേതി പാപം,
സുഖുമോ രജോ പടിവാതംവ ഖിത്തോ’തി;

ചരകോ തസ്സ ധമ്മദേസനം സുത്വാ പസന്നചിത്തോ ഹുത്വാ പഞ്ചപതിട്ഠിതേന വന്ദിത്വാ ഗേഹം ഗന്ത്വാ തായ സദ്ധിം സമഗ്ഗവാസം വസിത്വാ തതോ പട്ഠായ യാവജീവം പച്ചേകബുദ്ധസ്സ ചീവരപിണ്ഡപാതസേനാസനഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരാദയോ പരിക്ഖാരേ ച ദത്വാ പടിജഗ്ഗി. സോ തസ്മിംയേവ ലേനേ വസന്തോ അപരഭാഗേ അനുപാദിസേസായ നിബ്ബാനധാതുയാ പരിനിബ്ബായി.

സയമ്ഭുഞാണേന വിഗയ്ഹ ധമ്മം,
ദുക്ഖം അനന്തം സകലം പഹായ;
സമാധിഝാനാഭിരതോ യസസ്സീ,
ഗതോ വിനാസം പവരോ യസസ്സീ.

അഥ പച്ഛാ ചരകോ കാലം കത്വാ സഗ്ഗേ നിബ്ബത്തി. തത്ഥ ചിരം ദിബ്ബസമ്പത്തിം അനുഭവിത്വാ ദേവലോകതോ ചവിത്വാ ഇമസ്മിം ദീപേ മലയ രട്ഠേ അമരുപ്പല ലേനസ്സ ആസന്നട്ഠാനേ ഉപചരകസ്സ പുത്തോ ഹുത്വാ

നിബ്ബത്തി. സോ നവമാസഡ്ഢപരിയോസാനേ മാതുകുച്ഛിതോ നിക്ഖമി. തസ്സ നാമഗഹണദിവസേ ഞാതകാ അമരുപ്പല കുമാരോതി നാമം അകംസു. സോ പന അപരഭാഗേ വഡ്ഢേന്തോ ദാരകേഹി സദ്ധിം കീളന്തോ പത്തപുടേന വാലുകഭത്തം പചിത്വാ, ദാരകാ ഇമേ സമണാതി വത്വാ പടിപാടിയാ നിസീദാപേത്വാ ദാനം ദസ്സാമീ'തി വത്വാ കീളാദാനം ദേതി. ഏകദിവസം അമരുപ്പല കുമാരോ വാലുകഥൂപം കത്വാ അത്തനോ നിവാസനവത്ഥദുസ്സം ഗഹേത്വാ ഖുദ്ദകദണ്ഡകേ ബന്ധിത്വാ പടാകം കത്വാ പൂജനത്ഥായ ഠപേസി. അമരുപ്പല ലേനവാസീ മലിയ ദേവത്ഥേരം നിസ്സായ ദാനാദീനി പുഞ്ഞാനി കത്വാ തതോ ചുതോ ഇമസ്മിംയേവ ദീപേ മഹാഗാമേ ഗോഠാഭയമഹാരാജസ്സ അഗ്ഗമഹേസിയാ കുച്ഛിമ്ഹി പടിസന്ധിം ഗണ്ഹി. സോ നവമാസഡ്ഢപരിയോസാനേ മാതുകുച്ഛിതോ നിക്ഖമി. തസ്സ നാമഗഹണ ദിവസേ'കാകവണ്ണതിസ്സോ'തി നാമം അകംസു. സോ അനുപുബ്ബേന വഡ്ഢിത്വാ പിതു അച്ചയേന ഛത്തം ഉസ്സാപേത്വാ കാകവണ്ണതിസ്സമഹാരാജാ അഹോസി. തസ്സ ഛത്തേ ഉസ്സാപിതേയേവ സകലരട്ഠം സുഭിക്ഖം അഹോസി. പഞ്ച വാ ദ്വാദസ വാ ദിവസേ അനതിക്കമിത്വാ ദേവോ സമ്മാ വസ്സതി. വേസ്സന്തരബോധിസത്തസ്സ ദാനഗ്ഗേ യാചകാനം ഹത്ഥേ ഭിക്ഖാഭാജനം വിയ തസ്മിം കാലേ വാപീപോക്ഖരണീ-നദീ-കന്ദര-സോബ്ഭ-ജാതസരാദയോ വസ്സോദകേന പൂരിതാ അഹേസും. പഞ്ചവിധപദുമസഞ്ഛന്നാ അനേകദിജസമാകിണ്ണാ നാനാരുക്ഖേഹി വിരോചിതാ അഹേസും. നാനാ സസ്സാനി സമ്പജ്ജിംസു, ഉത്തരകുരു ആലകമന്ദാ രാജധാനിസദിസംവ ഹിരഞ്ഞസുവണ്ണാദി രതനട്ഠാനം.

സോ രാജാ സദ്ധായ സമ്പന്നോ മഹാഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ചത്താരോ പച്ചയേ അനൂനം കത്വാ ദാപേസി. സട്ഠിമത്താനം തിപിടകധരാനം ചന്ദനദോണിയാ സതപാകതേലസ്സ പൂരാപേത്വാ യാവപിട്ഠിപാദം താവ ഓസീദാപേത്വാ നിസിന്നാനം ലട്ഠിമ ധുദന്തകട്ഠം ചതുമധുരം പക്ഖിപിത്വാ ദാപേസി. ഉച്ഛുകണ്ഡ-സക്ഖരാ-നാലികേര-ഫലമൂലഖന്ധഖാദനഞ്ച നാനാവിധമച്ഛരസേഹി സുഗന്ധസാലിതണ്ഡുലേന സാധിതയാഗുഭത്തഞ്ച പാതോവ അദാസി. അന്തരാഭത്തേ അട്ഠാരസവിധ-അന്തരഖജ്ജകഞ്ച ഉച്ഛുകദലിപനസഫലാദയോ ച നാനാവിധോത്തരിഭങ്ഗേന സദ്ധിം സുഗന്ധസാലിതണ്ഡുലഭത്തം നാനഗ്ഗരസം ദാപേത്വാ പച്ഛാഭത്തം അട്ഠവിധകപ്പിയപാനകേ ച ദാപേസി. അഞ്ഞേ സമണപരിക്ഖാരേ ച ദാപേസി. ഇമിനാ നിയാമേനേവ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ തിപിടകധരഭിക്ഖൂനഞ്ച നിരന്തരം മഹാ ദാനം ദത്വാ വസതി.

അഥാപരേന സമയേന കല്യാണിയം സിവോ നാമ മഹാരാജാ അത്തനോ ഭാഗിനേയ്യസ്സ അഭയകുമാരസ്സ കാകവണ്ണതിസ്സ രഞ്ഞോ ഭഗിനിയാ സോമദേവിയാ നാമ രാജപുത്തിയാ ആവാഹമങ്ഗലം കത്വാ ആനേത്വാ പാദപരിചാരികം ദാപേസി. ദത്വാ ച പന അഭയ കുമാരം ഗിരിനഗരമ്ഹി നിസീദാപേസി. സോ ഗിരിനഗരേ രജ്ജം കാരാപേത്വാ ഗിരിഅഭയോ നാമ രാജാ ഹുത്വാ മഹന്തം സമ്പത്തിം അനുഭവമാനോ വിഹാസി. തതോ അപരഭാഗേ കാകവണ്ണതിസ്സ മഹാരാജാ മഹാഗാമേ വിഹരന്തോ അഞ്ഞതരസ്സ ഭിക്ഖുസ്സ ഗത്തേ മങ്കുനാ ദട്ഠട്ഠാനേ ഗണ്ഡം ഉട്ഠിതം ദിസ്വാ കിമേതം അയ്യാ'തി പുച്ഛി. മങ്കുനാ ദട്ഠട്ഠാനം മഹാരാജാതി. തം സുത്വാ സംവേഗപ്പത്തോ, ഭന്തേ മങ്കുനാ കിസ്മിം ന ഭവന്തി'തി പുച്ഛി. പട്ടസാടകേ ന ഭവന്തി'തി. ഇമേ പന ഭദ്ദന്താ പട്ടസാടകേ കുതോ ലഭന്തീ'തി ചിന്തേത്വാ ഗതോ. തം ദിവസമേവ

പാനീയമാളകേ നിസിന്നോ തിപിടകതിസ്സഥേരോ നാമ രഞ്ഞോ ബുദ്ധസീഹനാദസുത്തം നാമ കഥേസി. സോ ഥേരേ പസന്നോ; ഉത്തരാസങ്ഗേ ദീയമാനേ’ഏകസാടകോ ഭവിസ്സാമി’ തസ്മാ ഇമമേവ ദാതും ന സക്കാ, കഥം കരിസ്സാമീ’തി ചിന്തേന്തോ ഥേരേന സദ്ധിം കഥയമാനോ തത്ഥ മാളകേയേവ അട്ഠാസി. തസ്മിം ഖണേ ഏകോ കാകോ അമ്ബസാഖന്തരേ നിസീദിത്വാ

സദ്ദം കരോന്തോ ഏവമാചിക്ഖി. അയ്യ കാകവണ്ണതിസ്സമഹാരാജ, തുമ്ഹാകം കങ്ഖാ നാമ നത്ഥീ, പസാദക്ഖണേ ധമ്മകഥികസ്സ ഉത്തരാസങ്ഗം ദേഹീ’തി ആഹ.

(കാകോ സോ കാകവണ്ണസ്സ വദേതി വചനക്ഖമോ,
പസാദജാതോ ഥേരസ്സ തുവം സദ്ധമ്മദേസനേ;
ദദാഹി ഉത്തരാസങ്ഗം മഹാഥേരസ്സ ഭൂമിപാ’തി.)

മഹാരാജ, അഹം തുമ്ഹാകം പഞ്ചസാസനം ഗഹേത്വാ ആഗതോ. വിഹാരദേവി പുത്തം വിജായി. ഇദമേകം സാസനം. ഏകാ കരേണുകാ സുവീരഹത്ഥിപോതകം തിത്ഥസരേ വിജായീ. ഇദം ദുതിയം സാസനം. ഗോഠസമുദ്ദമജ്ഝേന സത്തമത്താ നാവാ പട്ടനേ പച്ചുട്ഠിതാ, ഇദം തതിയം സാസനം ഉത്തര വഡ്ഢമാനപബ്ബതപാദേ ദ്വികരീസപ്പമാണേ ഖേത്തേ തരുണതാലക്ഖന്ധപ്പമാണാ സുവണ്ണക്ഖന്ധാ ഉഗ്ഗച്ഛിംസു, ഇദം ചതുത്ഥം സാസനം. ഗിരിപബ്ബതപാദേ കോട രട്ഠക വിഹാരേ കോടരട്ഠകോ നാമ ഥേരോ മഗ്ഗോപസമം വത്വാ ഗിരിപബ്ബതമത്ഥകേ സത്തതാലപ്പമാണം ഉഗ്ഗന്ത്വാ ആകാസേ നിസിന്നോ പരിനിബ്ബായി, ഇദം പഞ്ചമം സാസനം.

(പുത്തോ ഹത്ഥീ ച നാവാ ച ചതുത്ഥം ഹേമഖന്ധകം;
ഥേരസ്സ പരിനിബ്ബാനം പഞ്ചമം സാസനം ഇദം.

ഇമം ഗഹേത്വാന അഹം ആഗതോ തവ സന്തികം;
സാസനം ഈദിസം സുത്വാ പുഞ്ഞകമ്മേ രതോ ഭവ.

വത്ഥം സഹസാ ദാപേഹി കതോ സബ്ബസമാഗമോ;
ഇദം നിച്ചം ജാനന്തോ കിം ലഗ്ഗോ ഉത്തരാസങ്ഗേ’തി.)

രാജാ കാകസ്സ വചനം സുത്വാ ഹസി. ഥേരോ? കസ്മാ മഹാരാജ ഹസീ’തി പുച്ഛി. ഭന്തേ, ഏതസ്മിം അമ്ബസാഖന്തരേ നിസീദിത്വാ സദ്ദം കരോന്തസ്സ കാകസ്സ കഥം സുത്വാ ഹസിന്തി സബ്ബം ആരോചേസി. ഥേരോ’പി രഞ്ഞാ പുരിമത്തഭാവേ കതകമ്മം പസ്സിത്വാ ഹസി. രാജാ കസ്മാ അയ്യോ ഹസീ’തി പുച്ഛി. മഹാരാജ, തുമ്ഹാകം അനന്തരേ അത്തഭാവേ മലയരട്ഠേ അമരുപ്പല നാമ കാലേ കതകമ്മം പസ്സിത്വാ ഹസിത്തി. തേന പുട്ഠോ കതകുസലകമ്മം സബ്ബം വിത്ഥാരേന തസ്സ ആചിക്ഖി. രാജാ സോമനസ്സപ്പത്തോ അത്തനോ ഉത്തരാസങ്ഗം ദത്വാ ഥേരം വന്ദിത്വാ ഗേഹം ഗതോ. കോടരട്ഠകവിഹാരം ഗന്ത്വാ ഥേരസ്സ സരീരജ്ഝാപനം കാരാപേത്വാ ധാതും ആദായ ചേതിയം കാരാപേത്വാ മഹന്തം പൂജം കത്വാ മഹാഗാമം ഗതോ. സുവണ്ണം ആഹരാപേത്വാ രാജങ്ഗണേ ഠപാപേസി. ഗോഠസമുദ്ദകുച്ഛിയം പത്തേ നാവാതോ വത്ഥാനി ആഹരാപേത്വാ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ചീവരത്ഥായ ദാപേത്വാ മഹാദാനം പവത്തേത്വാ മഹാഗാമസമീപേ വിഹാരം കാരാപേത്വാ വിഹരന്തോ അത്തനോ

പുത്തം ദുട്ഠഗാമണിം പക്കോസാപേത്വാ; താത, ത്വം ഗന്ത്വാ ഗിരിമ്ഹി നഗരേ നിസീദാ'തി വത്വാ അമച്ചഞ്ചസ്സ പിതുട്ഠാനേ ഠപേത്വാ ഗിരിനഗരം പാഹേസി. തം ദിസ്വാ ഗിരിഅഭയ കുമാരോ കുമാരേന സദ്ധിം ആഗതബലസ്സ വത്ഥാഹാരാദീനി ദാപേത്വാ മഹന്തം സമ്മാനം അകാസി. രാജകുമാരോ ഗിരിപബ്ബതപാദേ വിഹാസി.

തതോ അപരഭാഗേ ജാതിം നിസ്സായ ഖത്തിയാനം വിവാദോ അഹോസി. സോ അഭയരാജാ കിം മേവിവാദേനാ'തി അത്തനോ ഭരിയായ സോമദേവിയാ സദ്ധിം ബലവാഹനം ഗഹേത്വാ അനുക്കമേന ഗച്ഛന്തോ സേരുനഗരേ രജ്ജം കാരേന്തം അത്തസഹായം സിവരാജം സന്ധായ തസ്സ സന്തികം ആഗഞ്ജി. സോ'പി സിവരാജാ ഗിരിഅഭയരഞ്ഞാ സദ്ധിം ആഗതബലസ്സ മഹന്തം സക്കാരം കാരേത്വാ അഹതവത്ഥതിലതണ്ഡുലാദീനി ആഹരാപേത്വാ ദാപേസി. കതിപാഹച്ചയേ; സമ്മ, കസ്മാ ആഗതോസി'തി പുച്ഛി. സോ ആഗതകാരണം സബ്ബമസ്സ ആചിക്ഖി. ഭദ്ദകം സമ്മ, തേ കതം ആഗന്തബ്ബമേവ ആഗതോ. അഹം തേ കത്തബ്ബം ജാനിസ്സാമി. ത്വം മാ ചിന്തയീ'തി വത്വാ തസ്സ വസനത്ഥായ നഗരഭൂമിം ഗവേസന്തോ സരകോടിയം അതിരമണീയഭൂമിം പസ്സിത്വാ തസ്മിം ഭൂമിഭാഗേ സോ നഗരം മാപേത്വാ ദേവിയാ ഏകസദിസനാമം കരിസ്സാമീ'തി സോമനഗരന്തി നാമം അകാസി. തം നഗരം സുസമിദ്ധം സമ്പന്നധനധഞ്ഞാദീഹി ഉപകരണേഹി ദ്വാരട്ടാലകഗോപുരപരിഖാപോക്ഖര-ണിയാദീഹി സഹിതം ഹത്ഥിഅസ്സരഥപത്തിആദീഹി സമാകുലം സങ്ഖപണവഭേരിസദ്ദാദീഹി സമാകിണ്ണം നഗരം അഹോസി. സോ അഭയോ ചിരം സോമനഗരേ മഹന്തം ഇസ്സരിയം അനുഭവന്തോ വിഹാസി.

അഥാപരസ്മിം കാലേ സോമദേവീ രഞ്ഞാ സദ്ധിം കഥേസി; അയ്യ അമ്ഹാകം പടിസരണം ചേതിയഞ്ച വിഹാരഞ്ച കാരേതും വട്ടതീ'തി. ഭദ്ദകം തേ കഥിതന്തി സോമനസ്സപ്പത്തോ ഹുത്വാ വിഹാരഭൂമിം ഗവേസന്തോ നഗരതോ നാതിദുരേ നാച്ചാസന്നേ മഹന്തം സാലവനം അത്ഥി. തം പസ്സിതും ഗതോ. തദാ തസ്മിം സാലവനേ മഹാഅരിട്ഠത്ഥേരസ്സ വംസേ മഹാമഹിന്ദത്ഥേരോ നാമ ഏകോ ഥേരോ അത്ഥി. സോ സട്ഠിമത്തേ ഭിക്ഖൂ ഗഹേത്വാ വിഹരതി. തം ദിസ്വാ ഇരിയാപഥേ പസന്നോ ഥേരം ഏവമാഹ; 'അയ്യ തുമ്ഹാകം ഇമസ്മിം സാലവനേ വിഹാരം കരിസ്സാമി'തി. ഥേരോ തസ്സ വചനം സുത്വാ തുണ്ഹീഹാവേന അധിവാസേസി. രാജാ സോമനസ്സപ്പത്തോ ഥേരം വന്ദിത്വാ നഗരമേവ ഗന്ത്വാ സോമദേവിം ആമന്തേത്വാ; ഭദ്ദേസോമദേവി, അമ്ഹാകം മനോരഥോ മത്ഥകം പത്തോ. വിഹാരകരണത്ഥായ മനാപോ ഭൂമിഭാഗോ ലദ്ധോ. തത്ഥ ച മഹിന്ദോ നാമ ഥേരോ സമണാനം സട്ഠിമത്തം ഗഹേത്വാ വിഹരതി. തം വന്ദിത്വാ വിഹരണത്ഥായ പടിഞ്ഞം ഗഹേത്വാ ആഗതോ. തത്ഥ വിഹാരം കരിസ്സാമീ'തി ആഹ. സാ തം സുത്വാ സോമനസ്സപ്പത്താ സാധൂ'തി സമ്പടിച്ഛി. പുനദിവസേ ദേവിയാ സദ്ധിം ഥേരസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ വന്ദിത്വാ ഏകമന്തം നിസീദി. ഥേരോ തേസം മഹാസമയസുത്തം കഥേസി. തേ ഉഭോ'പി ധമ്മം സുത്വാ സോമനസ്സജാതാ അഹേസും. അഥ രാജാ അയ്യ ധാതും കുതോ ലഭിസ്സാമാ'തി ഥേരം പുച്ഛി. മാ ചിന്തയി മഹാരാജ, ധാതും അമ്ഹേ ജാനിസ്സാമാ'തി ആചിക്ഖി.

സോ തതോ പട്ഠായ വിഹാരഭുമിം സോധാപേത്വാ ഖാണുകണ്ടകാദയോ നീഹരിത്വാ ഭേരിതലമിവ രമണീയം സമം കാരാപേത്വാ ഇട്ഠകവഡ്ഢകിം പക്കോസാപേത്വാ ഇട്ഠചിതം കാരാപേത്വാ ചേതിയകമ്മം പട്ഠപേസി.

വഡ്ഢകീ ചേതിയം ചിനന്തോ കതിപാഹേന പുപ്ഫാധാനത്തയം നിട്ഠപേത്വാ ധാതുഗബ്ഭേ സബ്ബം കത്തബ്ബം കമ്മം നിട്ഠപേത്വാ രഞ്ഞോ പടിവേദേസി. രാജാ, ആഗന്ത്വാ ഥേരസ്സ ആരോചേസി. നിട്ഠാപിതോ അയ്യ ധാതു ഗബ്ഭോ'തി. ഥേരോ രഞ്ഞോ വചനം സുത്വാ അത്തനാ പരിഹരിതം തഥാഗതസ്സ ദക്ഖിണദാഠാധാതും തസ്സ അദാസി. രാജാ ധാതും ഗഹേത്വാ സുനക്ഖത്തേന സുമുഹുത്തേന മഹതാ പരിവാരേന ധാതുഗബ്ഭേ നിദഹിത്വാ അതിമനോരമം ഉദകബുബ്ബുളകേലാസകുടപടിഭാഗം ചേതിയം കാരാപേസി.

സദ്ധാദിഗുണസമ്പന്നോ ലോകസാസനരക്ഖകോ;
സചേതിയം മഹാരാജാ കാരാപേസി വിഹാരകം.

തതോ ഥേരസ്സ സന്തികേ സട്ഠിമത്താനം ഭിക്ഖുനം അത്ഥായ സട്ഠിമത്താനി പരിവേണാനി കാരാപേത്വാ ദ്വാരട്ടാലകപാകാരേഹി സോഭിതം വിഹാരം നിട്ഠപേത്വാ അത്തനോ ദേവിയാ ഏകനാമം കത്വാ മഹിന്ദത്ഥേരസ്സ ദക്ഖിണോദകം ദത്വാ ഗന്ധമാലാധൂപധജേഹി പൂജം കരോന്തോ ദിവസസ്സ തിക്ഖത്തും ധാതുപട്ഠാനം ഗന്ത്വാ ദാനാദീനി പുഞ്ഞാനി കുരുമാനോ ഗിരിഅഭയരാജാ മഹന്തം സമ്പത്തിം അനുഭവമാനോ സോമനഗരം പടിവസതി.

(നഗരേ സോമനാമമ്ഹി രമണീയേ മനോരമേ;
ദേവിയാ സഹ മോദന്തോ രജ്ജം കാരേസി നായകോ.)

തതോ വിഹാരദേവിയാ ഭാതാ ചുല്ലപിണ്ഡപാതിയതിസ്സത്ഥേരോ നാമ ഏകദിവസം കാകവണ്ണതിസ്സമഹാരഞ്ഞോ ആയുസങ്ഖാരമോലോകേന്തോ ന ചിരപ്പവത്തനഭാവം ഞത്വാ പുനദിവസേ രഞ്ഞോ സന്തികം ഗന്ത്വാ തേന സദ്ധിം കഥേസി. മഹാരാജ തുമ്ഹാകം നലാടധാതുയാ സത്ഥാരാ ബ്യാകരണം ദിന്നം;'മഹാവാലുകഗങ്ഗായ ദക്ഖിണഭാഗേ സേരു നാമ ദഹസ്സ അന്തേ വരാഹ നാമ സോണ്ഡിയാ മത്ഥകേ അനാഗതേ കാകവണ്ണതിസ്സോ നാമ മഹാരാജാ മയ്ഹം നലാടധാതും പതിട്ഠപേസ്സതീ'തി വത്വാ തം സന്ധായ ഭഗവാ സമാപത്തിം സമാപജ്ജിത്വാ ഗതോ. തസ്സ വചനം മനസികരോഹീ'തി ആഹ. തസ്സ കഥം സുത്വാ അമ്ഹാകം കുസലസമ്പത്തിം അവിനാസേത്വാ അയ്യസ്സ വചനമുദ്ദിസ്സ ചേതിയം കാരാപനത്ഥായ ഗന്തബ്ബന്തി മന്ത്വാ ഭദ്ദകം അയ്യാ'തി ഥേരസ്സ വചനം സമ്പടിച്ഛിത്വാ അത്തനോ പുത്തം ദുട്ഠഗാമണിം ഗിരിനഗരതോ പക്കോസാപേത്വാ മഹാഗാമേ നിസീദാപേത്വാ നഗരേ ഭേരിം ചരാപേസി; അഹം മഹാവാലുകായ ഗങ്ഗായ സമീപേ സേരു നാമ ദഹസ്സ അന്തേ വരാഹ നാമ സോണ്ഡിയാ മത്ഥകേ ചേതിയം കാരാപനത്ഥായ ഗമിസ്സാമി, സബ്ബസേനിയോ ച മഹാ ജനോ ച മയാ സദ്ധിം ആഗച്ഛന്തു'തി വത്വാ രാജാ ചുലപിണ്ഡപാതിയതിസ്സത്ഥേരസ്സ തിസ്സമഹാവിഹാരേ സാഗലത്ഥേരസ്സ ച സന്തികം ഗന്ത്വാ ഭന്തേ തുമ്ഹാകം പരിവാരേ പഞ്ചസതമത്തേ ഭിക്ഖു ഗഹേത്വാ ധാതും ഉപട്ഠഹന്താ മയാ സദ്ധിംയേവ ആഗച്ഛഥാ'തി വത്വാ ഭദ്ദമാസേ ഭദ്ദദിവസേ സുനക്ഖത്തേ സുമുഹുത്തേ ബന്ധാവാരം സജ്ജേത്വാ ധാതുഘരതോ ധാതുകരണ്ഡകം നീഹരിത്വാ സുസജ്ജിതരഥേ ഠപേത്വാ ഉപരി സേതച്ഛത്തഞ്ച കത്വാ പുരതോ പുരതോ രതനമണ്ഡപേ കാരാപേത്വാ പുരേതരമകാസി.

തതോ രാജാ പുത്തം ദുട്ഠഗാമണിം പക്കോസാപേത്വാ അനുസാസിത്വാ പുത്തം സദ്ധാതിസ്സകുമാരഞ്ച വിഹാരദേവിഞ്ച ഗഹേത്വാ സീഘം നിക്ഖമി.

ചൂളപിണ്ഡപാതിയതിസ്സത്ഥേരോ ച അത്തനോ പരിവാരേ പഞ്ചസതഭിക്ഖൂ ഗഹേത്വാ ധാതും ഉപട്ഠഹന്തോ പച്ഛതോ ആഗഞ്ഛി. സബ്ബസേനിയോ ച രാജാ ച ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ മഹാദാനം ദത്വാ ഭിക്ഖു സങ്ഘേന സദ്ധിം ഗന്ത്വാ ദീഘവാപിം പാപുണിംസു. തസ്മിം സദ്ധാതിസ്സകുമാരം നിസീദാപേത്വാ അനുക്കമേന ആഗന്ത്വാ സുമനമാലാപിട്ഠിയം ഖന്ധവാരം ബന്ധിത്വാ നിസീദി. കസ്മാ പന തം ഠാനം ഏവം നാമകം ജാതന്തി. സുമനനാഗരാജാ സത്തദിവസാനി നാഗസമ്പത്തിം അഭിരമമാനോ (നലാടധാതും വിസ്സരി.) സത്താഹച്ചയേന നലാടധാതും അനുസ്സരിത്വാ പച്ഛാ ആവജ്ജമാനോ രഞ്ഞോ ധാതും ഗഹേത്വാ ആഗതഭാവം ഞത്വാ മഹന്തം സോമനസ്സം പത്തോ മഹന്തജ്ഝാസയോ അത്തനോ പരിവാരേ ഛകോടിമത്തേ നാഗേ ഗഹേത്വാ ധാതുപടിപഥം ഗന്ത്വാ ധാതുപതിട്ഠിതട്ഠാനേവ പഥവിയം നാഭിപ്പമാണതോ സുമനമാലാവസ്സം വസ്സേസി. തസ്മാ തം ഠാനം സുമനമാലാപിട്ഠീതി ജാതം. പുനദിവസേ രാജാ ധാതും ഗഹേത്വാ വരാഹ നാമ സോണ്ഡിം പാപുണി. സമ്പത്തായ ധാതുയാ തസ്മിം ഠാനേ സുമനനാഗരാജാ രഥചക്കേ യാവ നാഭിം താവ ഓസീദാപേത്വാ അപരിവത്തനം അകാസി. തം ദിസ്വാ രാജാ സംവേഗപ്പത്തോ ഥേരം പുച്ഛി. മാ ഭായി മഹാരാജ, ധാതു പതിട്ഠാനട്ഠാനം ആഗതോ. ഇമസ്മിം ഠാനേ പതിട്ഠഹിസ്സതീ'തി ആഹ.

തം സുത്വാ രാജാ ധാതുപതിട്ഠാന ഭൂമിഭാഗം ഭവിസ്സതീ'തി ചിന്തേത്വാ തത്ഥേവ സേനംനിവേസേത്വാ ഇദം ഠാനം സമന്തതോ സകണ്ടകം വനം നീഹരാപേത്വാ ഭൂമിഭാഗം അതിരമണീയം ഭേരിതലമിവ സമം കാരാപേത്വാ സേനിയപാമോക്ഖം ആമന്തേത്വാ തുമ്ഹേ ധാതും ഠപനത്ഥായ പഠമം ധാതുഘരം കാരാപേത്വാ ധാതു ഗബ്ഭം പതിട്ഠാപേത്വാ നിവേദേസി. രാജാ അന്തോ ധാതുഘരേ തസ്മിം ധാതുഗബ്ഭേ ധാതുകരണ്ഡകം പതിട്ഠപേത്വാ ബഹി ആരക്ഖം സംവിധായ തത്ഥ മഹന്തം പൂജാവിധാനം കാരാപേത്വാ ധാതുഘരം ചതുജാതിയഗന്ധേന വിലിമ്പാപേസി. തദുപാദായ തം ഗേഹം ഗന്ധമൂലം നാമ ജാതം. തസ്മിം ഠാനേ ബഹൂ സന്നിപതിംസു. തത്ഥ മഹിന്ദോ നാമ ഥേരോ ആഗന്തുക ഭിക്ഖൂനം വത്തപടിവത്തം അകാസി. പുനദിവസേ രാജാ വിഹാരം ഗന്ത്വാ സുഖേന വസിത്ഥ അയ്യാ'തി പുച്ഛിത്വാ സബ്ബേ ഭിക്ഖു നിമന്തേത്വാ രാജഗേഹേ നിസീദാപേത്വാ യാഗുഭത്തം സക്കച്ചം ദത്വാ പച്ഛാ ഭത്തം അനുമോദനം സുത്വാ നിസിന്നകാലേ ഥേരോ ഓവദന്തോ മഹാരാജ, പമാദേന വസിതും ന വട്ടതി ജീവിതം നാമ ന ചിരട്ഠിതികം, ധാതുപതിട്ഠാപനം പപഞ്ചം അകത്വാ കാരേഹീ'തി വത്വാ ഗാഥമാഹ?

> യസ്മാ ഹി ജീവിതം നാമ അപ്പം ബുബ്ബുലകുപമം;
> തസ്മാ ഹി പണ്ഡിതോ പോസോ കരേയ്യ കുസലം സദാ'തി.

ഇമിനാ നയേന ധമ്മം കഥേത്വാ ചൂളപിണ്ഡപാതിയതിസ്സ ത്ഥേരോ ച സാഗലത്ഥേരോ ച മഹിന്ദത്ഥേരോ ചാ'തി തയോ ഥേരാ അത്തനോ അത്തനോ പരിവാരേ ഭിക്ഖൂ ഗഹേത്വാ ധാതു പരിഹരണത്ഥായ ആഗച്ഛിംസു.

> വിപുലയസോ പരഹിതാവഹന്തോ,
> സുജനഹിതോ ധിതിമാ അവീതസദ്ധോ;
> സുപരിവുതോ മഹതിയാ ഹി പരിസാ,
> രാജസേട്ഠോ പവരഥൂപമാരഭീ'തി.

ഇതി അരിയജനപ്പസാദനത്ഥായ കതേ ധാതുവംസേ

പകിണ്ണകോ നാമ

ചതുത്ഥോ പരിച്ഛേദോ.

൫. ധാതുനിധാനാധികാരോ

തതോ വിമംസേത്വാ ഭുമിഭാഗം ഗഹേതും വട്ടതീ'തി ഭൂമി ഭാഗം വീമംസേന്തോ മങ്ഗലസമ്മതേ അട്ഠ ഗോണേ ആഹരാപേത്വാ ഗന്ധോദകേന നഹാപേത്വാ സിങ്ഗേസു സുവണ്ണകഞ്ചുകം പതിമുഞ്ചാപേത്വാ ഗന്ധപഞ്ചങ്ഗുലികം ദാപേത്വാ ഗീവായ മാലാദാമം ബന്ധാപേത്വാ അയോദാമേന ബന്ധാപേത്വാ ഏവം ചിന്തേസി? യദി പന ഭഗവതോ നലാടധാതു യസ്മിം ഠാനേ പതിട്ഠഹിത്വാ ലോകത്ഥചരിയം കരോന്തീ പഞ്ചവസ്സസഹസ്സാനി സാസനം പതിട്ഠഹിസ്സതി തസ്മിം ഠാനേ ഗോണാ സയമേവ അയോദാമതോ മുഞ്ചിത്വാ ധൂപട്ഠാനം സമന്തതോ വിചരിത്വാ ചതുസു ദിസാസു സയന്തുതി അധിട്ഠഹിത്വാ പുരിസേ ആണാപേസി. തേ തഥേവ അകംസു. തതോ വിഭാതായ രത്തിയാ രാജാഗോണേ ഗാഹാപനത്ഥായ ആയുത്തകേ ആണാപേസി. തേ മനുസ്സാ ഗന്ത്വാ ഗോണേ അപസ്സിത്വാ ന പസ്സാമ ദേവാ'തി രഞ്ഞോ ആരോചേസും. ഗച്ഛ ഭണേ, ഗോണാനം ഗതട്ഠാനം ഓലോകേഥാ'തി ആഹ. തേ ഗവേസമാനാ ബന്ധനട്ഠാനേ അദിസ്വാ പദാനുപദം ഗന്ത്വാ ധൂപകരണട്ഠാനം സമന്താ വിചരിത്വാ ചതുസു ദിസാസു സയിതഗോണേ ദിസ്വാ സയിതട്ഠാനതോ നങ്ഗുട്ഠാദീനി മദ്ദന്താപി ഉട്ഠാപേതും അസക്കോന്താ ഗന്ത്വാ രഞ്ഞോ ആരോചേസു; ദേവ, ഗോണാ ന ഉട്ഠഹന്തി, ഏകം ഠാനം സമന്താ വിചരിത്വാ ചതുസു ദിസാസു സയിതാ'തി. തം സുത്വാ രാജാ സേനങ്ഗപരിവുതോ സയമേവ ഗന്ത്വാ'പി ഗോണേ ഉട്ഠാപേതും അസക്കോന്തോ രാജാ ഏവം അധിട്ഠാസി; യദി ഇമസ്മിം ഠാനേ ധാതു പതിട്ഠാപേതബ്ബാ ഭവേയ്യ ഗോണാ ഉട്ഠഹിത്വാ ഗച്ഛന്തു'തി. ഗോണാ ചിത്തക്ഖണേയേവ ഉട്ഠഹിത്വാ പലായിംസു. രാജാ തം അച്ഛരിയം ദിസ്വാ പസന്നമനോ ഹുത്വാ പുനേകദിവസം വുത്തനിയാമേനേവ അസ്സേ അലങ്കാരാപേത്വാ അയോദാമേന ബന്ധാപേത്വാ ഠപേസി. അസ്സാപി തേ ഗോണാ വിയ ഗന്ത്വാ നിപജ്ജിംസു. രാജാ ഗന്ത്വാ തഥേവ അധിട്ഠഹിത്വാ അസ്സേ ഉട്ഠാപേസി. പുനേകദിവസം ഹത്ഥീം അലങ്കാരാപേത്വാ തഥേവ അധിട്ഠാസി. സോപി ബന്ധദാമേ ഛിന്ദിത്വാ പച്ഛിമയാമസമനന്തരേ ഗന്ത്വാ ചേതിയകരണട്ഠാനേ നിപജ്ജി. പഭാതായ രത്തിയാ രാജാ ഹത്ഥീഗോപകേ പക്കോസാപേത്വാ ഹത്ഥിം ആനേഥാ'തി ആഹ. ഹത്ഥിഗോപകാ ഹത്ഥിം ബന്ധനട്ഠാനേ അദിസ്വാ, ഹത്ഥിം ബന്ധനട്ഠാനേ ന പസ്സാമ ദേവാ'തി ആഹംസു. തേനഹി ഭണേ, സീഘം ഉപധാരേഥാ'തി വുത്തേ ഹത്ഥിഗോപകാ പദാനുപദം ഗവേസമാനാ ചേതിയട്ഠാനേ നിപന്നം ഹത്ഥിം ദിസ്വാ ആഗന്ത്വാ രഞ്ഞോ ആരോചേസും. തം സുത്വാ രാജാ ഹേട്ഠാ വുത്തപ്പകാരേന പടിപജ്ജിത്വാ ഹത്ഥിം പുരേ കത്വാ ആഗച്ഛി.

ഏവം തീഹി വിമംസനാഹി വീമംസേത്വാ ഭുമിഗഹിതഭാവം ഥേരസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ വന്ദിത്വാ ഉപട്ഠഹമാനോ ആരോചേസി. തസ്മിം കാലേ സേരുനഗരേ സിവരാജാ ബഹൂ പണ്ണാകാരേ ഗാഹാപേത്വാ രാജാനം പസ്സിസ്സാമി'തി ആഗന്ത്വാ വന്ദിത്വാ ഏകമന്തം അട്ഠാസി. രാജാ തേന സദ്ധിം സമ്മോദനീയം കഥം കത്വാ നിസിന്നകാലേ ലോണനഗരേ മഹാനാഗരാജാ'പി ബഹുപണ്ണാകാരം ഗാഹാപേത്വാ രാജാനം പസ്സിസ്സാമി'തി ആഗന്ത്വാ വന്ദിത്വാ ഏകമന്തം നിസീദി. തേന സദ്ധിം സമ്മോദനീയം കഥം അകാസി; ഇമസ്മിം ഠാനേ ദസബലധാതും പതിട്ഠാപേസ്സാമി, തുമ്ഹേ മമ സഹായാ ഹോഥാ'തി തേ ഗഹേത്വാ ഗന്ത്വാ ധാതും വന്ദഥാ'തി വന്ദാപേസി. തസ്മിം ഖണേ ധാതുതോ

ഛബ്ബണ്ണരംസിയോ ഉഗ്ഗച്ഛിംസു. ദേവാ സാധുകാരം കരോന്താ ആകാസതോ മാലായോ ഖിപിംസു. രാജാനോ സോമനസ്സപ്പത്താ അമ്ഹാകം ലങ്കായം ദസബലസ്സ നലാടധാതു അമ്ഹാകം രട്ഠേ പതിട്ഠഹിസ്സതി. ഏസാ ധാതു മഹാ ജനസ്സ സത്ഥുകിച്ചം സാധേയ്യാതി വന്ദിത്വാ ഗതാ. രാജാ തേസം ഗതകാലേ ഗിരിഅഭയം പക്കോസാപേത്വാ താത, ഇട്ഠകം ജനസ്സ പീളനം അകത്വാ കാരാപേമാ'തി ആഹ. മാ ചിന്തയിത്ഥ ദേവ, അഹം ഇട്ഠകം കാരാപേസ്സാമീതി. ഏവഞ്ഹി സതി പപഞ്ചോ ഭവിസ്സതീ'തി ആഹ. അമ്ഹാകം സന്തികേ സുവണ്ണരജതാനി മന്ദാനി കുതോ ലഭിസ്സാമാ'തി വുത്തേ ഗിരിഅഭയോ ഏവമാഹ; ദേവ, സത്ഥാ മഹാപുഞ്ഞോ മഹന്തം പൂജാസക്കാരസമ്മാനം ലഭിസ്സതി. ത്വം അചിന്തേത്വാ ചേതിയകമ്മം പട്ഠപേഹീ'തി ആഹ.

സോ തസ്സ തം അചിന്തനീയം കഥം സുത്വാ സോമനസ്സപ്പത്തോ ഥേരസ്സ സന്തികേ ധമ്മം സുത്വാ ധാതും വന്ദിത്വാ നഗരം ഗന്ത്വാ ഭുത്തസായമാസോ സയനേ നിപന്നോ നിദ്ദം ഓക്കമി. വിഭാതായ രത്തിയാ പബുജ്ഝിത്വാ ഇട്ഠകം ചിന്തയമാനസ്സ ദോമനസ്സം അഹോസി. തസ്മിം കാലേ സക്കോ ദേവരാജാ വിസ്സകമ്മം ദേവപുത്തം ആമന്തേത്വാ; താത, വിസ്സകമ്മ, കാകവണ്ണതിസ്സമഹാരാജാ അമ്ഹാകം സത്ഥുനോ നലാട ധാതും നിദഹിത്വാ മഹന്തം ചേതിയം കാരാപേതുകാമോ ഇട്ഠകം ചിന്തയി. ത്വം ഗന്ത്വാ ഫാസുകട്ഠാനേ ഇട്ഠകം മാപേഹീതി ആഹ. തം സുത്വാ വിസ്സകമ്മദേവപുത്തോ ദുഗ്ഗതസ്സ ബ്രാഹ്മണസ്സ ഖേത്തേ ഇട്ഠകം മാപേത്വാ ദേവലോകമേവ ഗതോ. തസ്മിം ഖണേ ഖേത്തസാമികോ ദുഗ്ഗതബ്രാഹ്മണോ പാതോവ അത്തനോ ഖേത്തം ഓലോകനത്ഥായ ഗതോ ഇതോവിതോ ഓലോകേന്തോ ഇട്ഠകരാസിം ദിസ്വാ ചിന്തേസി; ഹീയോ രാജാ ഇട്ഠകം കഥം ലഭിസ്സാമീതി കഥേസി. മഹന്തം വത പണ്ണാകാരം മയാ ലദ്ധന്തി തുട്ഠോ ദേവൈട്ഠകാനി കാജേന ഗഹേത്വാ രഞ്ഞോ ദസ്സനത്ഥായ ഗന്ത്വാ രാജദ്വാരേ ഠത്വാ സാസനം പഹിണി. തം പക്കോസാപേത്വാ കസ്മാ പാതോ'വ ആഗതോസീ'തി പുച്ഛി. ദേവ മയ്ഹം ഖേത്തേ ഇട്ഠകരാസിം ദിസ്വാ പാതോ'വ ഇട്ഠകാനി ഗഹേത്വാ ആഗതോമ്ഹീ'തി. ഈദിസാനി ഇട്ഠകാനി ചേതിയസ്സ അനുച്ഛവികാനീതി ദസ്സേസി. രാജാ പസ്സിത്വാ സോമനസ്സപ്പത്തോ ബ്രാഹ്മണസ്സ ബഹും ധനം ദാപേസി.

തസ്മിം ഖണേ അഞ്ഞം സാസനം ആഹരി. മദനപട്ടനദ്വാരതോ ചതസ്സോ രജതനാവാ സുവണ്ണഭുമിതോ ചതസ്സോ സുവണ്ണനാവാ ഉക്കമിംസൂതി പട്ടനമുഖദ്വാരേ വിഹരന്തോ ആരക്ഖക ജേട്ഠകോ ധമ്മപാലോ നാമ ആഗന്ത്വാ രഞ്ഞോ ആരോചേസി. രാജാ തുട്ഠോ സുവണ്ണരജതേ ആഹരാപേസി.

(ഇട്ഠകം രജതഞ്ചേവ സുവണ്ണഞ്ച മഹാരഹം;
ആഹരിത്വാന തം സബ്ബം കമ്മം ആരഭി ചേതിയേ.

സത്ഥു പുഞ്ഞാനുഭാവേന രഞ്ഞോ പുഞ്ഞബലേന ച;
ചിന്തിതചിന്തിതം സബ്ബം ഖണേനേവ സമിജ്ഝതി.)

തതോ രാജാ ചൂളപിണ്ഡപാതിയതിസ്സഥേരസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ? അയ്യ ഇട്ഠകഭുമിം ഗമിസ്സാമീതി ആഹ. ഥേരോ സുത്വാ തുട്ഠോ അത്തനോ പരിവാരേഹി പഞ്ചസതഭിക്ഖൂഹി സദ്ധിം ഇട്ഠക ഭൂമിം ഗതോ. തതോ

മഹാസാഗലത്ഥേരോ ച മഹിന്ദത്ഥേരോ ച അത്തനോ പരിവാരേഹി ഭിക്ഖുഹി സദ്ധിം ഇട്ഠകഭുമിം ഗതാ. സിവ നഗരേ രാജാപി ഇട്ഠകഭുമിം ഗതോ. ലോണനഗരേ നാഗരാജാപി ഇട്ഠകഭുമിം ഗതോ. സോമനഗരേ ഗിരിഅഭയരാജാപി അത്തനോ സേനങ്ഗേഹി പരിവാരേത്വാ ഇട്ഠകഭുമിം ഗതോ. തേസം സമണ ബ്രാഹ്മണാനം രാജബലാനഞ്ച സമ്പിണ്ഡിതത്താ സോ പിട്ഠിപാസാണോ ബലവാഹനോ നാമ ജാതോ. തേ സബ്ബേ ഇട്ഠകഭുമിം സമോസരിംസു. ഥേരോ ഇട്ഠകരാസിം ഓലോകേത്വാ രാജാനം ഏവമാഹ? മഹാരാജ, അയം ഇട്ഠകരാസി ചേതിയേ സബ്ബകമ്മത്ഥായ പഹോതീ'തി. രാജാ അത്തമനോ സേനങ്ഗപരിവുതോ സയമേവ പഠമം ഇട്ഠകം ഗണ്ഹി. തം ദിസ്വാ സേസരാജാനോ ച അമച്ചാദയോ ച പരിസാ ച സബ്ബേ ഭിക്ഖു ച ഇട്ഠകാനി ഗണ്ഹിംസു തസ്മിം കാലേ ഭാരം ഉക്ഖിപിത്വാ ഗമനം പപഞ്ചം ഭവിസ്സതീ'തി രാജാ ചിന്തേസി. ഥേരോ തസ്സ ചിത്തം ജാനിത്വാ ഏവമാഹ? മാ ചിന്തയിത്ഥ മഹാരാജ, ഇട്ഠകാനി ഗഹേത്വാ ഗച്ഛ. പച്ഛാ ദേവനാഗാദയോ ഇട്ഠകഭുമിതോ പട്ഠായ യാവ ചേതിയട്ഠാനം നിരന്തരാ ഠിതാ ആഹരിസ്സന്തീ'തി. തേ ആഹരിത്വാ ചേതിയട്ഠാനേ രാസിം കരോന്തി. തേനേവ നീയാമേന യാവ ചേതിയസ്സ നിട്ഠങ്ഗമാ താവ ദേവനാഗസുപണ്ണാദയോ നിരന്തരം ഠത്വാ ഇട്ഠകാനി ആഹരിത്വാ ചേതിയകരണട്ഠാനേവ ചതുസു ദിസാസു രാസിം അകംസു.

തതോ രാജാ സബ്ബേ ഇട്ഠകവഡ്ഢകീ രാസിം കാരാപേത്വാ തേസം വഡ്ഢകീനം അന്തരേ ജയസേനം നാമ ഇട്ഠകവഡ്ഢകിം പരിഗണ്ഹിത്വാ തസ്സ പന സതസഹസ്സഗ്ഘനകാനി ദ്വേ സാടകാനി കഹാപണസതസഹസ്സാനി ച സുവണ്ണകുണ്ഡലാദയോ ആഭരണാനി ച ദാപേസി. തസ്സ പരിവാരാനം വഡ്ഢകീനം അഹതവത്ഥാദീനി സബ്ബുപകരണാനി ദാപേസി. അനേകവിധം മഹന്തം സമ്മാനം കാരേത്വാ ഥേരേന സദ്ധിം മന്തേന്തോ; അയ്യ അജ്ജ വിസാഖപുണ്ണമീ ഉപോസഥദിവസോ, തസ്മാ നലാടധാതുയാ മങ്ഗലം കരിത്വാ ചേതിയട്ഠാനേ ഇട്ഠകം പതിട്ഠാപേതും വട്ടതീ'തി ആഹ. തം സുത്വാ ഥേരോ; ഭദ്ദകം മഹാരാജ, ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ ജാതദിവസോ'തി വത്വാ ചേതിയകമ്മകരണത്ഥായ പഞ്ച ജനേ ഗണ്ഹി. തേസു ഏകോ വരദേവോ നാമ, ഏകോ സങ്ഖോ നാമ, ഏകോ വിജ്ജോ നാമ, ഏകോ പുസ്സദേവോ നാമ, ഏകോ മഹാദേവോ നാമ. ഇമേസം വഡ്ഢകീനം മങ്ഗലം കാരാപേത്വാ ഛണവേസം ഗഹേത്വാ സബ്ബാലങ്കാരേന അലങ്കാരാപേത്വാ രാജാ സയമ്പി സബ്ബാലങ്കാരേന പതിമണ്ഡിതോ മങ്ഗലവിധാനം കാരാപേത്വാ ഭിക്ഖുസങ്ഘം ഗന്ധമാലാദീഹി പൂജേത്വാ തിക്ഖത്തും പദക്ഖിണം കത്വാ ചതുസു ഠാനേസു പഞ്ചപതിട്ഠിതേന വന്ദിത്വാ വിജമ്ഹേത്വാ സുവണ്ണഘട്ഠാനം പവിസിത്വാ സുവണ്ണഖചിതം മണിമുത്താരതനമയം പരിബ്ഭമനദണ്ഡം ജീവമാനകമാതാപിതരേന ഉഭതോസുമണ്ഡിതപസാധിതേന അഭിമങ്ഗലസമ്മതേന അമച്ചപുത്തേന ഗാഹാപേത്വാ മഹന്തം ചേതിയം തത്ഥ കരോന്തോ സയമ്പി പരിബ്ഭമനദണ്ഡം ഗഹേത്വാ പരികമ്മകതഭുമിയം പരിബ്ഭമിത്വാ ഏകമന്തം അട്ഠാസി. തതോ മഹാവഡ്ഢകീ സുനക്ഖത്തേന സുമുഹുത്തേന ചേതിയട്ഠാനേ ഇട്ഠകം പതിട്ഠാപേസി.

തസ്മിം ഖണേ ചതുനഹുതാധിക ദ്വിയോജന സതസഹസ്സബഹുലാ അയം മഹാപഥവീ സാധുകാരം പവത്തേന്തീ വിയ മഹാനാദം പവത്തേസി. ദേവമനുസ്സാ ദിവസേ ദിവസേ പഹോനക-മത്തികം നിസദേന പിംസിത്വാ

സുപ്പേഹി പപ്ഫോഠേത്വാ ദേന്തി. ഏവം കരോന്തോ കതിപയേനേവ ദിവസേന പുപ്ഫാധാനത്തയം ചിനിത്വാ മഹാഭിക്ഖു സങ്ഘസ്സ നിവേദേസി. തം സുത്വാ സങ്ഘോ ചുന്ദുത്തരനാമകേ ദ്വേ സാമണേരേ ആണാപേസി? തുമ്ഹേ ഹിമവന്തം ഗന്ത്വാ മേദവണ്ണപാസാണേ ആഹരഥാ’തി. തേ പന സാമണേരാ ജാതിയാ സോളസവസ്സികാ ഛളഭിഞ്ഞാപ്പഭേദേന പടിസമ്ഭിദപ്പത്താ. മഹാഖീണാസവഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ സന്തികാ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ വചനം സമ്പടിച്ഛിത്വാ ആകാസം അബ്ഭുഗ്ഗന്ത്വാ ഹിമവന്തതോ അത്തനോ ഇദ്ധിബലേന മേദവണ്ണപാസാണേ ആഹരിംസു. ഏതേസു ഏകം പാസാണം ധാതുഗബ്ഭസ്സ ഭുമിയം പത്ഥരിത്വാ ചതുസു പസ്സേസു ചത്താരോ പാസാണേ പതിട്ഠാപേത്വാ അപരം ധാതുഗബ്ഭം പിദഹിതും അദസ്സനം കത്വാ ഠപയിംസു.

തദാ രാജാ ധാതുഗബ്ഭേ കമ്മം നിട്ഠപേന്തോ നവ കോടിപ്പമാണം സുവണ്ണം ആഹരാപേത്വാ സുവണ്ണകാരാനം ദത്വാ ധാതുഗബ്ഭസ്സ ഇട്ഠകാനി കരോഥാ’തി ആണാപേസി. തേ സുവണ്ണകാരാ ദീഘതോ രതനപ്പമാണം പുഥുലതോ വിദത്ഥിപ്പമാണം ബഹലതോ ചതുരങ്ഗുലപ്പമാണം ഇട്ഠകം കത്വാ ധാതുഗബ്ഭം ചിനിംസു. തം പന ധാതുഗബ്ഭം ഉച്ചതോ സോളസഹത്ഥം വിത്ഥാരതോപി ഇതോചിതോ ദസദസരതനം കത്വാ സുവണ്ണിട്ഠകേഹേവ നിട്ഠപേത്വാ ധാതുഗബ്ഭസ്സ മജ്ഝേ സത്തരതനമയം സിനേരും കാരാപേത്വാ സിനേരുസ്സ ഉപരി ജാതിഹിങ്ഗുലകേന പണ്ഡുകമ്ബലസിലാസനം സത്തരതനേന പാരിച്ഛത്തകരുക്ഖം രജതമയം സേതച്ഛത്തം ബ്രഹ്മുനാ ഗാഹാപേത്വാ സത്ഥുനോ പടിമായ ഉപരി ധാരിയമാനം കാരേസി. സിനേരുപാദമൂലേ ഗന്ധകലലപൂരിത നീലുപ്പലവിഭുസിതസുവണ്ണമയഅട്ഠുത്തരസതഘടപന്തിയോ ഠപാപേസി. തദനന്തരം ഗന്ധകലലപൂരിതരത്നപദുമവിഭുസിതരജതമയഅട്ഠുത്തര- സതഘടപന്തിയോ ഠപാപേസി. തദനന്തരം ഗന്ധകലലപൂരിത സേതുപ്പലമാലാവിഭുസിതമണിമയഅട്ഠുത്തരസതഘടപത്തിയോ ഠപാപേസി. തദനന്തരം ഗന്ധകലലപൂരിതസേതുപ്പലവിഭുസിത-മസാരഗല്ലമയ അട്ഠുത്തരസതഘടപന്തിയോ ഠപാപേസി. തദനന്തരം ഗന്ധകലലപൂരിതചമ്പകപുപ്ഫവിഭുസിതലോഹിതങ്കമയഅട്ഠുത്തരസത ഘടപത്തിയോ ഠപാപേസി. തദനന്തരം ഗന്ധകലലപൂരിതപഞ്ചുപ്പലവിഭുസിതമത്തികാമയഅട്ഠുത്തരസതഘടപന്തിയോ ഠപാപേസി. താസം ഘടപന്തീനം അന്തരേ ഗന്ധകലലപൂരിതസത്തരതനമയസരാവകേ ഠപാപേസി. കഞ്ചനമയ-സത്തരതനമയ-വിചിത്തമാലാലതാപുണ്ണഘടസിരിവച്ഛനന്ദിയാവട്ടഭദ്ദപീഠാദയോ ച ഹത്ഥിഅസ്സസീഹവ്യഗ്ഘോസഭപന്തിആദയോ ച കാരേസി. ദേവോരോഹണം യമകപാടിഹീരാദയോ ധനപാല-അങ്ഗുലിമാല-ആളവകദമനാദയോ, സാരിപുത്ത-മോഗ്ഗല്ലാന-മഹാകസ്സപത്ഥേരാദയോ, അസീതിമഹാസാവകരൂപാദീനി ച കാരാപേസി. സിനേരുസ്സ മജ്ഝിമഭാഗേ താരാഗണപരിവാരിതം രജതമയം ചന്ദമണ്ഡലഞ്ച കാരാപേസി. രംസിജാലവിഭുസിതം കനകമയം സൂരിയമണ്ഡലഞ്ച കാരാപേസി.

തതോ സിനേരുസ്സ മത്ഥകേ പാരിച്ഛത്തകമുലേ പണ്ഡുകമ്ബലസിലാസനേ അമ്ഹാകം സത്ഥുനോ പടിമം ഘനകോട്ടിമ രത്തസുവണ്ണമയം കാരാപേത്വാ മാതുദേവപാമോക്ഖ ദസസഹസ്സ ചക്കവാളദേവതാനം സത്തപ്പകരണം അഭിധമ്മം ദേസനാകാരേന നിസീദാപേസി. തസ്സ വീസതിനഖാ അക്ഖിതലാനം

സേതട്ഠാനാനി ജാതിഫലികമയാനി. അങ്ഗുലിയോ സുവണ്ണമയാ ഹത്ഥപാദതലാനി ച ദന്താവരണാനി ച അക്ഖീനം രത്തട്ഠാനാനി ച ജാതിപവാളമയാനി, കേസമസ്സുഭമുകട്ഠാനാനി ഇന്ദനീലമയാനി, സമചത്താലീസ ദന്താ വജിരമയാ അഹേസും. ഉണ്ണലോമം പന സുവണ്ണ ഭിത്തിയം ഠപിതരജതബുബ്ബുളവിലാസം രജതമയം അഹോസി. ഭഗവതോ അനവലോകിത മുദ്ധനി മത്ഥകേ സത്തരതനമയം വിചിത്തകിംകിണിജാലം പരിക്ഖിപാപേസി. മണ്ഡപസ്സ അന്തോ നവസതസഹസ്സഗ്ഘനകം മുത്താകലാപമോലമ്ബകം മനോരമം ചേലവിതാനം ബന്ധാപേത്വാ മണ്ഡപകോടിയം മുത്താജാലം തദനന്തരം സത്ത രതനവിചിത്തം കിംകിണിജാലം പരിക്ഖിപാപേസി.

അമ്ഹാകം ഭഗവതോ മാതുദേവപുത്തമ്പി സത്തരതനേന കാരാപേസി. തഥാ ഏരാവണവിസ്സകമ്മദേവപുത്താദയോ ച സപരിവാരോ സക്കോ ദേവരാജാ ച ചത്താരോ മഹാരാജാനോ ച പഞ്ചസിഖദേവപുത്താദയോ ഗന്ധബ്ബദേവപുത്താ ച സഹമ്പതി മഹാ ബ്രഹ്മാദയോ മഹാബ്രഹ്മനോ ച കാരാപേസി. വേസ്സന്തരജാതകം കരോന്തോ സംജയമഹാരാജാ ഫുസതീദേവീ ആദയോ ച മദ്ദീദേവീ ദ്വേ ദാരകേ ച ജൂജകബ്രാഹ്മണാദയോ ച കാരാപേസി. വിധുര-സോണദത്ത മഹാനാരദകസ്സപ-സുതസോമ-സുപ്പാരക-സങ്ഖപാലജാതകാദീനി ച, ധമ്മചക്കപ്പവത്തന-മഹാസമയസുത്താദി ദേസനാകാരോ ച, സുദ്ധോദനമഹാരാജാ മഹാമായാ മഹാപജാപതീ ഗോതമീ ഭദ്ദകച്ചാനാ രാഹുലമാതാദേവീ ച രാഹുലകുമാരോ ച ഛന്നഞ്ച കന്ഥകഞ്ച മഹാഭിനിക്ഖമനം മഹാബോധിമണ്ഡലം അസീതിമഹാസാവകാ കോസലമഹാരാജാ അനാഥപിണ്ഡികമഹാസേട്ഠി ചൂളഅനാഥപിണ്ഡിക-വിസാഖാ സുപ്പവാസാ ച പച്ഛാ ചൂളപിണ്ഡപാതിയ തിസ്സത്ഥേരഞ്ച അത്താനഞ്ച കാരാപേത്വാ തേ സബ്ബേ ധാതു ഗബ്ഭേ പതിട്ഠാപേസി.

ധാതുഗബ്ഭവണ്ണണാ സമത്താ.

ഏവം ധാതുഗബ്ഭേ പൂജാവിധാനം സുവിഭത്തം സുമനോരമം കാരാപേത്വാ ഥേരേന സദ്ധിം കഥേസി? ഭന്തേ ധാതുഗബ്ഭേ മയാ കത്തബ്ബം നിട്ഠാപിതം. സ്വേ രോഹിണീനക്ഖത്തേന ധാതു നിധാനം കരിസ്സാമീ. അയ്യാ പന കേസധാതുയോ ഗഹേത്വാ ആഗച്ഛന്തുതി. തിസ്സത്ഥേരസ്സ ഭാരമകാസി. ഥേരോ തം സുത്വാ ഭദ്ദകം മഹാരാജ, കേസധാതുയോ വിചിനിത്വാ ആഹരാപേസ്സാമാതി വത്വാ അത്തനോ സദ്ധിവിഹാരികം സിവത്ഥേരം പക്കോസാപേത്വാ ആവുസോ ഭൂമിന്ധരനാഗവിമാനേ ജയസേനോ നാമ നാഗരാജാ വസതി. തസ്സ സന്തികേ (കേസധാതുയോ സന്തി.) തപുസ്സ ഭല്ലികാനം ദ്വേഭാതികവാണിജാനം പരിചരണകാലേ തേസം പമാദം ഞത്വാ നാഗരാജാ ദ്വേ കേസധാതുയോ ഗഹേത്വാ നാഗഭവനേ ഠപേസി. ത്വം താ ധാതുയോ ആഹരിത്വാ രഞ്ഞോ ദേഹീതി ആണാപേസി. ഥേരോ തം വചനം സമ്പടിച്ഛിത്വാ ഗതോ.

തതോ രാജാ അത്തനോ ഭഗിനിയാ സോമദേവിയാ ച ഭാഗിനേയ്യസ്സ ഗിരിഅഭയരഞ്ഞോ ച സാസനം പേസേസി? സ്വേ ധാതുനിധാനംകരിസ്സാമ. തുമ്ഹേ സേനങ്ഗം ഗഹേത്വാ ആഗച്ഛഥാ'തി. ലോണനഗരേ മഹാനാഗരഞ്ഞോ ച സേരു നഗരേ സിവരഞ്ഞോ ച തഥേവ സാസനം പേസേത്വാ സയമ്പി അത്തനോ വിജിതേ യേന മയ്ഹം ഹത്ഥതോ അന്തമസോ ഏകകരീസമത്തമ്പി ലദ്ധം തദുപാദായ സബ്ബേപി തുമ്ഹേ സദ്ധിം പരിവാരേന ആഗച്ഛഥാ'തി ഭേരിം ചരാപേസി. തം സുത്വാ സോമനസ്സപ്പത്താ മഹാജനാ അത്തനോ അത്തനോ

വിഭവാനുരൂപേന അലങ്കതപടിയത്താ അഗമിംസു. രാജാ പഭാതായ രത്തിയാ സബ്ബേ സേനിയോ ഗന്ധമാലാധൂപധജാദയോ ഗഹേത്വാ ധാതുനിധാനം ആഗച്ഛന്തുതി വത്വാ ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ മഹാദാനം ദത്വാ തിവീവരത്ഥായ മഹഗ്ഘവത്ഥാദീനി ദത്വാ സയമ്പി സബ്ബാലങ്കാരപതിമണ്ഡിതോ നാനഗ്ഗരസഭോജനം ഭുഞ്ജിത്വാ ഉപോസഥം അധിട്ഠായ മണികുണ്ഡലമേഖലാനൂപുര വലയാദിവിചിത്തസബ്ബാലങ്കാരവിഭൂസിതാഹി കോസേയ്യാദിസുഖുമനാനാവിധവിചിത്തവത്ഥനിവത്ഥാഹി നച്ചഗീതവാദിതതുരിയഭണ്ഡഗഹിത ഹത്ഥാഹി ദേവച്ഛരാപടിഭാഗനാടകിത്ഥീഹി പരിവാരിതോ വുത്തപ്പകാരേഹി സദ്ധിം ചേതിയട്ഠാനം ഗന്ത്വാ മഹാഭിക്ഖുസങ്ഘം വന്ദിത്വാ അട്ഠാസി.

തതോ സോമനഗരേ ഗിരിഅഭയരാജാ'പി സബ്ബേ നാഗരാ അത്തനോ അത്തനോ വിഭവാനുരൂപേന ധാതുനിധാനട്ഠാനം ആഗച്ഛന്തുതി നഗരേ ഭേരിം ചരാപേത്വാ സയം സബ്ബാലങ്കാരപതിമണ്ഡിതോ സുസജ്ജിതഅമച്ചഗണപരിവാരിതോ നിക്ഖമി. സോമ ദേവീപി സീസം നഹാത്വാ അഹതവത്ഥനിവത്ഥാ സബ്ബാലങ്കാരപതിമണ്ഡിതാ ദേവച്ഛരാ വിയ അത്തനോ പരിവാരാ പഞ്ചസതകുമാരിയോ നീലവത്ഥേഹി പരിദഹാപേത്വാ തഥേവ അലങ്കാരേത്വാ പുണ്ണഘടേ ഗാഹാപേത്വാ താസം അനന്തരാ പഞ്ചസതകുമാരിയോ പീതവത്ഥേഹി പരിദഹാപേത്വാ തഥേവ അലങ്കാരേത്വാ പൂജാഭണ്ഡാനി ഗാഹാപേത്വാ, താസം അനന്തരാ പഞ്ചസത കുമാരിയോ രത്തവത്ഥേഹി പരിദഹാപേത്വാ തഥേവ. അലങ്കാരേത്വാ വിചിത്രപുപ്ഫപൂരിതമഞ്ജുസായോ ഗാഹാപേത്വാ താസം അനന്തരാ പഞ്ചസതകുമാരിയോ സേതവത്ഥേഹി പരിദഹാപേത്വാ തഥേവ അലങ്കാരേത്വാ ധൂമ കടച്ഛുകേ ഗാഹാപേത്വാ ഏവം പൂജാവിധാനം സംവിദഹിത്വാ പരിവാരേന ചേതിങ്ഗണം ഗന്ത്വാ മഹാഭിക്ഖുസങ്ഘം പഞ്ചപതിട്ഠിതേന വന്ദിത്വാ ഗന്ധമാലാദീഹി പൂജം കത്വാ അത്തനോ സാമിനാ ഗിരിഅഭയരാജേന സദ്ധിം ഏകപസ്സേ ഠിതാ.

ലോണനഗരേ മഹാനാഗരാജാ'പി സബ്ബാലങ്കാരേഹി പതിമണ്ഡിതോ സബ്ബാഭരണേഹി സുസജ്ജിതഅമച്ചമണ്ഡലപരിവുതോ നച്ചഗീതതുരിയാനി പഗ്ഗണ്ഹാപയമാനോ ഗന്ധമാലാ ധൂമകടച്ഛു ഗാഹാപേത്വാ ചേതിയട്ഠാനം ആഗന്ത്വാ ഭിക്ഖുസങ്ഘം വന്ദിത്വാ ഏകമന്തം അട്ഠാസി.

സേരുനഗരേ സിവരാജാ'പി അത്താനം സബ്ബാലങ്കാരേഹി അലങ്കരിത്വാ മഹന്തേന പരിവാരേന പൂജാവിധാനം ഗാഹാപേത്വാ ചേതിയട്ഠാനം ആഗന്ത്വാ മഹാഭിക്ഖുസങ്ഘം വന്ദിത്വാ ഏകമന്തം അട്ഠാസി. രാജപരിസാ അത്തനോ വിഭവാനുരൂപേന വത്ഥാലങ്കാരേഹി ചന്ദന മാലാദീഹി ച സോഭമാനാ നലാടേ മുത്താകലാപമോലമ്ബക വിചിത്തസുവണ്ണപട്ടാനി ബന്ധിത്വാ ഹത്ഥാഭരണാദി അനേകാഭരണേഹി ദിബ്ബപരിസാ വിയ സുമണ്ഡിതപസാധിതാ വേസാനുരൂപാനി വിവിധാവുധാനി ഗഹേത്വാ ഏകപസ്സേ ഠിതാ. സീഹവ്യഗ്ഘദീപിചമ്മേഹി പസാധിതസുവണ്ണാലങ്കാരസുവണ്ണധജഹേമജാലസഞ്ഛന്നേ രഥ വരേ ച സബ്ബാലങ്കാരവിഭൂസിതാ രഥികാ ആരുയ്ഹ ഏകപസ്സേ ഠിതാ. ബ്രാഹ്മണപുത്താദയോ മണ്ഡിതചമ്മേ പാരുപിത്വാ ഉപസോഭയമാനാ ഏകപസ്സേ ഠിതാ. ബഹു അമച്ചാ അത്തനോ അത്തനോ വേസാനുരൂപേന മഹഗ്ഘവത്ഥാഭരണവിഭൂസിതാ സപരിവാരാ ഏകപസ്സേ ഠിതാ. ഗന്ധോദക പൂരിത ദക്ഖിണാവത്ത സങ്ഖം ഗഹേത്വാ ഉപവീതസുത്തം ഏകംസം കരിത്വാ

ബ്രാഹ്മണവേഠനം വേഠേത്വാ പുരോഹിതബ്രാഹ്മണാ മഹന്തേന പരിവാരേന പൂജാവിധാനം ഗാഹാപേത്വാ ചേതിയട്ഠാനം ആഗന്ത്വാ മഹാഭിക്ഖുസങ്ഘം വന്ദിത്വാ ജയഘോസം സാവേന്താ ഏവമാഹംസു?

ഖേമം സുഭിക്ഖം ഭവതു നിച്ചം ജനപദം സിവം;
സസ്സാനി സമുപ്പജ്ജന്തു രഞ്ഞോ ഏവം ജയാ സിയും.

അവസേസാ മഹാജനാ ഏവമാഹംസു? സമുദ്ദപരിയന്തം ഹി മഹിം സാഗരകുണ്ഡലം വസുന്ധരം ആവസതു അമച്ചപരിവാരിതോ. ഏവം വത്വാ? അമ്ഹാകം അയ്യോ കാകവണ്ണതിസ്സോ മഹാ രാജാ സദേവകേ ലോകേ ഏകപുഗ്ഗലസ്സ ലോകനാഥസ്സനലാടധാതും പതിട്ഠാപേതീ'തി അത്തനോ അത്തനോ വിഭവാനുരൂപേന സുമണ്ഡിതപസാധിതാ. ഖുജ്ജവാമനകാദയോ'പി സബ്ബേ ജനാ പൂജാഭണ്ഡാനി ഗഹേത്വാ സാധുകാരം ദദമാനാ അട്ഠംസു. ഇമസ്മിം ചേതിയട്ഠാനേ രാസീഭൂതാ പരിസാ ഏവം വേദിതബ്ബാ? ഖത്തിയാ ബ്രാഹ്മണാ വേസ്സാ നേഗമാ ച സമാഗതാ പുപ്ഫാദിഗഹിതാ സബ്ബേ അലങ്കാരവിഭൂസിതാ.

ഗണനാ വീതിവത്താ തേ അനേകേ ച മഹാജനാ;
സമുദ്ദോ പത്ഥരന്തോവ ഖത്തിയാ സമുപാഗതാ.

അലങ്കതോ മഹാരാജാ സരാജപരിവാരിതോ;
ദേവരാജാ യഥാ സക്കോ അട്ഠാസി ചേതിയങ്ഗണേ.

സാധുവാദേന സത്താനം പഞ്ചങ്ഗതുരിയേഹി ച;
ഹത്ഥസ്സരഥസദ്ദേന സമാകിണ്ണം മഹീതലം.

തതോ ചൂളപിണ്ഡപാതിയതിസ്സത്ഥേരോ അത്തനോ സദ്ധിവിഹാരീകേ പഞ്ചസത ഖീണാസവേ പരിവാരേത്വാ ചേതിയട്ഠാനമേവ ആഗതോ. മഹാസാഗലത്ഥേരോ'പി പഞ്ചസത ഖീണാസവേ പരിവാരേത്വാ ചേതിയട്ഠാനമേവ ആഗതോ. മഹിന്ദത്ഥേരോ'പി അത്തനോ സാവകേ സട്ഠിമത്തേ ഖിണാസവേ ഗഹേത്വാ ചേതിയട്ഠാനമേവ ആഗതോ. ഇതി ഇമിനാ നിയാമേനേവ ഏകോ ദ്വേ തയോ ചത്താരോ പഞ്ച ഖീണാസവാ ആഗച്ഛന്താ സത്ത സഹസ്സമത്താ അഹേസും. തതോ ചൂളപിണ്ഡപാതിയതിസ്സത്ഥേരോ ഏത്തകേ ഭിക്ഖൂ പരിവാരേത്വാ ചേതിയങ്ഗണേ നിസീദീ. തതോ രാജാ ആഗന്ത്വാ പഞ്ചപതിട്ഠിതേന വന്ദിത്വാ ഥേരേന സദ്ധിം കഥേസി? കേസധാതു കുതോ ലഭിസ്സാമ അയ്യാ'തി. തസ്മിം ഖണേ തിസ്സത്ഥേരോ അത്തനോ സദ്ധിവിഹാരികം സിവത്ഥേരം ഓലോകേസി. സോ ഓലോകിതക്ഖണേയേവ നിസിന്നട്ഠാനതോ ഉട്ഠായ ചീവരം പാരുപിത്വാ മഹാഭിക്ഖുസങ്ഘം വന്ദിത്വാ ഛളഭിഞ്ഞോ മഹാഖീണാസവോ ചതുത്ഥജ്ഝാനം സമാപജ്ജിത്വാ തതോ വുട്ഠായ പഥവിയം നിമുജ്ജിത്വാ ഭുമിന്ധരനാഗവിമാനേ പാതുരഹോസി.

(സുത്വാസ്സ സിവഥേരോ ച വസിപ്പത്തോ വിസാരദോ;
പാകടോ അഭവി നാഗനഗരം പുരതോ ഖണേ.)

തസ്മിം ഖോ പന സമയേ ജയസേനോ നാഗരാജാ അത്തനോ ഭാഗിനേയ്യം ദ്വികോടിമത്തേ നാഗേ പരിവാരേത്വാ മഹാ യസം അനുഭവമാനം നിസിന്നം ഇങ്ഗിതസഞ്ഞം ദത്വാ ഥേരം ദുരതോവ ആഗച്ഛന്തം ദിസ്വാ ചിന്തേസി?

ഇമസ്മിം നാഗഭവനേ സമണേഹി കത്തബ്ബകിച്ചം നത്ഥീ. നിസ്സംസയം കേസധാതും നിസ്സായ ആഗതോ ഭവിസ്സതീതി ഉട്ഠായ ധാതുഘരം പവിസിത്വാ ധാതുകരണ്ഡകം ഗിലിത്വാ കിഞ്ചി അജാനന്തോ വിയ നിസീദി. തസ്മിം കാലേ ഥേരോ തസ്സ സന്തികം അഗമാസി. നാഗരാജാ പച്ചുഗ്ഗന്ത്വാ പടിസന്ഥാരം കരോന്തോ ഥേരേന സദ്ധിം കഥേസി. കസ്മാ അയ്യോ ആഗതോ'തി വുത്തേ ഏവമാഹ? തിലോകനാഥസ്സ അമ്ഹാകം സമ്ബുദ്ധസ്സ കേസധാതൂനം അത്ഥായ ആഗതോ, തുയ്ഹം സന്തികേ ഠപിതകേസധാതുയോ പപഞ്ചം അകത്വാ മയ്ഹം ദേഹി, തേയേവ സന്ധായ ഉപജ്ഝായേന പേസിതോമ്ഹീ'തി വുത്തേ അമ്ഹാകം സമ്മാ സമ്ബുദ്ധസ്സ കേസധാതുയോ മമ സന്തികേ നത്ഥീ'തി ആഹ. ഥേരോ ധാതുകരണ്ഡകം ഗിലിതഭാവം ഞത്വാ ഗണ്ഹാമി മഹാരാജാ കേസധാതുയോ'തി വുത്തേ ആമ പസ്സന്തോ ഗഹേത്വാ ഗച്ഛാഹീതി ആഹ. ഏവം തയോ വാരേ പടിഞ്ഞം ഗഹേത്വാ തഥേവ ഠിതോ?

ഇദ്ധിയാ മാപയിത്വാന തതോ സോ സുഖുമം കരം,
പവേസേത്വാ മുഖേ തസ്സ ഗണ്ഹീ ധാതുകരണ്ഡകം;
നാഗാലയാഭിനിക്ഖമി തിട്ഠ നാഗാ'തി ഭാസിയ.

തസ്മിം ഖണേ ജയസേനോ നാഗരാജാ സമണം വഞ്ചേത്വാ പേസിതോമ്ഹീ'തി വത്വാ തസ്സ ഗതകാലേ ധാതുകരണ്ഡകം ഓലോകേത്വാ ധാതു അപസ്സിത്വാ സമണേന നാസിതോമ്ഹീ'തി ദ്വേ ഹത്ഥേ ഉക്ഖിപിത്വാ ഠപേത്വാ അത്തനോ സകലനാഗഭവനം ഏക കോലാഹലം കത്വാ മഹന്തേന സദ്ദേന പരിദേവന്തോ? അമ്ഹാകം ചക്ഖുനി ഉപ്പാടേത്വാ ഗതോ വിയ സദേവകസ്സ ലോകസ്സ പതിട്ഠാനഭൂതസ്സ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ കേസധാതുയോ അപായദുക്ഖതോ അമുഞ്ചന്താനം അമ്ഹാകം അഭിഭവിത്വാ ധാതുയോ ഗഹേത്വാ ഗതസമണം അനുബന്ധിത്വാ ഗണ്ഹിസ്സാമാ'തി ദ്വേകോടിമത്തേ നാഗേ ഗഹേത്വാ അത്തനോ ഭാഗിനേയ്യേന സദ്ധിം തസ്സ പിട്ഠിതോ പിട്ഠിതോ അനുബന്ധിത്വാ ആകാസം ഉഗ്ഗച്ഛിം (സു). തസ്മിം ഖണേ പന സിവഥേരോ അകാസതോ ഓതരിത്വാ പഥവിയം പാവിസി. പുന തേപി പഥവിയം പവിസിംസു. ഏവം ഥേരോ തേഹി സദ്ധിം ഉമ്മുജ്ജ നിമുജ്ജം കരോന്തോ പാടിഹാരിയം ദസ്സേത്വാ സേരുനഗരസ്സ നാതിദൂരേ പിട്ഠിപാസാണേ ഉഗ്ഗഞ്ജി. തത്ഥേവ തേ സംവേജേത്വാ ചേതിയങ്ഗണേ മഹാഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ പുരതോ പാകടോ അഹോസി. നാഗാ തം ഗഹേതും അസക്കോന്താ മഹന്തേന സദ്ദേന രവം പതിരവം ദത്വാ. ഇതോ പട്ഠായ നട്ഠമ്ഹാ'തി തസ്മിം പിട്ഠി പാസാണേ സബ്ബേ സമാഗമം കത്വാ മഹാസദ്ദേന പരിദേവിംസു? നട്ഠമ്ഭാ വത ഭോ'തി. തതോ പട്ഠായ സോ പിട്ഠിപാസാണോ നാഗാനം രവം പതിരവം ദത്വാ പരിദേവിതഹാവേന നാഗഗല്ലം നാമ അഹോസി.

നാഗോ ഥേരസ്സ പിട്ഠിതോയേവ അനുബന്ധിത്വാ ചേതിയങ്ഗണം ഗന്ത്വാ രാജാനം ഏവമാഹ? ദേവ, ഏസോ ഭിക്ഖു മയാ അദിന്നധാതു ഗഹേത്വാ ആഗതോ'തി. തം സുത്വാ രാജാ? സച്ചം കിര അയ്യ നാഗസ്സ വചനന്തി വുത്തേ നഹേവ മഹാരാജ, ഇമിനാ ദിന്നം ഏവ ധാതും അഗ്ഗഹേസിന്തി വുത്തേ? നാഗോ തവ സക്ഖിം ദേഹീതി ആഹ. ഥേരോ തസ്സ ഭാഗിനേയ്യം സമണുപ്പല നാഗരാജാനം സക്ഖിം അകാസി. രാജാ തസ്സ ഭാഗിനേയ്യസ്സ സബ്ബവചനം സുത്വാ സദ്ദഹി. തസ്മിം കാലേ ദുക്ഖാഭിഭൂതോ നാഗരാജാ ഗന്ത്വാ ബഹി ഠിതോ. തതോ പട്ഠായ സോ നാഗരാജാ ബഹി ഹുത്വാ നിസിന്നത്താ ബഹിനാഗരാജാ നാമ അഹോസി. തസ്സ പന ഭാഗിനേയ്യം അന്തോ ചേതിയങ്ഗണേ

നിസീദാപേസി. ഇമസ്സ പന ചേതിയസ്സ ആരക്ഖം ഗഹിതനാഗാ കഥേതബ്ബാ. സുമനനാഗരഞ്ഞോ പരിവാരാ ഛകോടിമത്താ നാഗാ, ജയസേനസ്സ പരിവാരാ കോടിസതമത്താ നാഗാ, സമണുപ്പലനാഗരഞ്ഞോ പരിവാരാ ദ്വികോടിമത്താ നാഗാ അഹേസും. സബ്ബേ ധാതുയാ ആരക്ഖം ഗണ്ഹിംസു. രാജാ ഥേരസ്സ ഹത്ഥതോ കേസധാതും ഗഹേത്വാ രതനചങ്ഗോടകേ ഠപേത്വാ മഹിന്ദസ്സ നാമ അമച്ചസ്സ അദാസി. തസ്മിം സമാഗമേ തിപിടകമഹാഫുസ്സദേവത്ഥേരസ്സ സദ്ധിവിഹാരികാ പടിസമ്ഭിദപ്പത്താ ചത്താരോ സാമണേരാ അഹേസും. തേസു ഏകോ മലയ രാജപുത്തോ സുമനസാമണേരോ നാമ, ഏകോ സേരുനഗരേ സിവരാജഭാഗിനേയ്യസ്സ പുത്തോ ഉത്തര സാമണേരോ നാമ. ഏകോ മഹാഗാമേ മാലാകാരപുത്തോ ചുന്ദ സാമണേരോ നാമ ഏകോ മഹാഗാമേ ഏകസ്സ കുടുമ്ബികസ്സ പുത്തോ മഹാകസ്സപസാമണേരോ നാമ, ഇമേ ചത്താരോ സാമണേരാ അജ്ജ കാകവണ്ണതിസ്സമഹാരാജാ മഹാചേതിയേ ധാതു നിധാനം കരിസ്സതി, മയം ഹിമവന്തം ഗന്ത്വാ സുകുസുമാനി ആഹരിസ്സാമാതി ഥേരം വന്ദിത്വാ ആകാസതോ ഹിമവന്തം ഗന്ത്വാ ചമ്പകനാഗസലലാദയോ പൂജനീയമാലം ഗഹേത്വാ താവതിംസദേവ ലോകം ഗതാ.

തസ്മിം കാലേ സക്കോ ദേവരാജാ സബ്ബാഭരണപതിമണ്ഡിതോ ദ്വിസു ദേവലോകേസു ദേവതായോ ഗഹേത്വാ ഏരാവണഹത്ഥിക്ഖന്ധമാരുയ്ഹ അഡ്ഢതേയ്യകോടിദേവച്ഛരാപരിവാരിതോ സുദസ്സനമഹാ വീഥിയം വിചരന്തോ സവങ്ഗോടകേ തേ ചത്താരോ സാമണേരേ ദുരതോവ ആഗച്ഛന്തേ ദിസ്വാ ഹത്ഥിക്ഖന്ധതോ ഓരുയ്ഹ പഞ്ച പതിട്ഠിതേന വന്ദിത്വാ തേസം ഹത്ഥേ മാലാചങ്ഗോടകേ ദിസ്വാ? കിം അയ്യാ തുമ്ഹാകം ഹത്ഥേ'തി പുച്ഛി. തം സുത്വാ സാമണേരാ മഹാരാജ, കിം ത്വം ന ജാനാസി. ലങ്കായം കാകവണ്ണതിസ്സ മഹാരാജാ ദസബലസ്സ നലാടധാതും ഗഹേത്വാ മഹാവാലുകഗങ്ഗായ ദക്ഖിണപസ്സേ സേരു നാമ ദഹസ്സ അന്തേ വരാഹ നാമ സോണ്ഡിമത്ഥകേ ചേതിയം കാരാപേതും തുമ്ഹാകം നിയോഗേന വിസ്സകമ്മദേവപുത്തേന നിമ്മിതെട്ഠകാനി ഗഹേത്വാ ചേതിയം കാരാപേത്വാ അജ്ജ ധാതുനിധാനം കരോതി. തത്ഥ പൂജനത്ഥായ ഹിമവന്തതോ ആനീതപുപ്ഫമിദന്തി വത്വാ ഇതോപി കുസുമം ഗഹേതും ആഗതമ്ഹാ'തി വദിംസു. സക്കോ തേസം വചനം സുത്വാ?

അയ്യ തുമ്ഹാകം ഹത്ഥേ പുപ്ഫാനി ചൂളാമണിചേതിയേ പുജേത്വാ അമ്ഹാകം ഉയ്യാനതോ പുപ്ഫാനി ഗഹേത്വാ ഗച്ഛഥാതി വത്വാ തേഹി സദ്ധിം ഗന്ത്വാ തേസം പുപ്ഫേഹി ചൂളാമണിചേതിയം പൂജേസി. തതോ പപഞ്ചം ന ഭവിതബ്ബന്തി സക്കസ്സ നിവേദേസും. തം സുത്വാ സക്കോ സാമണേരാനം പഞ്ചമഹാഉയ്യാനതോ പാരിച്ഛത്ത-കോവിളാരാദീനി പുപ്ഫാനി ച ചന്ദനചുണ്ണഞ്ച ഗഹേത്വാ ദാപേസി. സാമണേരാ പുപ്ഫാനി ഗഹേത്വാ ദേവലോകതോ ഓതരിത്വാ ഹിമവന്തം പവിസിത്വാ സുവണ്ണമണിപബ്ബതേ സന്തച്ഛായായ നസീദിത്വാ ദിവാവിഹാരം കത്വാ നക്ഖത്തവേലായ സമ്പത്തായ മണീ ഗവേസമാനാ ചത്താരോ മണയോ അദ്ദസംസു. തേസം ഏകോ ഇന്ദനീലമണീ, ഏകോ പഹസ്സരജോതിരങ്ഗ മണീ, ഏകോ വേലുരിയമണി, ഏകോ മസാരഗല്ലമണി, ചത്താരോ മണയോ ച ദിബ്ബപുപ്ഫാനി ച ഗഹേത്വാ ഥേരാനം ദസ്സേസും. ഥേരോ? മഹാരാജ, ഇമേ സാമണേരാ പാരിച്ഛത്തകകോവിളാരാദീനി പുപ്ഫാനി ച ചന്ദനചുണ്ണഞ്ച ചത്താരോ മണയോ ച ഗഹേത്വാ ആഗതാ'തി രഞ്ഞോ ആരോചേസും.

രാജാ തം സുത്വാ സോമനസ്സജാതോ സാമണേരേ പഞ്ച പതിട്ഠിതേന വന്ദിത്വാ തേസമാഹതമണയോ ഗഹേത്വാ മഹാനന്ദ നാമ അമച്ചസ്സ ദത്വാ ഥേരേഹീ സദ്ധിം മഹന്തേന പരിവാരേന ചേതിയങ്ഗണം ഗന്ത്വാ മണികരണ്ഡകേന ധാതും ഗഹേത്വാ അത്തനോ സീസേ ധാതും ഠപേത്വാ ഉപരി സേതച്ഛത്തം കാരാപേത്വാ ചേതിയം തിക്ഖത്തും പദക്ഖിണം കത്വാ പാചീനദ്വാരേ ഠിതോ? അയം ദസബലസ്സ നലാടധാതു അമ്ഹേഹി കാരാപിതായ ബുദ്ധപടിമായ നലാടേ ഉണ്ണലോമാകാരം ഹുത്വാ പതിട്ഠഹതൂതി അധിട്ഠാസി. തസ്സ ചിന്തിതക്ഖണേയേവ ധാതു കരണ്ഡതോ നഭമുഗ്ഗന്ത്വാ ആകാസേ സത്തതാലപ്പമാണേ ഠത്വാ ഛബ്ബണ്ണ രംസിയോ വിസ്സജ്ജേസി. താ രംസിയോ കുടേന ആസിഞ്ചമാനവിലീന സുവണ്ണം വിയ അന്തലിക്ഖതോ നിക്ഖന്തസുവണ്ണരസധാരാ വിയ സകലലങ്കാദീപം രംസിജാലേഹി ഏകോഭാസം കത്വാ ഗണ്ഹിംസു. തസ്മിം കാലേ യമകപാടിഹാരിയസദിസം പാടിഹാരിയം അഹോസി. മഹാകാരുണികസ്സ ഭഗവതോ അദിട്ഠപുബ്ബം പാടിഹാരിയം ദിസ്വാ മഹാജനാ തഥാഗതസ്സ രൂപകായം പച്ചക്ഖഭൂതാ വിയ അഹേസും.

അദിട്ഠപുബ്ബം സത്ഥുസ്സ പാടിഹീരം മഹാജനാ;
ദിസ്വാ പീതിപരാ ജാതാ പസാദമജ്ഝഗും ജിനേ.

പൂജേസും ഗന്ധമാലഞ്ച അലങ്കാരം സകം സകം;
സബ്ബേ വന്ദിംസു സിരസാ-ചേതിയം ഈദിസം വരം.

തസ്മിം സമാഗമേ ഏകോ പണ്ഡിതപുരിസോ ജിനം ഥോമേന്തോ ഏവമാഹ?

നിബ്ബുതസ്സാപി ബുദ്ധസ്സ യസോ ഭവതി ഈദിസോ;
ഠിതസ്സ ലോകനാഥസ്സ കീദിസാ ആസി സമ്പദാ.

അനുഭാവമിദം സബ്ബം പുഞ്ഞേനേവ മഹേസിനോ;
കരേയ്യ ഞത്വാ പുഞ്ഞം തം പത്ഥേന്തോ ബോധിമുത്തമം.

തസ്മിം കാലേ നാനാരതനവിചിത്തം അനേകാലങ്കാരപതിമണ്ഡിതം മഹാരഹം സമുസ്സിതധജപതാകം നാനാവിധകുസുമസമാകിണ്ണം അനേകപൂജാവിധാനം ഗഹേത്വാ മനുസ്സാ ഛണവേസം ഗണ്ഹിംസു. അനേകവിധതുരിയസങ്ഘുട്ടം അഹോസി. തസ്മിം ഖണേ ദേവതായോ പുപ്ഫവസ്സം വസ്സാപേന്തി. മഹാനുഭാവസമ്പന്നാ നാഗാ പൂജം കരോന്തി. ഏവം സബ്ബേ ദേവാ നാഗാ മനുസ്സാ സാധുകാരം ദേന്തി, അപ്ഫോടേന്തി, വേലുക്ഖേപം കരോന്തി, ഹത്ഥീനോ കുഞ്ചനാദം നദന്തി. അസ്സാ തുട്ഠിരവം രവന്തി, ബഹലഘന മഹാപഥവീ യാവ ഉദകപരിയന്തം കമ്പി. ദിസാസു വിജ്ജുല്ലതാ നിച്ഛരിംസു. സകലലങ്കാദീപേ സുമനകൂടാദയോ മഹാനഗാ കുസുമഗണസമാകിണ്ണാ അഹേസും. സബ്ബേ ജലാസയാ പഞ്ചവിധ പദുമസഞ്ഛന്നാ, ദേവതാനമന്തരേ മനുസ്സാ, മനുസ്സാനം അന്തരേ യക്ഖനാഗസുപണ്ണാദയോ ച അഹേസും. ഭിക്ഖുഭിക്ഖുനീഉപാസക ഉപാസികാ അപരിമാണാ അഹേസും. മഹന്തേന സാധുകാരേന മഹാ നിഗ്ഘോസേന സകലലങ്കാദീപേ തിബ്ബവാതാഭിഹതസമുദ്ദോ വിയ ഏകനിന്നാദം ഏകനിഗ്ഘോസം അഹോസി. ഇമിനാ പൂജാവിധാനേന പസാദകഭൂതമഹാജനകായമജ്ഝേ ധാതു പാടിഹാരിയം ദസ്സേത്വാ ആകാസതോ

ഓതരിത്വാ ബുദ്ധപടിമായ നലാടേ പുണ്ണചന്ദസസ്സിരീകം അഭിഭവന്തമിവ വിരോചമാനാ പതിട്ഠാസി.

രാജാ മഹാനന്ദനാമകസ്സ അമച്ചസ്സ ഹത്ഥതോ കേസധാതും ഗഹേത്വാ വിഹാരദേവിയാ ദത്വാ ത്വം ഇമാ കേസധാതുയോ ദസബലസ്സ അനവലോകിത മത്ഥകേ പതിട്ഠാപേഹീ'തി ആഹ. സാ കേസധാതുയോ ഗഹേത്വാ തത്ഥേവ പതിട്ഠഹന്തു'തി അധിട്ഠാനം അകാസി. തസ്മിം ഖണേ കേസധാതുയോ കരണ്ഡതോ നഭം ഉഗ്ഗന്ത്വാ മയൂരഗീവസംകാസനീലരംസിയോ വിസ്സജ്ജേന്തീ ആകാസതോ ഓതരിത്വാ ബുദ്ധപടിമായ ഉത്തമങ്ഗേ സിരസ്മിം പതിട്ഠഹിംസു.

തതോ രാജാ ഥേരേന സദ്ധിം ധാതുഗബ്ഭം പവിസിത്വാ ദിബ്ബചന്ദനചുണ്ണസമാകിണ്ണം പാരിച്ഛത്തകകോവിളാരാദി സുഗന്ധപുപ്ഫസന്ഥരം വിയൂഹിത്വാ പഭാസമുദയസമാകിണ്ണേ ചത്താരോ മണി പാസാണേ ഠപേസി. തേസം ആലോകാഭിഭൂതോ ധാതുഗബ്ഭോ അതിവിയ വിരോചിത്ഥ. സബ്ബനാടകിത്ഥിയോ അത്തനോ അത്തനോ ആഭരണാനി ഓമുഞ്ചിത്വാ ധാതുഗബ്ഭേയേവ പൂജേസും. തതോ രാജാ ധാതുനിധാനം കത്വാ ബുദ്ധരൂപസ്സ പാദതലേ സീസം ഠപേത്വാ നിപന്നോ ഏവം പരിദേവി; മയ്ഹം പിതുപിതാമഹപരമ്പരാഗതാധാതു അജ്ജ ആദിം കത്വാ ഇതോ പട്ഠായ വിയോഗാ ജാതാ അഹം ദാനി തുമ്ഹാകം അതിചിരം (ഠിതാ) രമണീയാ രോഹണജനപദാ ആഹരിത്വാ ഇമസ്മിം ഠാനേ പതിട്ഠാപേസിന്തി വത്വാ സിനേരു മുദ്ധനി സമുജ്ജലമഹാപദീപോ വിയ തുമ്ഹേ ഇധേവ ഠിതാ. ഇദാനി ന ഗമിസ്സാമ മയം ഖമഥ ഭഗവാ'തി പരിദേവമാനോ ധാതു ഗബ്ഭേയേവ പതിത്വാ ആഹ?

> അഹോ വിയോഗം ദുക്ഖം മേ ഏതാ ബാധേന്തി ധാതുയോ;
> വത്വാ സോ പരിദേവന്തോ ധാതുഗബ്ഭേ സയീ തദാ.
>
> മരിസ്സാമി നോ ഗമിസ്സം അയ്യം ഹിത്വാ ഇധേവ'ഹം;
> ദുല്ലഭം ദസ്സനം തസ്സ സംസാരേ ചരതോ മമാ'തി.

വത്വാ പരിദേവന്തോ നിപജ്ജി. തസ്സ പന ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ അന്തരേ സഹദേവോ നാമ ഥേരോ രാജാനം ധാതുഗബ്ഭേ രോദമാനം നിപന്നം ദിസ്വാ കിമജ്ഝാസയോ ഏതസ്സാ'തി ചേതോപരിയഞാണേന സമന്നാഹരിത്വാ ഇധ നിപന്നോ മരിസ്സാമീ'തി നിപന്നഭാവം ജാനിത്വാ ഇദ്ധിയാ സംസരം പിയരൂപം മാപേത്വാ ധാതുഗബ്ഭതോ തം ബഹി അകാസി.

> (ഇദ്ധിയാ സോ വസിപത്തോ ഛളഭിഞ്ഞോ വിസാരദോ;
> തം ഖണഞ്ഞേവ സപ്പഞ്ഞോ രാജാനം തം ബഹിം അകാ.)

തതോ പഠമാനീതജോതിരങ്ഗ പാസാണം ധാതുഗബ്ഭസ്സ ഉപരി വിതാനം വിയ ഠപേത്വാ അരഹന്താ? ധാതുഗബ്ഭോ സമന്തതോ ചതുരസ്സമഞ്ചം വിയ ഏകഘനോ ഹോതു. ധാതു ഗബ്ഭേ ഗന്ധാ മാ സുസ്സന്തു, പുപ്ഫാനി മാ മിലായന്തു, രതനാനി മാ വിവണ്ണാ ഹോന്തു, പൂജനീയഭണ്ഡാനി മാ നസ്സന്തു, പച്ഛത്ഥികപച്ചാമിത്താനം ഓകാസോ വാ വിവരോ വാ മാ ഹോതു'തി അധിട്ഠഹിംസു. തതോ രാജാ ധാതുയോ മഹന്തം പൂജം കത്വാ മങ്ഗലചേതിയേ ചതുരസ്സകോട്ഠകം അതിമനോരമം ഛത്തകമ്മഞ്ച

കേലാസകൂടം വിയ സുധാകമ്മഞ്ച വാലുകപാദതോ പട്ഠായ സബ്ബഞ്ച കത്തബ്ബം കമ്മം നിട്ഠാപേസി. സോ പന സേത നിമ്മലചന്ദരംസി വിയ ഉദകബുബ്ബുളകേലാസകൂടപടിഭാഗോ ഛത്തധരോ അചലപ്പതിട്ഠിതോ സുജനപ്പസാദകോ അഞ്ഞതിത്ഥിയ മദ്ദനകരോ മങ്ഗലഥൂപോ വിരോചിത്ഥ.

വിലാസമാനോ അട്ഠാസി തോസയന്തോ മഹാജനേ;
മങ്ഗലകേലാസഥൂപോ അചലോ സുപ്പതിട്ഠിതോ.

സുജനപ്പസാദനകരോ തിത്ഥിയദിട്ഠിമദ്ദനോ;
ഭവി സദ്ധാകരോ സേട്ഠോ സബ്ബജനപസാദകോ.

ചേതിയോ പവരോ ലോകേ മഹാജനനിസേവിതോ;
ധജപുപ്ഫസമാകിണ്ണോ സദാ പൂജാരഹോ ഭവി.

ബഹൂ ജനാ സമാഗമ്മ നാനാ ദേസാ സമാഗതാ;
പൂജേസും തം മഹാഥൂപം സബ്ബദാപി അതന്ദിതാ.

ഈദിസോ പതിരൂപവാസോ സോ ദേസോ ദുല്ലഭോ ഭവേ;
അപ്പമത്താ സദാ സന്താ വിനാഥ കുസലം ബഹുന്തി.

രാജാ കപ്പാസികസുഖുമവത്ഥേന മഹാരഹം ചേതിയം വേഠേത്വാ, സിരിവഡ്ഢനം നാമ മഹാബോധിം പതിട്ഠപേത്വാ തത്ഥ ബോധിഘരഞ്ച കാരാപേത്വാ തിഭൂമകം ഉപോസഥാഗാരം കാരാപേത്വാ രത്തിട്ഠാന ദിവാട്ഠാനാദീനി കത്വാ സബ്ബം വിഹാരേ കത്തബ്ബം കാരേസി. എത്തകം കാരാപേത്വാ വിഹാരം ദക്ഖിണോദകം ദസ്സാമീ'തി ചിന്തേത്വാ അസീതിസഹസ്സമത്താനം ഭിക്ഖൂനം സത്തദിവസാനി നാനാവിധ സൂപവ്യഞ്ജനേഹി മഹാദാനം ദത്വാ സത്തമേ ദിവസേ മഹാഭിക്ഖു സങ്ഘസ്സ തിചീവരത്ഥായ വത്ഥാനി ദാപേത്വാ പാതോവ പാതരാസഭത്തം ഭുഞ്ജിത്വാ ഥേരസ്സ സന്തികം ഗന്ത്വാ വന്ദിത്വാ ഏകമന്തം ഠിതോ ഏവമാഹ? അയ്യാ, ചാതുദ്ദസികേ മഹാഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ദക്ഖിണം ദാതുമിച്ഛാമീ'തി. സോ പനായസ്മാ ഏവമാഹ; ഉപകട്ഠ പുണ്ണമായം ഉപോസഥദിവസേ അസ്സയുജനക്ഖത്തേന ദക്ഖിണം ധാതും ഭദ്ദകന്തി. സോ ഥേരസ്സ വചനം സുത്വാ പഞ്ചപതിട്ഠിതേന ഥേരം വന്ദിത്വാ സോമനഗരേ അത്തനോ ഭഗിനിം ദേവിം കഥേസി? ഭഗിനി, ദസബലസ്സ നലാടധാതും നിദഹിത്വാ മങ്ഗലമഹാചേതിയാനുരൂപം പാസാദം അലങ്കതദ്വാരട്ടാലകതോരണം സേത വത്ഥ അനേകധജസമാകിണ്ണം വിഹാരഞ്ച കാരാപേത്വാ ദക്ഖിണം ദസ്സാമീ'തി അയ്യസ്സ കഥേസിം. സോ പനായസ്മാ; ഉപകട്ഠ പുണ്ണമായ ഉപോസഥദിവസേ ദാതും യുത്തന്തി ആഹാ'തി. ദേവ, കിം കഥേസി, അയ്യസ്സ കഥിതനിയാമേനേവ ഉപകട്ഠ പുണ്ണമായ ഉപോസഥദിവസേ ദക്ഖിണം ദേഹീ'തി ആഹ. സോ തസ്സാ കഥം സുത്വാ സോമനസ്സപത്തോ സാധു ഭദ്ദേ'തി സമ്പടിച്ഛിത്വാ സോമനഗരേ വിഹരന്തോ, ഉപകട്ഠ പുണ്ണമായ ഉപോസഥേ സമ്പത്തേയേവ അജ്ജുപോസഥോ'തി ഞത്വാ ഗിരിഅഭയം പക്കോസാപേത്വാ, താത സ്വേ ദക്ഖിണം ദാതബ്ബം ത്വം സേനങ്ഗം അലങ്കരിത്വാ സ്വേ അമ്ഹേഹി സദ്ധിം ഏഹീ'തി വത്വാ സേരുനഗരേ സിവരഞ്ഞോ ലോണനഗരേ മഹാനാഗരഞ്ഞോ പണ്ണം പഹിണി. സ്വേ തുമ്ഹാകം ഹത്ഥിഅസ്സരഥപത്താദീനി സുവണ്ണാലങ്കാരേഹി അലങ്കരിത്വാ സ്വേ അമ്ഹേഹി സദ്ധിം ഛണ വേസം

ഗാഹാപേത്വാ അയ്യസ്സ തിസ്സത്ഥേരസ്സ ദക്ഖിണം ദീയമാനം സമോസരന്തുതി. തേ പന രാജാനോ സാസനം സുത്വാ അത്തനോ അത്തനോ വിഭവാനുരൂപേന ഹത്ഥിഅസ്സരഥപത്താദീനി അലങ്കരിത്വാ ഗന്ധപഞ്ചങ്ഗുലികം ദത്വാ സുവണ്ണമാലാദീനി പിലന്ധാപേത്വാ മഹാ ഗോണേപി തഥേവ അലങ്കരിത്വാ സിങ്ഗേസു സുവണ്ണകഞ്ചുകം (പടി) മുഞ്ചാപേത്വാ അമച്ചഗഹപതി-ബ്രാഹ്മണപുത്ത-അജഗോപക-ഖുജ്ജവാമനക-സേനാപതിആദയോ ച വിചിത്തവത്ഥാനി നിവാസേത്വാ നാനാവിധവിലേപനാനി വിലിമ്പേത്വാ ആഗന്ത്വാ രഞ്ഞോ ദസ്സയിംസു. രാജാപി ചതുരങ്ഗിനിയാ സേനായ പരിവുതോ അലങ്കതഹത്ഥിക്ഖന്ധം ആരുഹി. സേസരാജാനോ ച അത്തനോ അത്തനോ സേനങ്ഗേഹി പരിവാരേത്വാ ഹത്ഥിക്ഖന്ധേ നിസീദിത്വാ രാജാനം മജ്ഝേ കത്വാ വാമദക്ഖിണപസ്സതോ നമസ്സമാനാ നിക്ഖമിംസു. തസ്സ പന ഗമനം അജാതസത്തുനോ തഥാഗതസ്സ ദസ്സനത്ഥായ ജീവകമ്ബവനഗമനം വിയ തിംസയോജനപ്പമാണം ഏരാവണഹത്ഥിക്ഖന്ധം ആരുഹിത്വാ ദ്വീസു ദേവലോകേസു ദേവേഹി പരിവാരേത്വാ സക്കസ്സ ദേവാനമിന്ദസ്സ നന്ദനവനഗമനകാലോ വിയ ച അഹോസി. സോ വഡ്ഢമാസകച്ഛായായ സമ്പത്തായ സോമനഗരതോ നിക്ഖമിത്വാ സേരുദഹസ്സ അന്തേ നാനാവിധ അലങ്കതപടിയത്തനാടകിത്ഥീനം പഞ്ചങ്ഗികതുരിയം പഗ്ഗണ്ഹാപയമാനോ അട്ഠാസി.

മഹാപഥവീ ഭിജ്ജമാനാ വിയ പബ്ബതാ പരിവത്തമാനാ വിയ മഹാസമുദ്ദോ (ഥലം) അവത്ഥരിത്വാ ഭിജ്ജമാനകാലോ വിയ ച അഹോസി. ബ്രാഹ്മണാ ജയമുഖമങ്ഗലികാ സോത്ഥി വചനം വദിംസു. സബ്ബാലങ്കാരപതിമണ്ഡിതാ നാടകിത്ഥിയോ പഞ്ചങ്ഗികതുരിയം പവത്തയിംസു. മഹാജനോ വേലുക്ഖേപസഹസ്സാനി പവത്തേസി. തതോ രാജാ ബഹൂ ഗന്ധദീപധൂപാദയോ ഗാഹാപേത്വാ ഉട്ഠായ സേനായ പരിവുതോ ഥേരസ്സ വസനട്ഠാനം പവിസിത്വാ ഥേരം വന്ദിത്വാ നിസിന്നോ ആഹ? അയ്യ രാജാനോ ച സമ്പിണ്ഡിത്വാ ദക്ഖിണോദകസ്സ ദീയമാനസ്സ കാലോ'തി. ഥേരോ തസ്സ കഥം സുത്വാ ഭദ്ദകം മഹാരാജാ'തി സമ്പടിച്ഛി. തസ്മിം ദക്ഖിണോദകസ്സ ദാനദിവസേ നാനാവിധവിചിത്തമണിദണ്ഡകേസു നാനാവിധ ധജപതാകാദീനി ബന്ധാപേത്വാ സമുസ്സിതാനി അഹേസും. പുരിമാദീ ദിസാസു മനുഞ്ഞവാതാ വായിംസു. തഥാ മഹാരംസിജാലസമുജ്ജലിതോ സഹസ്സരംസിഭാകരോ അത്ഥങ്ഗതോ അഹോസി. വിപ്ഫുരിതകിരണരജധൂമരാഹുഅബ്ഭാദീഹി ഉപരോധേഹി വിരഹിതോ താരാഗണപരിവുതോ പുണ്ണചന്ദോ സമുജ്ജലരജതമയം ആദാസമണ്ഡലം വിയ പാചീനദിസതോ സമുഗ്ഗതോ. തസ്മിം ഖണേ ദണ്ഡദീപികാദയോ സമുജ്ജലാപേസും. മഹാമങ്ഗലചേതിയം പന ജാതിസുമനമാലാദാമേന പരിക്ഖിപിത്വാ ഏകമാലാഗുണം വിയ അലങ്കരി. യഥാ താരാഗണപരിവുതോ പുണ്ണചന്ദോ തഥാ പദീപമാലാലങ്കതോ മഹാചേതിയോ അതിവിയ വിരോചതി. സകല ലങ്കാദീപേ പന സബ്ബേ രുക്ഖാപി വിചിത്തധജേന അലങ്കതാ വിയ അകാലഫലപല്ലവേഹി വിചിത്താ അഹേസും. മഹാസമുദ്ദലോണസാഗരാദയോ'പി പഞ്ചവിധപദുമസഞ്ഛന്നാ അഹേസും.

വിചിത്രവത്ഥാഭരണേഹി സബ്ബേ,
അലങ്കതാ ദേവസമാനവണ്ണാ;
അനേകസങ്ഖ്യാ സുമനാ പതീതാ,
ജനാ സമന്താ പരിവാരയിംസു.

സബ്ബേവ ഉജ്ജലാപേസും ദണ്ഡദീപം മനോരമം;
സകലമ്പി ഇദം ദീപം ആസി ഓഭാസിതം തദാ.

താരാഗണസമാകിണ്ണോ പുണ്ണചന്ദോവ ജോതയീ;
സാരദേ നഭമജ്ഝമ്ഹി ഠിതോ രുചിരരംസിയാ.

തഥാ അയം ധൂപവരോ സുപ്പഭാസോ അലങ്കതോ;
മാലാപദീപമജ്ഝമ്ഹി ഭാതി ഭുതിലകുത്തമോ.

സബ്ബേ'പി പാദപാ അസ്സ ലങ്കാദീപസ്സ സബ്ബസോ;
ധജേഹി'വ സമാകിണ്ണാ ആസും പുപ്ഫഫലന്ദദാ.

സചേതനാ യഥാ സബ്ബേ അകാ പൂജം അകാ തദാ;
തഥാ അചേതനാ സബ്ബേ അകാ പൂജം അനപ്പകം.

യേഭുയ്യേന ഭുമട്ഠേ ദേവേ ഉപാദായ യാവ അകണിട്ഠകാ ദേവാ ബ്രഹ്മാ ദിബ്ബമാലാപാരിച്ഛത്തകകോവിളാരചന്ദനചുണ്ണം ഗഹേത്വാ ആഗതാദേവാതി വാ മനുസ്സാതി വാ ജാനിതും അസക്കോന്തി. ഉക്കട്ഠമഹാസമാഗമോ അഹോസി. തസ്മിമ്പി ദിവസേ മഹാപഥവി ആകാസയുഗന്ധരചക്കവാളപബ്ബതുത്തമാദയോ കമ്പിംസു. തം ദിസ്വാ രാജാ അതിവിയ സോമനസ്സപ്പത്തോ ഥേരേ ച അവസേസ മഹാമത്താദയോ സന്നിപാതേത്വാ നാടകാദയോ ച ഗഹേത്വാ, ഇദാനേവാഹം വിഹാരദക്ഖിണം ദസ്സാമി'തി ചേതിയങ്ഗണം അഗമാസി. ഥേരോപി ഭിക്ഖുസങ്ഘം ഗഹേത്വാ ചേതിയങ്ഗണേ അലങ്കതമണ്ഡപേ നിസീദി. രാജാ വാസിതഗന്ധോദകസുവണ്ണഭിങ്കാരം ഗഹേത്വാ ഉദകം ഥേരസ്സ ഹത്ഥേ ആസിഞ്ചിത്വാ ദക്ഖിണം അദാസി. ദത്വാ ച പന ഏവമാഹ; അയ്യാ ഏസാ ധാതു മയ്ഹം പിതാമഹവംസേന ആഗതാ. ഇദാനി അമ്ഹാകം അതിരുചിരരമണിയാ രോഹണജനപദാ ആഹരിത്വാ സുവണ്ണേന ധാതുഗബ്ഭം, സത്തരതനേന ധാതുമണ്ഡപം കാരാപേത്വാ തസ്മിം സുവണ്ണമയം ബുദ്ധപടിമം നിസീദാപേത്വാ അമ്ഹാകം ദസബലസ്സ നലാടധാതും നിദഹിത്വാ അയ്യസ്സ ചീവരാദീനമത്ഥായ ഇദാനി സോളസഗാമവരാനി ദസ്സാമി'തി ഗാമവരാനി ദത്വാ സമന്തതോ തിഗാവുതപ്പമാണേ സേരുദഹേ ഭേരിം ചരാപേത്വാ ആരാമികം കത്വാ ആഹ? ഭന്തേ, തുമ്ഹാകം മയാ ദിന്നസോളസഗാമം അജ്ജേവ ഗന്തബ്ബം. ഗന്ത്വാ ച പന അജ്ജേവ പരിഗ്ഗഹം കരോഥാതി വത്വാ തത്ഥേവ വാസുപഗതോ പുന ദിവസേ സമാഗന്ത്വാ സത്താഹം മഹാദാനം ദത്വാ സത്തമേ ദിവസേ മഹാഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ തീചീവരപ്പഹോനകസാടകം പണീതം ഭോജനം ദത്വാ ഥേരസ്സ സന്തികം ആഗതോ, അയ്യ വിഹാരേ കത്തബ്ബം അപരിഹാപേത്വാ മയാ കതം, ഗേഹം ഗമിസ്സാമീതി (നിവേദേസി). ഥേരോ തസ്സ കഥം സുത്വാ സാധു മഹാരാജാതി സമ്പടിച്ഛി.

സോ പന ചേതിയസ്സ പൂജനത്ഥായ പുപ്ഫാരാമം കാരാപേത്വാ മാലാകാരാനം പരിബ്ബയം ദാപേസി. തഥാ ഭേരിവാദകനാടകാനമ്പി വിഹാരസീമന്തേ സുവണ്ണനങ്ഗലേന പരിച്ഛിന്ദിത്വാ ആരാമികാനമ്പി ഗാമം കാരാപേസി. ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ വേയ്യാവച്ചത്ഥായ അത്തനോ സന്തികേ പഞ്ചസതഅമച്ചധീതരോ തത്തകേ അമച്ചപുത്തേ ദാസദാസിയോ ച ദത്വാ പരിബ്ബയത്ഥായ തേസം തേസം പഞ്ചസതസഹസ്സകഹാപണേ ച ദാപേസി. ഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ ച ധാതുപുജനത്ഥായ സോളസസഹസ്സം കഹാപണം ദാപേസി.

തതോ ഗിരിഅഭയം പക്കോസാപേത്വാ, താത തുമ്ഹേ ഇധേവ നിച്ചം വസഥ. അമ്ഹാകം വിഹാരേ ച ആരാമികേസു ച അയ്യേസു ച അപ്പമത്തോ ഹോഹീതി ഓവദിത്വാ സബ്ബം തസ്സ നിയ്യാദേസി. ഥേരോ തസ്സ ഏവമാഹ? മഹാരാജ സമന്തതോ മഹാസീമം ബന്ധിതബ്ബന്തി. ബന്ധഥ ഭന്തേതി വുത്തേ? മഹാരാജ അകിത്തിതേന നിമിത്തേന സീമം ബന്ധിതും നസക്കാ, വിഹാരസ്സ പാചീന പച്ഛിമുത്തരദക്ഖിണതോ മഹാസീമം ബന്ധനായ നിമിത്തം സല്ലക്ഖേത്വാ ദേഹി, മയം സീമം ബന്ധിസ്സാമാതി ആഹ. രാജാ തുട്ഠോ സത്ത അമച്ചേ സബ്ബാലങ്കാരേന അലങ്കരിത്വാ സീമാനിമിത്തം കിത്തേത്വാ ആഗമനത്ഥം പേസേസി. തേ പന സത്ത അമച്ചാ ചതുസു ദിസാസു നിമിത്തം സല്ലക്ഖേത്വാ പണ്ണേ ലിഖിത്വാ ആഹരിത്വാ രഞ്ഞോ അദംസു. രാജാ ഏകേകം സതകഹാപണം ദത്വാ ചതുസു ദിസാസു ആരക്ഖം ദാപേത്വാ സീമം ബന്ധന്തൂതി മഹാഭിക്ഖുസങ്ഘസ്സ നിവേദേസി. അഥ ഥേരോ ഭിക്ഖുസങ്ഘപരിവുതോ ചേതിയങ്ഗണേ നിസീദിത്വാ വപ്പമാസകാളപക്ഖദ്വാദസദിവസേ സീമം ബന്ധിത്വാ നിട്ഠപേസി.

തത്ഥ സീമാനിമിത്തം ഏവം ജാനിതബ്ബം; പുരിമായ ദിസായ സിഗാല പാസാണം ഗതോ. തതോ മച്ഛസേലഗാമസ്സ വാമ പസ്സേന കോടസീമാ നാമ ഗാമക്ഖേത്തം വിസ്സജ്ജേത്വാ ഗണദ്വാരഗാമം ഗതോ. ചിത്തവാപിയാ ഉത്തരവാന കോടിതോ വരഗാമക്ഖേത്തേ പിട്ഠിപാസാണം ഗതോ. തതോ സാലികം നാമ മധുകരുക്ഖേ ഠിതപാസാണഥൂപസ്സ ഗതോ. തതോ വുത്തിക നാമ വാപിയാ ദക്ഖിണവാന കോടിതോ കണികാര സേലസ്സ ഗതോ. തതോ ഛന്നജ്ഝാപിതസേലസ്സ ഗതോ. തതോ കുക്കുടസിവ നാമ ഉപാസകസ്സ മധുകരുക്ഖേ ഠിതം ഥൂപം ഗതോ. തതോ സോണ്ഡം നാമ സേലം ഗതോ. തതോ സബരം നാമ പാസാണം ഗതോ. തതോ ഏലാലതിത്ഥസ്സ ഗതോ. തതോ സോബ്ഭ മജ്ഝിമേന ഗന്ത്വാ അസ്സബന്ധനം നാമ ഠാനം ഗതോ. തതോ പാസാണസ്സ മത്ഥകേ ഉദക കാകം നാമ നിഗ്രോധം ഗതോ. സോ രുക്ഖോ ഉദക കാകാനം വുസിത ഭാവേന ഏവം നാമ ജാതോ. തതോ തമ്ബതിത്ഥം നാമ ഗന്ത്വാ മഹാചാരികസ്സനാമ ഥൂപമഗ്ഗസ്സ ഗതോ. തതോ അസ്സമണ്ഡലപിട്ഠിം ഗതോ. തതോ മഹാ കദമ്ബ പസ്സേ ഠിതം പാസാണഥൂപം ഗതോ. തതോ മഹാ രാജുവാപിയാ ഉത്തരകോടിയാ ഠിതം മഹാനിഗ്രോധരുക്ഖം ഗതോ. തതോ മഹാവനപിട്ഠിം ഗതോ. തതോ ലോണസാഗരസ്സ അന്തേ രജതസേലം ഗതോ. പുന ആവത്തിത്വാ സിഗാല പാസാണേയേവ ഠിതോ. ഇമം ഏത്തകം പദേസം സമന്തതോ പരിച്ഛിന്ദാപേത്വാ രാജാ അദാസി. വിഹാരസ്സ ബഹൂ ആരാമികേ ച (തേസം) വിവിധാനി ഉപകരണാനി (ച) ദാപേത്വാ സബ്ബേ പാകാരതോരണാദയോ കാരാപേത്വാ വിഹാരം നിട്ഠാപേത്വാ രോഹണമേവ ഗതോ.

രാജാ പസന്നഹദയോ മഹാപുഞ്ഞോ മഹാബലോ;
കാരേത്വാ ഉത്തമം ഥൂപം കഞ്ചനഗ്ഘിക സോഭിതം.

ബന്ധാപേത്വാ തതോ സീമം വട്ടഗാമഞ്ച സോളസ;
ദത്വാ ആരാമികാനഞ്ച സബ്ബുപകരണാനി ച.

തതോ സോ രോഹണം ഗന്ത്വാ മഹാസേനാപുരക്ഖതോ;
വിഹാരദേവിയാ സദ്ധിം മോദമാനോ വസീ തഹിം.

ഥേരോ പന തത്ഥേവ വിഹരന്തോ യോ ഇമസ്മിം വിഹാരേ വസന്തോ തഥാഗതസ്സ ഏകഗന്ധകുടിയം വുത്ഥോ വിയ ഭവിസ്സതീതി ഖ്യാകരിത്വാ തതോ പട്ഠായ സീലാചാരസമാധിസമാപത്തിപടിലദ്ധജളഭിഞ്ഞാപടിസമ്ഭിദപ്പത്തേഹി ഖീണാസവേഹി പരിവാരേത്വാ സബ്ബ ബുദ്ധഗുണം അനുസ്സരന്തോ ചിരം വസിത്വാ തത്ഥേവ അനുപാദിസേസായ നിബ്ബാനധാതുയാ പരിനിബ്ബായി.

അനേകഗുണസമ്പന്നോ തിസ്സത്ഥേരോ ബഹുസ്സുതോ;
ജനാനം സങ്ഗഹംകത്വാ നിബ്ബുതോ സോ അനാസവോ.

ഥേരാപി തേ സീലസമാധിയുത്താ,
ബഹുസ്സുതാ സാധുഗുണാഭിരാമാ;
പഞ്ഞാപഭാവായുപ്പന്നചിത്താ,
ഗുണാകരാ താനയുതാ ജനാനം.

പഹീനഭവസംസാരാ പഭിന്നപടിസമ്ഭിദാ;
നാമരൂപം സമാസന്തോ പേസലാ ഛിന്നബന്ധനാ.

സത്താനം ഉത്തമം സന്തിം കത്വാ ച ജനസങ്ഗഹം;
നിബ്ബുതാ തേ മഹാപഞ്ഞാ പദീപോച സുമാനസാ.

ഇതി അരിയജനപ്പസാദനത്ഥായ കതേ ധാതുവംസേ

ധാതുനിധാനാധികാരോ നാമ

പഞ്ചമോ പരിച്ഛേദോ.

ഇമിനാ കാരാപിതവിഹാരാ കഥേതബ്ബാ; വിഹാരദേവീമഹാവിഹാരം, ഛാതപബ്ബത വിഹാരം, സമുദ്ദവിഹാരം, ചിത്തലപബ്ബതവിഹാരം, ഭദ്ദപാസാണദ്വാരവിഹാരം, അച്ഛഗല്ല വിഹാരം, കോളമ്ബതിസ്സപബ്ബതവിഹാരം, ഗണവിഹാരം, കാലകവിഹാരം, ദുക്ഖപാലക വിഹാരം, ഉച്ചങ്ഗണവിഹാരം, കോടിതിസ്സവിഹാരം, തസ്സ പന ഏകനാമം കത്വാ കാരാപിതേ മഹാഗാമേ തിസ്സമഹാവിഹാരാദിം കത്വാ ഏകസതഅട്ഠവീസവിഹാരാനി കതാനി അഹേസും.

അട്ഠവീസഏകസതവിഹാരഞ്ച മഹാരഹം;
വിഹാരദേവിയാ സദ്ധിം കാരാപേസി മഹായസോ.

തതോ പട്ഠായ രാജാ മഹാദാനം ദത്വാ പുഞ്ഞാനി കത്വാ തതോ ചുതോ ദേവലോകേ നിബ്ബത്തി.

കത്വാനി പുഞ്ഞകമ്മാനി അനേകാനി മഹായസോ;
അത്ഥം ജനസ്സ കത്വാന ഗന്ത്വാന തുസിതം പുരം.

സോ തത്ഥ ദിബ്ബസമ്പത്തിം ചിരം ഭുഞ്ജിയ നന്ദിതോ;
മഹാവിഭവസമ്പന്നോ ദേവതാനം പുരക്ഖതോ.

തമ്പി സമ്പത്തിമോഹായ ജീവവലോകേ മനോരമേ;

ലോകുത്തരം സിവം ഖേമം ഇച്ഛന്തോ ആഗമിസ്സതി.

സോ തതോ ചുതോ ജമ്ബുദീപേ നിബ്ബത്തിത്വാ മേത്തേയ്യ ഭഗവതോ പിതാ സുബ്രഹ്മാ നാമ ഭവിസ്സതി. വിഹാരദേവീ തസ്സേവ മാതാ ബ്രഹ്മവതീ നാമ ബ്രാഹ്മണീ ഭവിസ്സതി. അഭയഗാമണീകുമാരോ തസ്സേവ മേത്തേയ്യസ്സ ഭഗവതോ പഠമഗ്ഗസാവകോ ഭവിസ്സതി. കനിട്ഠോ സദ്ധാതിസ്സോ ദുതിയഗ്ഗസാവകോ ഭവിസ്സതി.

ഏത്താവതാ നലാടധാതു സംവണ്ണനാ സമത്താ.

ധാതുവംസോ സമത്തോ.

അനേന പുഞ്ഞകമ്മേന സംസരന്തോ ഭവാഭവേ;
സബ്ബത്ഥ പണ്ഡിതോ ഹോമീ സാരിപുത്തോവ പഞ്ഞവാ.

അരിമേദസ്സ ബുദ്ധസ്സ പബ്ബജിത്വാന സാസനേ;
നിബ്ബാനം പാപുണിത്വാന മുഞ്ചേമി ഭവബന്ധനാ.

അനേന മേ സബ്ബഭവാഭവേ’ഹം,
ഭവേയ്യമേകന്തപരാനുകമ്പീ;
കുലീ ബലീ ചേവ സതീ മതീ ച,
കവീഹിസന്തേഹി സദാ സമങ്ഗീ.

പഞ്ഞാവന്താനം അഗ്ഗോ ഭവതു.